

Omgevingseffectrapport bij de Omgevingsvisie Noordoostpolder

Gemeente Noordoostpolder

25 januari 2024 - Public

Contactpersoon

ARCADIS
Arcadis

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

Inhoudsopgave

Samenvatting	6
1 Inleiding	14
1.1 Aanleiding	14
1.2 Het OER	15
1.2.1 Doel van het OER	15
1.2.2 Toelichting mer-procedure	15
1.2.3 Mer-plicht en Commissie mer	16
1.3 Opbouw van dit OER	16
2 Proces en werkwijze	18
2.1 Procesbeschrijving	18
2.2 Aanpak beoordeling	18
2.3 Beoordelingskader	19
2.4 Rad van de Leefomgeving	21
3 Beoordeling concept Omgevingsvisie	22
3.1 Samenvatting concept Omgevingsvisie	22
3.2 Botsproeven	27
3.2.1 Methodiek	27
3.2.2 Effectbeschrijving	28
3.3 Beoordeling concept Omgevingsvisie	30
3.3.1 Openbaar groen	33
3.3.2 Biodiversiteit	34
3.3.3 Landschap & ruimtelijke kwaliteit	36
3.3.4 Cultureel erfgoed & archeologie	37
3.3.5 Grond- & oppervlaktewater	38
3.3.6 Bodem en ondergrond	39
3.3.7 Droogte	40
3.3.8 Wateroverlast	41
3.3.9 Hittestress	42
3.3.10 Circulaire economie	43
3.3.11 Energietransitie	44
3.3.12 Modal shift en duurzame mobiliteit	46
3.3.13 Bereikbaarheid	48

3.3.14	Recreatie en toerisme	49
3.3.15	Economie	51
3.3.16	Stadscentrum	52
3.3.17	Land- en tuinbouw	53
3.3.18	Lichthinder	56
3.3.19	Geluidsoverlast	57
3.3.20	Luchtkwaliteit	58
3.3.21	Hoogwaterveiligheid	59
3.3.22	Externe veiligheid	60
3.3.23	Wonen	61
3.3.24	Gezondheid	63
3.3.25	Sociale cohesie en leefbaarheid	65
3.3.26	Sport en bewegen	67
3.4	Aanbevelingen concept Omgevingsvisie	69
4	Beoordeling ontwerp Omgevingsvisie	73
4.1	Van concept naar ontwerp Omgevingsvisie	73
4.2	Doelen ontwerp Omgevingsvisie	73
4.3	Maatregelen ontwerp Omgevingsvisie	75
4.4	Beoordeling ontwerp Omgevingsvisie	75
4.5	Noodzaak passende beoordeling	88
5	Conclusies en aanbevelingen	90
6	Monitoring	93
6.1	Monitoring van de Omgevingsvisie	93
6.2	Aandachtspunten voor Noordoostpolder	94
Bijlagen		
Bijlage A Foto van de Leefomgeving		96
Bijlage B Botsproeventabel		97
Bijlage C Maatregelen uit de uitvoeringsagenda van de ontwerp Omgevingsvisie		98
Colofon		99

Samenvatting

Aanleiding en doel

De gemeente Noordoostpolder is bezig met het opstellen van een Omgevingsvisie voor het zichtjaar 2050 om haar ambities en beleidsdoelen voor de lange termijn vast te leggen. Het is een integrale doorkijk naar toekomstige opgaven en geeft inzicht in hoe deze doelen gehaald gaan worden. Deze visie vervangt verschillende structuurvisies en beleidsplannen en richt zich op de gehele fysieke leefomgeving van de gemeente. Wanneer niet uit te sluiten valt dat het beleid wat wordt vastgelegd in de Omgevingsvisie negatieve milieueffecten heeft, wordt er een milieueffectrapport (MER) opgesteld, ook wel een Omgevingseffectrapport (OER) genoemd in het geval van een Omgevingsvisie. Het OER speelt een belangrijke rol door inzicht te geven in de milieueffecten en het doelbereik van de maatregelen in de Omgevingsvisie. De gemeente heeft Arcadis ingeschakeld om het mer-traject en de beoordeling van het OER te ondersteunen.

Het OER heeft een bredere insteek en beschrijft naast de gevolgen voor de leefomgeving ook het doelbereik van maatregelen voor opgaven die van oudsher geen onderdeel zijn van de mer-procedure zoals energie, de woonopgave en omgang met de gevolgen van klimaatverandering. Het OER geeft tijdens het besluitvormingstraject van de Omgevingsvisie inzicht in de mate waarin ambities in verschillende beleidsvelden strijdig met elkaar zijn of elkaar juist versterken. Ook beoordeelt het OER of de beleidsvoornemens in voldoende mate bijdragen aan het vervullen van de ambities. Het doel van de beoordelingen in dit OER is om de Omgevingsvisie, indien nodig, bij te kunnen sturen.

Het OER bouwt voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), die al eerder is vastgesteld door de gemeenteraad. Hierin is het voornemen beschreven om een OER uit te voeren en is de aanpak van de effectbeoordeling beschreven. Ook zijn de ambities voor de Omgevingsvisie samengevat en is de beoordelingsmethodiek voor het op te stellen OER en de vervolprocedure beschreven.

In 2022 heeft de gemeente Noordoostpolder een Foto van de Leefomgeving opgesteld, waarin de huidige situatie en autonome ontwikkelingen op achttien ruimtelijke beleidsvelden worden beschreven. Deze referentiesituatie is in dit OER vergeleken met het voorgenomen beleid in de concept Omgevingsvisie, die tegelijkertijd met de Foto van de Leefomgeving is opgesteld. Na ontvangst van het concept OER heeft de gemeente de uitkomsten en aanbevelingen verwerkt in de concept Omgevingsvisie, om te komen tot een Ontwerp Omgevingsvisie. Het OER is vervolgens aangepast op basis van eventuele wijzigingen in de ontwerp Omgevingsvisie.

Het OER en de Ontwerp Omgevingsvisie worden ter visie gelegd en aangeboden aan de Commissie voor het milieueffectrapport (Commissie mer) voor een toetsingsadvies. Deze commissie bestaat uit onafhankelijke deskundigen op het gebied van milieu, duurzaamheid, natuur en leefomgeving. Zij beoordelen de volledigheid, objectiviteit en accuratesse van het OER. Na de inspraakperiode brengt de commissie haar advies uit. Na het verwerken van zienswijzen en het toetsingsadvies wordt de Omgevingsvisie definitief vastgesteld door de gemeenteraad.

Proces en werkwijze

Procesbeschrijving

Dit OER heeft gefaseerd plaatsgevonden van mei 2022 tot en met januari 2024. De mer-procedure is in de volgende fasen opgedeeld:

1. **Opstellen NRD** – Arcadis heeft in de zomer van 2022 voor de gemeente Noordoostpolder een NRD opgesteld, waarin het proces, de voorgenomen planning en de aanpak van de beoordeling in het OER beschreven zijn.
2. **Foto van de Leefomgeving** – de gemeente heeft in eigen beheer een Foto van de Leefomgeving opgesteld, waarin de huidige situatie en relevante autonome ontwikkelingen (samen de referentiesituatie) per beleidsveld beschreven zijn. De Foto van de Leefomgeving sluit niet volledig aan op het beoordelingskader uit de NRD. Arcadis heeft op basis van de Foto van de Leefomgeving de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen voor iedere indicator uit het beoordelingskader beoordeeld.
3. **Beoordeling concept Omgevingsvisie** – Arcadis heeft van november 2023 t/m januari 2024 de concept Omgevingsvisie (17 november 2023) beoordeeld. De beoordeling is gestart met een beoordeling van de referentiesituatie op basis van de Foto van de Leefomgeving en het aantonen van dwarsverbanden en mogelijke

botsingen (botsproeven) wat betreft milieueffecten en ruimtegebruik middels een kruistabel. Daarna is het voorgenomen beleid van de gemeente beoordeeld op doelbereik.

4. **Beoordeling ontwerp Omgevingsvisie** – de gemeente heeft onder andere op basis van de beoordeling op doelbereik van de concept Omgevingsvisie en de aanbevelingen uit het OER haar voorgenomen beleid herzien. Dit heeft geleid tot de ontwerp Omgevingsvisie van 3 januari 2024. Arcadis heeft haar beoordeling op doelbereik herzien op basis van het voorgenomen beleid in de ontwerp Omgevingsvisie.

Aanpak beoordeling

De beoordeling van de Omgevingsvisie is uitgevoerd op basis van een aantal stappen. Deze worden hieronder toegelicht.

Stap 1: beoordeling huidige situatie en autonome ontwikkeling

De huidige situatie en autonome ontwikkeling zijn op basis van informatie uit de Foto van de Leefomgeving beoordeeld aan de hand van een vijfpuntsschaal (-- tot ++), die aangeeft in hoeverre de staat van de leefomgeving voor ieder beleidsveld overeenkomt met wettelijke of adviesnormen, streefwaarden en/of ambities van de gemeente. Dit is verder toegelicht in Tabel 1-1.

Onder autonome ontwikkeling worden autonome trends (waaronder klimaatverandering, demografische groei, etc.) en ontwikkelingen die zijn vastgelegd in ruimtelijke plannen verstaan.

Ontwikkelingen als de Lelylijn, de 380kV-verbinding Vierverlaten - Ens en de verbreding van de N50 liggen nog niet vast en zijn daarmee niet te beschouwen als autonome ontwikkeling.

Stap 2: botsproeven

Sectorale ontwikkelingen die in de Omgevingsvisie beschreven zijn, staan niet op zichzelf. Voor veel ruimtelijke ontwikkelingen bestaan er dwarsverbanden met andere beleidsvelden, bijvoorbeeld omdat er sprake is van ruimteclaims. In een kruistabel is met een verkeerslichtbeoordeling beoordeeld of de belangrijkste keuzes uit de Omgevingsvisie mogelijke risico's of kansen hebben op andere beleidsvelden uit het beoordelingskader. De meest logische en voor de hand liggende raakvlakken tussen beleidsvelden worden in de paragraaf 3.2.2 kort beschreven.

Stap 3: Beoordeling op doelbereik

Het voorgenomen beleid in de concept Omgevingsvisie is in dit OER getoetst op doelbereik. Dit betekent dat per doel beoordeeld is of -en zo mogelijk in welke mate- de voorgenomen maatregelen een bijdrage leveren aan de gestelde doelen. Deze beoordeling brengt in beeld in hoeverre doelstellingen haalbaar zijn en welke beleidsmaatregelen een bijdrage hieraan leveren. De beoordeling is uitgevoerd ten opzichte van de referentiesituatie (huidige situatie + autonome ontwikkelingen) die onafhankelijk van het beleid in de Omgevingsvisie plaatsvindt.

Daarbij is dezelfde methodiek gehanteerd als bij de beoordeling van huidige situatie en autonome ontwikkelingen in stap 1: op basis van het kwaliteitsniveau van de huidige situatie en de verandering die optreedt in de periode tot 2050 (de autonome ontwikkeling) is door middel van expert judgement per beleidsveld beoordeeld in hoeverre de beleidsmaatregelen leiden tot een significante verandering en zo ja of dat een verbetering of verslechtering betreft.

Stap 4: Beoordeling ontwerp Omgevingsvisie

De gemeente heeft onder andere op basis van deze beoordeling en de aanbevelingen uit paragraaf 3.4 haar voorgenomen beleid aangevuld en aangescherpt. Dit heeft geleid tot een ontwerp Omgevingsvisie van 3 januari 2024. De beoordeling op doelbereik is in hoofdstuk 4 opnieuw uitgevoerd, waarbij is gekeken of de beoordeling op doelbereik van de concept Omgevingsvisie aangepast diende te worden.

De scores voor huidige situatie, autonome ontwikkeling en doelbereik zijn uiteindelijk weergegeven op het Rad van de Leefomgeving, waarop visueel in één oogopslag duidelijk is voor welke beleidsvelden knelpunten bestaan.

Tabel 1-1 De maatlatten die voor de Foto van de Leefomgeving en het doelbereik van de omgevingsvisie gebruikt zijn

Huidige situatie & autonome ontwikkeling		Doelbereik concept Omgevingsvisie	
Symbol	Toelichting	Symbol	Toelichting
++	De staat van de leefomgeving is overal goed. Er wordt overal voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		De staat van de leefomgeving verbetert naar verwachting ten opzichte van de autonome ontwikkeling.
+	De staat van de leefomgeving is overwegend goed. Er wordt grotendeels voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		
+/-	De staat van de leefomgeving is redelijk. Er wordt verspreid niet voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		De staat van de leefomgeving verandert naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling
-	De staat van de leefomgeving is matig. Er wordt op meerdere locaties of punten niet voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		
--	De staat van de leefomgeving is slecht. Er wordt overwegend niet voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		De staat van de leefomgeving verslechtert naar verwachting ten opzichte van de autonome ontwikkeling

Beoordeling Omgevingsvisie

Botsproeven

Er is een analyse gedaan van de kansen en risico's van **het voorgenomen beleid in de concept Omgevingsvisie** ten opzichte van alle beschouwde beleidsvelden in dit OER. Hierbij is per maatregel ingeschat welke kansen en risico's optreden bij uitvoering van de beleidsmaatregel. Dit zijn enerzijds positieve dwarsverbanden, waarbij een maatregel een positieve invloed heeft op één of meerdere beleidsvelden. Bijvoorbeeld het vergroenen van de oudste wijken in Emmeloord heeft een positieve invloed op het beleidsveld openbaar groen, maar ook op onder andere hittestress, wateroverlast, en gezondheid. Anderzijds zijn er ook belangrijke kanttekeningen en aandachtspunten naar voren gekomen bij deze analyse. Niet alles kan overal. Er zijn concurrerende ruimtevragers, zowel in stedelijk als in landelijk gebied. Daarnaast kunnen beoogde ontwikkelingen vanuit milieu- en omgevingsaspecten negatieve neveneffecten hebben. Bijvoorbeeld de maatregelen met betrekking tot (nieuwe) bedrijventerreinen 'botsen' mogelijk met andere ruimtevragers, zoals landbouw, woningbouw en natuur. Daarnaast brengt nieuwe bedrijvigheid niet uit te sluiten risico's voor milieu zoals toename in hittestress en mogelijke verslechtering van de luchtkwaliteit.

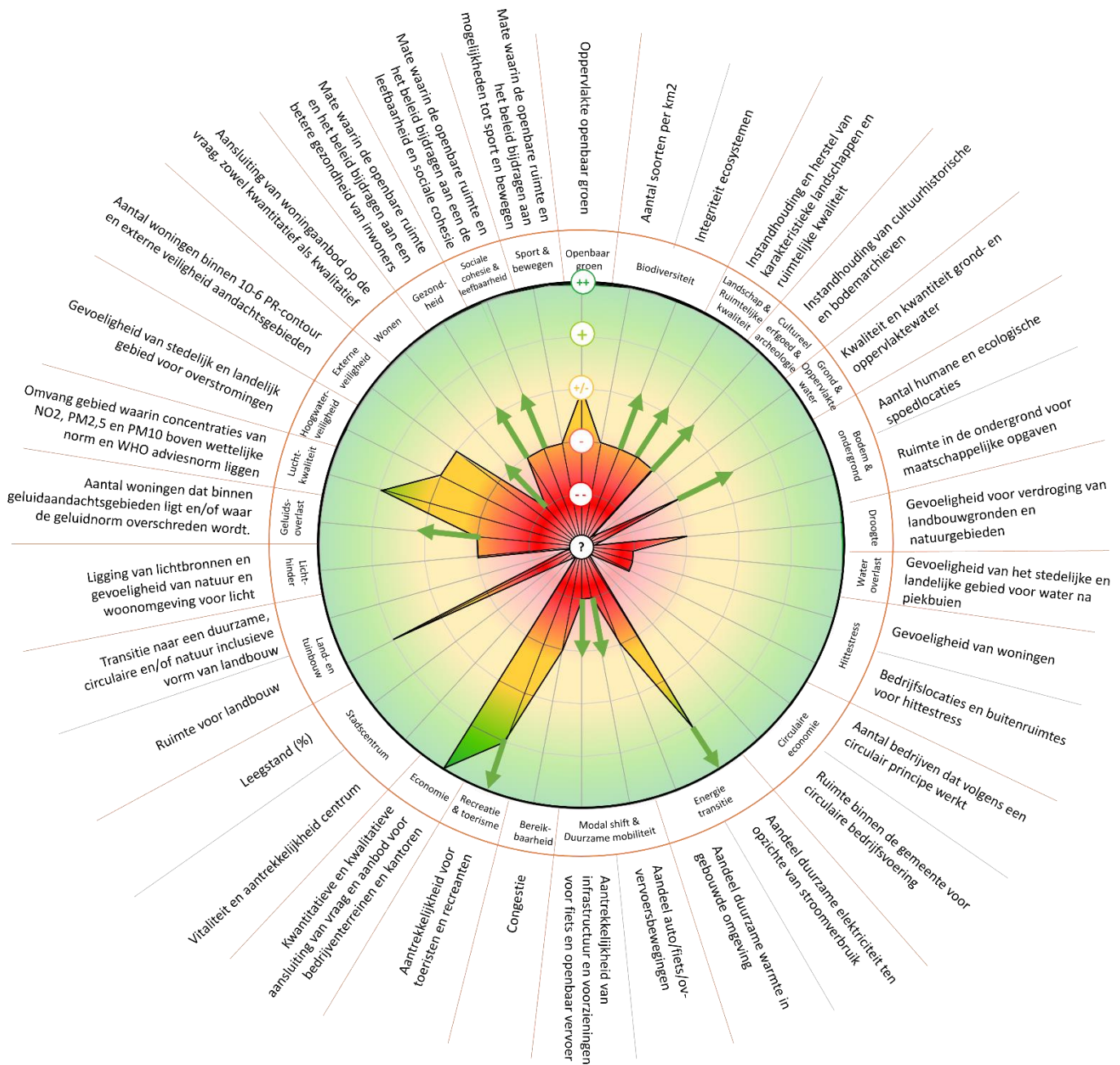
De geconstateerde risico's zijn niet direct tekortkomingen in de concept Omgevingsvisie, maar zijn aandachtspunten voor de uitvoering van het voorgenomen beleid en aandachtspunten voor de ontwikkeling van de ontwerp Omgevingsvisie. In het proces om te komen tot een ontwerp Omgevingsvisie kon het voorgenomen beleid aangescherpt worden op basis van deze aandachtspunten. De geconstateerde kansen of neutrale invloeden tonen het mogelijke positieve effect van het voorgenomen beleid in de concept Omgevingsvisie aan.

Beoordeling op doelbereik

De beoordeling op doelbereik is zoals beschreven in de introductie van dit hoofdstuk in dit OER **tweemaal** uitgevoerd. De eerste beoordeling op doelbereik is uitgevoerd voor het voorgenomen beleid in de **concept Omgevingsvisie** van 17 november 2023. Deze beoordeling is uitgevoerd voor iedere indicator uit het beoordelingskader, zoals beschreven in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 5 is voor iedere indicator de huidige situatie en de autonome ontwikkeling (samen de

referentiesituatie) beoordeeld. De beoordeling van de concept omgevingsvisie op doelbereik is afgezet tegen de autonome ontwikkeling.

De gemeente heeft onder andere op basis van deze beoordeling en de aanbevelingen uit hoofdstuk 3.4 haar voorgenomen beleid aangevuld en aangescherpt. Dit heeft geleid tot een ontwerp Omgevingsvisie van 3 januari 2024. De beoordeling op doelbereik is in hoofdstuk 4 opnieuw uitgevoerd. Dit heeft geresulteerd in een aantal herzieningen van de beoordeling. De uiteindelijke beoordeling op doelbereik is visueel weergegeven in onderstaande Rad van de Leefomgeving.

Figuur 1-1 Het Rad van de Leefomgeving voor het beleid in de ontwerp Omgevingsvisie. De schijven op het rad geven de scores aan; hoe verder naar buiten een indicator geprojecteerd is, hoe hoger de score en hoe gunstiger de situatie. De kleuren geven de score van de referentiesituatie (autonome situatie) weer. De pijlen geven verbeteringen ten opzichte van de referentiesituatie aan als gevolg van het voorgenomen beleid in de ontwerp Omgevingsvisie (de pijlen geven een richting aan, geen exacte score).

Voor de volgende indicatoren verbetert de staat van de leefomgeving naar verwachting ten opzichte van de autonome ontwikkeling:

- *Biodiversiteit*: Integriteit van ecosystemen
- *Landschap en ruimtelijke kwaliteit*: Instandhouding en herstel van karakteristieke landschappen en ruimtelijke kwaliteit
- *Energietransitie*: Aandeel duurzame elektriciteit ten opzichte van stroomverbruik
- *Modal shift en duurzame mobiliteit*: Aandeel auto/fiets/ov-vervoersbewegingen ten opzichte van totaal & Aantrekkelijkheid van infrastructuur en voorzieningen voor fiets en openbaar vervoer
- *Recreatie en toerisme*: Aantrekkelijkheid van de gemeente voor toeristen en recreanten
- *Geluidsoverlast*: Aantal woningen dat binnen geluids-aandachtsgebieden ligt en/of waar de geluidnorm overschreden wordt
- *Wonen*: Aansluiting van woningaanbod op de vraag, zowel kwantitatief als kwalitatief
- *Gezondheid*: Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte en het beleid van de gemeente bijdragen aan een betere gezondheid van inwoners
- *Sociale cohesie en leefbaarheid*: Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte en het beleid van de gemeente bijdragen aan een de leefbaarheid en sociale cohesie

Voor de volgende indicatoren verandert de staat van de leefomgeving naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Dit is met name het geval als het voorgenomen beleid niet voldoende concreet is om te beoordelen. Vaak heeft de gemeente wel ambities met betrekking tot deze indicatoren. Daarbij wordt vaak in de ontwerp Omgevingsvisie verwezen naar programma's of visies buiten de Omgevingsvisie waar de invulling van deze ambities plaats zal vinden. Bijvoorbeeld de visie klimaatadaptatie of de visie werklocaties. Dit betreft de volgende beleidsvelden met de indicatoren:

- *Openbaar groen*: Oppervlakte openbaar groen per inwoner
- *Biodiversiteit*: Aantal soorten per km²
- *Cultureel erfgoed en archeologie*: Instandhouding van cultuurhistorische en bodemarchieven
- *Bodem en ondergrond*: aantal humane en ecologische speedlocaties
- *Droogte*: Gevoeligheid voor verdroging van landbouwgronden en natuurgebieden
- *Wateroverlast*: Gevoeligheid van het landelijk en stedelijk gebied voor water op straat en in woningen na piekbuien
- *Hittestress*: Bedrijfslocaties en buitenruimtes voor hittestress (drempelwaarde gevoelstemperatuur van 41 graden Celsius) & Gevoeligheid van woningen
- *Energietransitie*: Aandeel duurzame warmte in gebouwde omgeving
- *Bereikbaarheid*: Aandeel auto/fiets/ov-vervoersbewegingen ten opzichte van totaal
- *Economie*: Kwantitatieve en kwalitatieve aansluiting van vraag en aanbod voor bedrijven
- *Land- en tuinbouw*: Ruimte voor landbouw
- *Lichthinder*: Ligging van lichtbronnen en gevoeligheid van natuur en woonomgeving voor licht
- *Luchtkwaliteit*: Omvang gebied waarin concentraties van NO₂, PM_{2,5} en PM₁₀ boven wettelijke norm en WHO-adviesnorm liggen
- *Hoogwaterveiligheid*: Gevoeligheid van stedelijk en landelijk gebied voor overstromingen
- *Externe veiligheid*: Aantal woningen binnen 10⁻⁶ PR-contour en externe veiligheid aandachtsgebieden
- *Sport en bewegen*: Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte en het beleid van de gemeente bijdragen aan mogelijkheden tot sport en beweging voor inwoners

Er zijn geen indicatoren waarvoor het voorgenomen beleid de staat van de leefomgeving naar verwachting verslechtert ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Wel hebben de resultaten van de botsproeven tot aandachtspunten geleid voor het beleid uit de concept Omgevingsvisie (zie paragraaf 3.4). Daarnaast zijn er voor een aantal indicatoren leemten in kennis met betrekking tot de referentiesituatie, waardoor het niet mogelijk is om de beoordeling op doelbereik uit te voeren. Dit betreft de volgende beleidsvelden met indicatoren:

- *Grond- en oppervlaktewater*: Kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater
- *Bodem en ondergrond*: Ruimte in de ondergrond voor maatschappelijke opgaven
- *Circulaire economie*: Aantal bedrijven dat volgens een circulair principe werkt & Ruimte binnen de gemeente voor circulaire bedrijfsvoering
- *Stadscentrum*: Vitaliteit en aantrekkelijkheid centrum & Leegstand (%)
- *Land- en tuinbouw*: Mate waarin transitie naar een duurzame, circulaire en/of natuurinclusieve vorm van landbouw wordt gefaciliteerd en gestimuleerd

Conclusies en aanbevelingen

In dit OER is de Omgevingsvisie van de gemeente Noordoostpolder beoordeeld op mogelijke milieueffecten. Eerst is het voorgenomen beleid uit de concept omgevingsvisie beoordeeld. Middels botsproeven (paragraaf 3.2) is inzichtelijk gemaakt welke kansen en risico's bestaan bij het uitvoeren van het voorgenomen beleid uit de concept Omgevingsvisie voor ieder beleidsveld. In hoofdstuk 3.3 is voor alle beleidsvelden met bijbehorende indicatoren een beoordeling van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling (samen de referentiesituatie) en een beoordeling op doelbereik uitgevoerd voor het voorgenomen beleid uit de concept Omgevingsvisie. Dit heeft geleid tot aanbevelingen voor de Omgevingsvisie die zijn beschreven in paragraaf 3.4.

Onder andere op basis van de botsproeven, de beoordeling op doelbereik en de aanbevelingen zoals beschreven in paragraaf 3.4 heeft de gemeente haar voorgenomen beleid aangevuld en aangepast. Dit heeft geleid tot de ontwerp Omgevingsvisie. Deze is opnieuw beoordeeld op doelbereik. Dit heeft geleid tot een definitieve beoordeling op doelbereik. De conclusies van deze beoordeling op de ontwerp Omgevingsvisie en de daaruit voortkomende aanbevelingen worden hieronder besproken.

Het positieve effect van de ontwerp Omgevingsvisie op de leefomgeving

De gemeente Noordoostpolder heeft in haar Omgevingsvisie ambities en maatregelen opgenomen die bijdragen aan een verbetering van de staat van de leefomgeving ten opzichte van de referentiesituatie (de autonome ontwikkeling). Dit geldt voor de beleidsvelden biodiversiteit, landschap & ruimtelijke kwaliteit, cultureel erfgoed & archeologie, bodemverontreinigingen, energietransitie, modal shift & duurzame mobiliteit, recreatie & toerisme, geluidsoverlast, wonen, gezondheid en sociale cohesie & leefbaarheid. Voor deze beleidsvelden geldt in principe dat het voorgestelde beleid in de Omgevingsvisie zorgt voor een verbetering. Wel kan voor een aantal ambities nadere concretisering (in de Omgevingsvisie of nader uit te werken programma's en visies) ervoor kan zorgen dat dit positieve effect verder versterkt wordt. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in paragraaf 3.4

Aangezien de **woningbouwopgave** een belangrijke opgave binnen de gemeente is, is het aan te beleven een analyse naar de demografische bevolkingsontwikkeling en samenstelling uit te voeren en deze leidend te laten zijn bij het bepalen van de invulling van de woonopgave. In de Omgevingsvisie of in een eventueel nader uit te werken programma wonen kan nader gespecificeerd worden hoe de woningbouw over de gemeente verdeeld gaat worden, wat de verhoudingen tussen de verschillende type woningen gaat zijn en welke randvoorwaarden er gesteld gaat worden aan de nieuwe woningbouw.

Aandachtspunten uit beoordeling op milieueffecten

Uit de beoordeling van de autonome ontwikkeling is gebleken dat er een aantal beleidsvelden is waarop de staat van de leefomgeving slecht of matig scoort, en waar in de Omgevingsvisie geen of onvoldoende beleid voor is opgenomen om deze te verbeteren. Het betreft de beleidsvelden/indicatoren soortenbiodiversiteit, cultureel erfgoed & archeologie, droogte, wateroverlast, hittestress, aandeel duurzame warmte in gebouwde omgeving, bereikbaarheid, lichthinder en sport & bewegen. Voor een deel van deze beleidsvelden worden aparte programma's of visies opgesteld waarin dit beleid (mogelijk) gaat landen. Onze aanbevelingen zijn:

- 1 Soortenbiodiversiteit:** Concretiseren wat "variatie in biodiversiteit versterken" betekent. Bijvoorbeeld: het realiseren van kruidenrijke berm en het laten verwilderen van groen (dat in beheer is van de gemeente). Stel daarnaast eisen aan nieuwbouw ten behoeve van de biodiversiteit. Denk aan het opnemen van de groennorm of de eis om natuurinclusief te bouwen. Ook bij verduurzaming bestaande bouw rekening houden met soortenbescherming (bijvoorbeeld vleermuizen in spouwmuur).
- 2 Droogte:** Werk maatregelen uit tegen droogte in de visie klimaatadaptatie. Zet bij zowel de woningbouwopgave als bij eventuele nieuwe bedrijventerreinen in op waterinfiltratie en wateropvang middels bijvoorbeeld meer groen in plaats van verharding aanbrengen, het verbeteren van de bodembiodiversiteit of het realiseren van waterreservoirs.
- 3 Wateroverlast:** Concretiseer maatregelen tegen wateroverlast in de visie klimaatadaptatie. Bijvoorbeeld door het aanleggen van waterdoorlatende bestrating, wadi's of het afkoppelen van regenwater van het vuilwaterriool.
- 4 Hittestress:** Concretiseer maatregelen tegen wateroverlast in de visie klimaatadaptatie. Neem gerichte maatregelen m.b.t. gebieden waar LV2 (extreme) hittestress voorkomt, bijvoorbeeld door het toevoegen van bomen, groene daken/gevels en het opstellen van een hitteplan.

- 5 **Duurzame warmte:** Concretiseer in de energievisie op welke manier de gemeente de warmtetransitie wil stimuleren, waar, wanneer en welke woningen en vastgoed verduurzaamd en aardgasvrij zullen worden.
- 6 **Bereikbaarheid:** Neem in de Omgevingsvisie een verwijzing op naar het mobiliteitsplan 2030 waarin is uitgewerkt hoe de knelpunten in verkeersveiligheid en congestie worden aangepakt.
- 7 **Lichthinder:** Houdt bij ruimtelijke ontwikkelingen (zoals bijvoorbeeld de verbetering van de infrastructuur) rekening met het terugdringen van lichthinder. Ook kan de gemeente ervoor kiezen om het aantal/omvang van glastuinbouw terug te dringen of strengere eisen te stellen met betrekking tot lichtuitstraling vanuit glastuinbouwbedrijven.
- 8 **Sport & bewegen:** Specificeer welke sport- en beweegvoorzieningen de gemeente wil realiseren en waar.

Voor een aantal beleidsvelden verandert de staat van de leefomgeving naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling als gevolg van het voorgenomen beleid uit de Omgevingsvisie. Dit komt deels omdat een deel van deze beleidsvelden al een goede staat van de leefomgeving kent, waaronder economie, ruimte voor landbouw, hoogwaterveiligheid en luchtkwaliteit.

Voor de beleidsvelden/indicatoren openbaar groen, hoogwaterveiligheid en externe veiligheid geldt dat het beleid dat is opgenomen in de Omgevingsvisie onvoldoende concreet is. Onze aanbevelingen zijn:

- 1 **Openbaar groen:** Concretiseer wat “vergroenen” betekent. Wil de gemeente inzetten op het toevoegen van meer openbaar groen (in de vorm van plantsoenen, parkjes, etc.) of op bijvoorbeeld het vergroenen van gebouwen (groen op daken, bomen, groene tuinen, etc.) of een combinatie van beiden? Benoem daarnaast de vastgestelde groennorm in de Omgevingsvisie als uitwerking van de vergroeningsopgave of specificeer nader hoeveel groen de gemeenste wenst toe te voegen.
- 2 **Externe veiligheid:** Bij de ontwikkeling van nieuwe woningen dient externe veiligheid te worden meegenomen. Dit is nu nog niet in de Omgevingsvisie benoemd.

Leemten in kennis

Voor een aantal beleidsvelden en indicatoren is in de door de gemeente opgestelde Foto van de leefomgeving te weinig informatie beschikbaar om de referentiesituatie (huidige situatie en autonome ontwikkeling) en/of het doelbereik te beoordelen. Het advies aan de gemeente is om nader onderzoek te doen naar de volgende beleidsvelden. Zodra meer bekend is over de staat van de leefomgeving met betrekking tot deze aspecten zal de gemeente hier ook beleid op moeten gaan formuleren.

- Circulaire economie
 - Aantal bedrijven dat volgens een circulair principe werkt
 - Ruimte binnen de gemeente voor circulaire bedrijfsvoering
- Ruimte in de ondergrond
 - Knelpunten beschikbaarheid ruimte voor ondergrondse infrastructuur
- Stadscentra
 - Vitaliteit en aantrekkelijkheid centrum (Emmeloord)
 - Percentage leegstand
- Land- en tuinbouw
 - Mate waarin transitie naar een duurzame, circulaire en/of natuurinclusieve vorm van landbouw wordt gefaciliteerd en gestimuleerd
- Openbaar groen
 - Gegevens over oppervlakte openbaar groen per inwoner
 - In beeld brengen locaties waar openbaar groen onder druk staat
- Grond- en oppervlaktewater
 - Gegevens over kwaliteit en kwantiteit van grond en oppervlaktewater
 - Rol van de gemeente in de KRW opgave
- Wonen
 - Demografische ontwikkeling tot 2050
 - Kwalitatieve woningbehoefte van zorgbehoevenden, ouderen, jongeren en sociale huur
- Hittestress
 - Informatie (op kaart) van woningen en kwetsbare locaties in gebieden waar sprake is van hittestress

Effecten op Natura 2000-gebieden

In de (ontwerp) Omgevingsvisie zijn een aantal maatregelen opgenomen die mogelijk een negatief effect kunnen hebben op de Natura 2000-gebieden rondom de gemeente. Deze negatieve effecten kunnen met name optreden als gevolg van stikstofdepositie bij de (aanleg van) voorziene ontwikkelingen en mogelijk ook door ruimtebeslag. Het betreft hier de ontwikkeling van watergebonden recreatie in de kuststrook, de woningbouwontwikkeling en de ontwikkeling van mogelijke nieuwe bedrijfskavels. De maatregelen die zijn opgenomen in de Omgevingsvisie zijn echter onvoldoende concreet in type ontwikkeling, locatie, fasering en uitvoeringsmethoden. Het is daarom nog niet mogelijk om te beoordelen of risico's op significante effecten op deze Natura 2000 gebieden kunnen worden uitgesloten en /of welk type maatregelen eventuele significante effecten kunnen voorkomen. Wel dient bij de nadere uitwerking van de betreffende visies en programma's (visie toerisme en recreatie, programma leefbaarheid en wonen en visie werklocaties) een passende beoordeling te worden opgesteld indien significante effecten niet op voorhand uit te sluiten zijn.

Monitoring

De Omgevingsvisie is ingebed in het ruimtelijke beleid van de gemeente en is onderdeel van de beleidscyclus. Na vaststelling van de Omgevingsvisie wordt verder gewerkt aan de sectorale invulling van de in de Omgevingsvisie beschreven ontwikkelingen in omgevingsplannen, dat onder meer vastlegt welke ontwikkelingen vergunningsplichtig worden. De Omgevingsvisie kan tevens verder worden uitgewerkt in programma's. Na uitvoering van de programma's wordt geëvalueerd en gemonitord in hoeverre de ambities van de gemeente behaald zijn en of er reden is om het lange-termijn beleid dat in de Omgevingsvisie vastgelegd is, bij te sturen. Dit kan een reden zijn om de Omgevingsvisie te herijken, waarmee de beleidscyclus opnieuw doorlopen wordt.

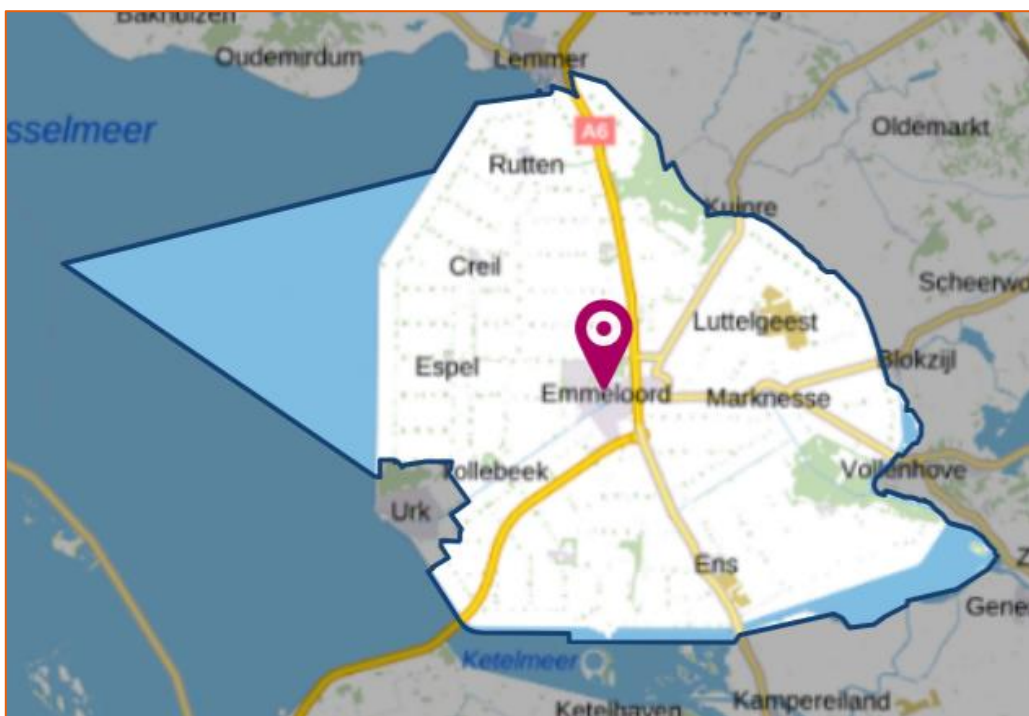
Monitoring van omgevingsaspecten die van belang zijn voor de doelen uit de Omgevingsvisie is daarmee van groot belang. Hiervoor is een monitoringskader nodig dat de gemeente in staat stelt om aan de hand van eenduidige en reproduceerbare indicatoren periodiek een meting uit te voeren van de staat van de leefomgeving. Daarbij kan aangesloten worden op het beoordelingskader dat in dit OER gebruikt is.

In de loop der tijd kunnen indicatoren aangescherpt worden als meer informatie beschikbaar komt of als ambities veranderen. Binnen de sectorale beleidsvelden van de gemeente vindt monitoring plaats, die kan leiden tot het aanpassen of herijken van het vigerende beleid. De resultaten van de monitoring in de beleidsvelden die in de Omgevingsvisie beschreven worden en een ruimtelijke component hebben, zouden periodiek gebruikt kunnen worden om een strategische, integrale herijking van de Omgevingsvisie uit te voeren.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Noordoostpolder is een gemeente in de provincie Flevoland en telt ongeveer 50.000 inwoners. Met een totale oppervlakte van 59.347 hectare is het één van de grootste gemeenten van Nederland.¹ Emmeloord vormt het centrum, maar de kernen Bant, Creil, Ens, Espel, Kraggenburg, Luttelgeest, Marknesse, Nagele, Rutten, Tollebeek en Schokland, en een groot buitengebied, vallen ook onder de gemeente.² Het grondgebied van de gemeente Noordoostpolder is weergegeven in Figuur 1-1.

Figuur 1-1. Gemeente Noordoostpolder (bron: overheid.nl).

De gemeente Noordoostpolder stelt, om haar ambities en beleidsdoelen voor de lange termijn vast te leggen, een Omgevingsvisie op. Iedere gemeente is onder de nieuwe **Omgevingswet**, die op 1 januari 2024 is ingegaan, verplicht een Omgevingsvisie op te stellen, waarin de gemeente een integrale doorkijk geeft naar toekomstige, lange-termijn opgaven in haar beleid.³ De Omgevingsvisie vervangt de huidige structuurvisies, verkeers- en vervoersplannen, milieubeleidsplannen en (delen van) de natuurvisie en richt zich op de gehele fysieke leefomgeving van de gemeente. Er wordt dus één Omgevingsvisie voor het hele grondgebied van de gemeente Noordoostpolder opgesteld. In de Omgevingsvisie legt de gemeente vast welke opgaven zij voor zichzelf ziet, welke ambities hieraan gekoppeld worden, en hoe de vastgestelde beleidsdoelen gehaald gaan worden. De Omgevingsvisie van de gemeente Noordoostpolder heeft als **zichtjaar 2050**. Daarmee is de Omgevingsvisie globaal van aard.

Bij een Omgevingsvisie waarin beleid vastgelegd wordt waarvan op voorhand niet uitgesloten kan worden dat ze vanwege negatieve effecten op het milieu mer- of mer-beoordelingsplichtig is, is het verplicht een **plan-mer-procedure** te doorlopen. De gemeente Noordoostpolder heeft er vanwege de aard van de beleidsvoornemens, die naar verwachting in de omgevingsvisie vastgelegd zouden gaan worden, voor gekozen om een plan-mer-procedure te doorlopen en een **planMER** op te laten stellen voor de Omgevingsvisie. Zij heeft Arcadis gevraagd de gemeente te ondersteunen met het mer-traject en het opstellen van het planMER. Een planMER voor een Omgevingsvisie wordt een Omgevingseffectrapport (OER) genoemd.

¹ <https://kadastralekaart.com/gemeenten/noordoostpolder-GM0171>

² https://organisaties.overheid.nl/26440/Gemeente_Noordoostpolder

³ <https://iplo.nl/regelgeving/instrumenten/omgevingsvisie-gemeente/>

mer = Milieueffectrapportage (procedure)
MER = Milieueffectrapport (rapport)
planMER = Milieueffectrapport voor een plan
OER = Omgevingseffectrapport

1.2 Het OER

1.2.1 Doel van het OER

Het milieueffectrapport (mer) is een wettelijk instrument dat al decennialang gebruikt wordt bij de (her)inrichting van de fysieke leefomgeving. Een milieueffectrapport (mer) brengt in beeld welke milieugevolgen een plan of project gaat hebben voordat er een besluit over genomen is om op die wijze het milieubelang volwaardig mee te laten wegen in de besluitvorming. Voorliggend omgevingseffectrapport (OER) voor de Omgevingsvisie heeft een bredere insteek en beschrijft naast de gevolgen voor de leefomgeving ook het doelbereik van maatregelen voor opgaven die van oudsher geen onderdeel zijn van de mer-procedure zoals energie, de woonopgave en omgang met de gevolgen van klimaatverandering. Het OER geeft tijdens het besluitvormingstraject van de Omgevingsvisie inzicht in de mate waarin ambities in verschillende beleidsvelden strijdig met elkaar zijn of elkaar juist versterken. Ook beoordeelt het OER of de beleidsvoornemens in voldoende mate bijdragen aan het vervullen van de ambities. Het doel van de beoordelingen in dit OER is om de Omgevingsvisie, indien nodig, bij te kunnen sturen. Daarom is in voorliggend OER de **concept Omgevingsvisie** van 17 november 2023 beoordeeld. Uitkomsten en aanbevelingen van deze beoordeling zijn vervolgens door de gemeente betrokken bij de totstandkoming van de **Ontwerp Omgevingsvisie**. De beoordeling in voorliggend OER is daarna aangevuld en/of aangepast na eventuele wijzigingen in de ontwerp Omgevingsvisie ten opzichte van de concept Omgevingsvisie.

1.2.2 Toelichting mer-procedure

Dit OER bouwt ten eerste voort op de **Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)**.⁴ De NRD is op 22 augustus 2022 vastgesteld door de gemeenteraad en heeft vanaf 8 september 2022 zes weken ter inzage gelegen.

De NRD beschrijft het voornemen om een OER uit te voeren en de aanpak van de effectbeoordeling. Ook zijn de ambities, waaraan in voorliggend OER getoetst is, samengevat en beschrijft de NRD de beoordelingsmethodiek en de vervolgprocedure.

De gemeente Noordoostpolder heeft in 2022 in eigen beheer een **Foto van de Leefomgeving** opgesteld. Tegelijkertijd heeft de gemeente gewerkt aan haar Omgevingsvisie. In het voorliggend OER is de **concept Omgevingsvisie** van 17 november 2023 beoordeeld. De Foto van de Leefomgeving geeft voor een achttiental ruimtelijke beleidsvelden een feitelijke beschrijving van de **referentiesituatie**. Deze bestaat uit de huidige situatie en autonome ontwikkelingen. Het voorgenomen beleid in de concept Omgevingsvisie is tegen de referentiesituatie afgezet. Na oplevering van het concept OER door Arcadis aan de gemeente heeft de gemeente (een deel van) de uitkomsten en aanbevelingen van het OER verwerkt in de concept Omgevingsvisie om te komen tot een **Ontwerp Omgevingsvisie**. Voorliggend OER is daarna aangevuld en/of aangepast na eventuele wijzigingen in de ontwerp Omgevingsvisie ten opzichte van de concept Omgevingsvisie.

Het OER wordt samen met de Ontwerp Omgevingsvisie ter visie gelegd en voor een toetsingsadvies aangeboden aan de Commissie voor het milieueffectrapport (Commissie mer). De Commissie mer is onafhankelijk en bestaat uit deskundigen op het gebied van milieu, duurzaamheid, natuur en leefomgeving en beoordeelt de volledigheid, objectiviteit en accuraatheid van voorliggend OER. Na de inspraakperiode op het OER en de Ontwerp Omgevingsvisie brengt zij haar toetsingsadvies uit. Na ontvangen en verwerken van zienswijzen en het toetsingsadvies wordt de Omgevingsvisie vastgesteld door de gemeenteraad van Noordoostpolder. Met de bekendmaking van het besluit is de Omgevingsvisie definitief.

⁴ <https://raad.noordoostpolder.nl/Documenten/D18-01-Bijlage-bij-Nota-Reactienota-NRD.pdf>

1.2.3 Mer-plicht en Commissie mer

De Omgevingsvisie is **planmer-plichtig** omdat op voorhand niet uitgesloten kan worden dat ruimtelijke ontwikkelingen die voortkomen uit de omgevingsvisie niet mer-(beoordelings)plichtig zijn. Met deze planmer-plicht hangt een verplichting samen om de Commissie mer een toetsingsadvies over het OER uit te laten brengen. De gemeente is hierin als bevoegd gezag opdrachtgever van en primair contactpersoon voor de Commissie. De Commissie brengt een advies uit dat ofwel positief is (het OER bevat voldoende informatie voor de bestuurlijke afwegingen), ofwel waarin geconstateerd wordt dat er essentiële tekortkomingen zijn waardoor de belangen vanuit milieu en leefomgeving niet volwaardig meegewogen konden worden in de besluitvorming. De Commissie mer plaatst het toetsingsadvies op haar website en brengt daarnaast een persbericht naar buiten. De gemeente kan besluiten om naar aanleiding van het toetsingsadvies een aanvulling op het OER uit te laten voeren; deze aanvulling kan desgewenst nogmaals door de Commissie mer van een aanvullend advies voorzien worden.

Zowel het OER als het toetsingsadvies van de Commissie mer leiden niet tot verdere verplichtingen voor de gemeente. Een OER kan tekortkomingen in het beleid constateren en kan aanbevelingen voor aanvulling, aanscherping of wijziging doen voor de doelen van een gemeente en het voorgenomen beleid. Deze aanbevelingen hoeven door een gemeente echter niet verplicht opgevolgd te worden; het OER kan er dus niet toe leiden dat ontwikkelingen 'op slot' gezet worden. Dit blijft altijd een politieke keuze, die uiteraard wel geagendeerd en van feitelijke beslisinformatie voorzien kan worden vanuit de mer-procedure. Hetzelfde geldt voor het toetsingsadvies van de Commissie mer.

Gemeenten hebben wel een **verantwoordingsplicht**. Dat betekent dat het verplicht is om in de Ontwerp Omgevingsvisie aan te geven wat de gemeente heeft gedaan of van plan is te gaan doen met de adviezen vanuit het OER. Voor veel gemeentelijke Omgevingsvisies geldt dat niet alle aanbevelingen uit het OER verwerkt kunnen worden. Sommige adviezen kan of wil een gemeente überhaupt niet opvolgen, voor andere adviezen geldt dat de benodigde beleidsmaatregelen niet tijdig voor vaststelling van de Ontwerp Omgevingsvisie vastgesteld kunnen worden. Hier kan in de uitwerking van de Omgevingsvisie een vervolg aan worden gegeven.

1.3 Opbouw van dit OER

Dit OER bestaat uit een beknopte, zelfstandig leesbare samenvatting en een uitgebreid hoofdrapport. Het hoofdrapport bestaat uit een aantal hoofdstukken:

Hoofdstuk 1 – Inleiding

In de inleiding wordt de context van het Omgevingseffectrapport en de Omgevingsvisie geschetst.

Hoofdstuk 2 – Proces en werkwijze

Dit hoofdstuk beschrijft het gevolgde proces in de totstandkoming van dit Omgevingseffectrapport. Het beoordelingskader dat gebruikt is voor de beoordeling en het gebruik van het Rad van de Leefomgeving wordt toegelicht. Ook wordt beschreven hoe de beoordeling van dit Omgevingseffectrapport is opgebouwd.

Hoofdstuk 3 – Beoordeling concept Omgevingsvisie

In dit hoofdstuk wordt de concept Omgevingsvisie van de gemeente Noordoostpolder beoordeeld. In het hoofdstuk is een korte samenvatting van de concept Omgevingsvisie opgenomen. Vervolgens zijn de botsproeven uitgevoerd. De botsproeven hebben als doel om voor de belangrijkste ontwikkelingen te beschrijven waar mogelijke knelpunten en meekoppelkansen ontstaan, hetzij vanuit conflicterende ruimtevragen, hetzij vanuit positieve of negatieve neveneffecten. In dit hoofdstuk wordt beschreven waar belangrijke afhankelijkheden en resterende vraagstukken zijn geconstateerd, die in de Omgevingsvisie beantwoord moeten worden. Het voorgenomen beleid in de concept Omgevingsvisie is vervolgens getoetst op doelbereik. Dit betekent dat per ambitie/ doel beoordeeld is of - en zo mogelijk in welke mate - de voorgenomen maatregelen een bijdrage leveren aan de gestelde ambities/ doelen. Tot slot zijn in dit hoofdstuk de aanbevelingen na aanleiding van de beoordeling van de concept Omgevingsvisie opgenomen.

Hoofdstuk 4 – Beoordeling ontwerp Omgevingsvisie

In dit hoofdstuk is het voorgenomen beleid in de ontwerp Omgevingsvisie getoetst op doelbereik. Hiervoor is gekeken naar de wijzigingen in de doelen van de ontwerp Omgevingsvisie ten opzichte van de concept Omgevingsvisie en de gewijzigde maatregelen. Dit heeft geleid tot de herziening van de beoordeling van een aantal indicatoren. Daarnaast wordt ook ingegaan op de noodzaak tot het opstellen van een passende beoordeling.

Hoofdstuk 5 – Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de conclusies en aanbevelingen uit het Omgevingseffectrapport beschreven.

Hoofdstuk 6 – Monitoring

Hoofdstuk 6 gaat in op de monitoring van de Omgevingsvisie na vaststelling.

Dit rapport bevat daarnaast enkele bijlagen:

- In Bijlage A is de Foto van de Leefomgeving opgenomen die de gemeente heeft opgesteld.
- In Bijlage B is de botsproeventabel opgenomen. Hierin zijn de beleidsvelden tegenover de belangrijkste keuzes uit de concept Omgevingsvisie gezet.
- In Bijlage C zijn de maatregelen uit de uitvoeringsagenda van de ontwerp Omgevingsvisie opgenomen, die zijn gebruikt om de ontwerp Omgevingsvisie te beoordelen.

2 Proces en werkwijze

2.1 Procesbeschrijving

Dit OER heeft gefaseerd plaatsgevonden van mei 2022 tot en met januari 2024. De mer-procedure is in de volgende fasen opgedeeld:

5. **Opstellen NRD** – **Arcadis** heeft in de zomer van 2022 voor de gemeente Noordoostpolder een NRD opgesteld, waarin het proces, de voorgenomen planning en de aanpak van de beoordeling in het OER beschreven zijn.
6. **Foto van de Leefomgeving** – de **gemeente** heeft in eigen beheer een Foto van de Leefomgeving opgesteld, waarin de huidige situatie en relevante autonome ontwikkelingen (samen de referentiesituatie) per beleidsveld beschreven zijn. De Foto van de Leefomgeving sluit niet volledig aan op het beoordelingskader uit de NRD. **Arcadis** heeft op basis van de Foto van de Leefomgeving de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen voor iedere indicator uit het beoordelingskader beoordeeld.
7. **Beoordeling concept Omgevingsvisie** – **Arcadis** heeft van november 2023 t/m januari 2024 de concept Omgevingsvisie (17 november 2023) beoordeeld. De beoordeling is gestart met een beoordeling van de referentiesituatie op basis van de Foto van de Leefomgeving en het aantonen van dwarsverbanden en mogelijke botsingen (botsproeven) wat betreft milieueffecten en ruimtegebruik middels een kruistabel. Daarna is het voorgenomen beleid van de gemeente beoordeeld op doelbereik.
8. **Beoordeling ontwerp Omgevingsvisie** – de **gemeente** heeft onder andere op basis van de beoordeling op doelbereik van de concept Omgevingsvisie en de aanbevelingen uit het OER haar voorgenomen beleid herzien. Dit heeft geleid tot de ontwerp Omgevingsvisie van 3 januari 2024. **Arcadis** heeft, waar van toepassing, haar beoordeling op doelbereik herzien op basis van het voorgenomen beleid in de ontwerp Omgevingsvisie.

2.2 Aanpak beoordeling

De beoordeling van de Omgevingsvisie is uitgevoerd op basis van een aantal stappen. Deze worden hieronder toegelicht.

Stap 1: beoordeling huidige situatie en autonome ontwikkeling

De huidige situatie en autonome ontwikkeling zijn op basis van informatie uit de Foto van de Leefomgeving beoordeeld aan de hand van een vijfpuntsschaal (-- tot ++), die aangeeft in hoeverre de staat van de leefomgeving voor ieder beleidsveld overeenkomt met wettelijke of adviesnormen, streefwaarden en/of ambities van de gemeente. Dit is verder toegelicht in Tabel 2-1.

Onder autonome ontwikkeling worden autonome trends (waaronder klimaatverandering, demografische groei, etc.) en ontwikkelingen die zijn vastgelegd in ruimtelijke plannen verstaan. Ontwikkelingen als de Lelylijn, de 380kV-verbinding Vierverlaten - Ens en de verbreding van de N50 liggen nog niet vast en zijn daarmee niet te beschouwen als autonome ontwikkeling.

Stap 2: botsproeven

Sectorale ontwikkelingen die in de Omgevingsvisie beschreven zijn, staan niet op zichzelf. Voor veel ruimtelijke ontwikkelingen bestaan er dwarsverbanden met andere beleidsvelden, bijvoorbeeld omdat er sprake is van ruimteclaims. In een kruistabel is met een verkeerslichtbeoordeling beoordeeld of de belangrijkste keuzes uit de Omgevingsvisie mogelijke risico's of kansen hebben op andere beleidsvelden uit het beoordelingskader. De meest logische en voor de hand liggende raakvlakken tussen beleidsvelden worden in de paragraaf 3.2.2 kort beschreven.

Stap 3: Beoordeling op doelbereik

Het voorgenomen beleid in de concept Omgevingsvisie is in dit OER getoetst op doelbereik. Dit betekent dat per doel beoordeeld is of -en zo mogelijk in welke mate- de voorgenomen maatregelen een bijdrage leveren aan de gestelde doelen. Deze beoordeling brengt in beeld in hoeverre doelstellingen haalbaar zijn en welke beleidsmaatregelen een bijdrage hieraan leveren. De beoordeling is uitgevoerd ten opzichte van de referentiesituatie (huidige situatie + autonome ontwikkelingen) die onafhankelijk van het beleid in de Omgevingsvisie plaatsvindt.

Daarbij is dezelfde methodiek gehanteerd als bij de beoordeling van huidige situatie en autonome ontwikkelingen in stap 1: op basis van het kwaliteitsniveau van de huidige situatie en de verandering die optreedt in de periode tot 2050 (de autonome ontwikkeling) is door middel van expert judgement per beleidsveld beoordeeld in hoeverre de

beleidsmaatregelen leiden tot een significante verandering en zo ja of dat een verbetering of verslechtering betreft. De maatlatten die voor deze beoordeling gebruikt zijn, worden getoond in Tabel 2-1.

Stap 4: Beoordeling ontwerp Omgevingsvisie

De gemeente heeft onder andere op basis van deze beoordeling en de aanbevelingen uit hoofdstuk 3.4 haar voorgenomen beleid aangevuld en aangescherpt. Dit heeft geleid tot een ontwerp Omgevingsvisie van 3 januari 2024. De beoordeling op doelbereik is in hoofdstuk 4 opnieuw uitgevoerd, waarbij is gekeken of de beoordeling op doelbereik van de concept Omgevingsvisie aangepast diende te worden.

Tabel 2-1. De maatlatten die voor de Foto van de Leefomgeving en het doelbereik van de omgevingsvisie gebruikt zijn

Huidige situatie & autonome ontwikkeling		Doelbereik concept Omgevingsvisie	
Symbol	Toelichting	Symbol	Toelichting
++	De staat van de leefomgeving is overal goed. Er wordt overal voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		De staat van de leefomgeving verbetert naar verwachting ten opzichte van de autonome ontwikkeling.
+	De staat van de leefomgeving is overwegend goed. Er wordt grotendeels voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		
+/-	De staat van de leefomgeving is redelijk. Er wordt verspreid niet voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		De staat van de leefomgeving verandert naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling
-	De staat van de leefomgeving is matig. Er wordt op meerdere locaties of punten niet voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		
--	De staat van de leefomgeving is slecht. Er wordt overwegend niet voldaan aan normen / streefwaarden / ambities		De staat van de leefomgeving verslechtert naar verwachting ten opzichte van de autonome ontwikkeling

2.3 Beoordelingskader

De huidige kwaliteiten van de leefomgeving in de gemeente Noordoostpolder en de effecten van de keuzes worden beoordeeld aan de hand van een beoordelingskader waarin aansluitend op de reikwijdte van de omgevingsvisie een groot aantal beleidsvelden in weergegeven zijn. Hiermee is het OER breder dan een gangbaar MER. Dit brede beoordelingskader is nodig om alle effecten van de Omgevingsvisie in beeld te kunnen brengen.

In de NRD is een indicatief beoordelingskader opgesteld. In overleg met de gemeente Noordoostpolder is besloten om dit beoordelingskader aan te houden voor het OER.

In de linker kolom staan alle beleidsvelden die beoordeeld gaan worden en die een plek krijgen op het Rad van de Leefomgeving en in de Foto van de Leefomgeving. In de rechter kolom staat beschreven welke indicatoren van het betreffende beleidsveld beoordeeld gaan worden.

Tabel 2-2. beoordelingskader van het OER.

Beleidsveld	Indicator
Openbaar groen	Oppervlakte openbaar groen per woning
Biodiversiteit	Aantal soorten per km ² integriteit van ecosystemen
Landschap & ruimtelijke kwaliteit	Instandhouding en herstel van karakteristieke landschappen en ruimtelijke kwaliteit
Cultureel erfgoed & archeologie	Instandhouding van cultuurhistorische en bodemarchieven
Grond & Oppervlaktewater	Kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater
Bodem & Ondergrond	Aantal humane en ecologische spoedlocaties Ruimte in de ondergrond voor maatschappelijke opgaven
Droogte	Gevoeligheid voor verdroging van landbouwgronden en natuurgebieden
Wateroverlast	Gevoeligheid van het stedelijke en landelijke gebied voor water op straat en in woningen na piekbuien
Hittestress	Gevoeligheid van woningen Bedrijfslocaties en buitenruimtes voor hittestress (drempelwaarde gevoelstemperatuur van 41°C)
Circulaire economie	Aantal bedrijven dat volgens een circulair principe werkt Ruimte binnen de gemeente voor circulaire bedrijfsvoering
Energietransitie	Aandeel duurzame elektriciteit ten opzichte van stroomverbruik Aandeel duurzame warmte in gebouwde omgeving
Modal shift & duurzame mobiliteit	Aandeel auto/fiets/ov-vervoersbewegingen ten opzichte van totaal Aantrekkelijkheid van infrastructuur en voorzieningen voor fiets en openbaar vervoer
Bereikbaarheid	Congestie (indien beschikbaar op basis van verkeersmodel met verhouding Intensiteit/Capaciteit)
Recreatie & Toerisme	Aantrekkelijkheid van de gemeente voor toeristen en recreanten
Economie	Kwantitatieve en kwalitatieve aansluiting van vraag en aanbod voor bedrijventerreinen en kantoren
Stadscentrum	Vitaliteit en aantrekkelijkheid centrum Leegstand (%)
Land- en tuinbouw	Ruimte voor landbouw Mate waarin transitie naar een duurzame, circulaire en/of natuur inclusieve vorm van landbouw wordt gefaciliteerd en gestimuleerd
Lichthinder	Ligging van lichtbronnen en gevoeligheid van natuur en woonomgeving voor licht
Geluidsoverlast	Aantal woningen dat binnen geluidsaandachtsgebieden ligt en/of waar de geluidnorm overschreden wordt.
Luchtkwaliteit	Omvang gebied waarin concentraties van NO ₂ , PM _{2,5} en PM ₁₀ boven wettelijke norm en WHO adviesnorm liggen

Hoogwaterveiligheid	Gevoeligheid van stedelijk en landelijk gebied voor overstromingen
Externe Veiligheid	Aantal woningen binnen 10-6 PR-contour en externe veiligheid aandachtsgebieden
Wonen	Aansluiting van woningaanbod op de vraag, zowel kwantitatief als kwalitatief
Gezondheid	Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte en het beleid van de gemeente bijdragen aan een betere gezondheid van inwoners
Sociale Cohesie en leefbaarheid	Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte en het beleid van de gemeente bijdragen aan de leefbaarheid en sociale cohesie
Sport en bewegen	Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte en het beleid van de gemeente bijdragen aan mogelijkheden tot sport en beweging voor inwoners

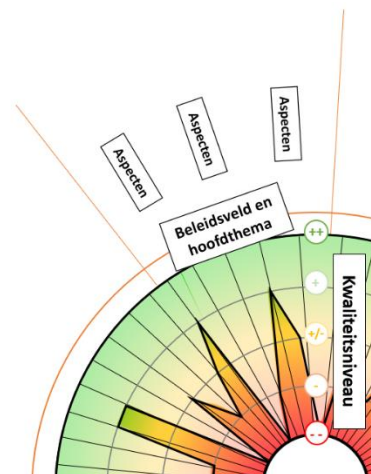
2.4 Rad van de Leefomgeving

De beoordelingen van de huidige situatie, autonome ontwikkeling en het beleid in de ontwerp Omgevingsvisie zijn weergegeven in het Rad van de Leefomgeving dat voor de gemeente Noordoostpolder opgesteld is. Het Rad is onderverdeeld in de verschillende beleidsvelden, en geeft de score op elk beoordeelde aspect (indicator) binnen deze beleidsvelden weer. Op de spaken van het Rad staan de opgaven voor de Omgevingsvisie die in het Omgevingseffectrapport beoordeeld zijn.

De beoordeling is uitgevoerd aan de hand van een **kwantitatieve vijfpuntsschaal** (Figuur 2-1). De hoogste score op deze schaal wordt weergegeven op de buitenste schijf van het Rad van de Leefomgeving, de laagste score op de binnenste schijf. Door het Rad in te vullen voor de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en het beleid in de ontwerp Omgevingsvisie, zijn de huidige knelpunten en het doelbereik van de ontwerp Omgevingsvisie in één oogopslag inzichtelijk.

Symbool Toelichting

++	De staat van de leefomgeving is overal goed. Er wordt overal voldaan aan normen en/of streefwaarden
+	De staat van de leefomgeving is overwegend goed. Er wordt grotendeels voldaan aan normen en/of streefwaarden
+/-	De staat van de leefomgeving is redelijk. Er wordt verspreid niet voldaan aan normen en/of streefwaarden
-	De staat van de leefomgeving is matig. Er wordt op meerdere locaties of punten niet voldaan aan normen en/of streefwaarden
--	De staat van de leefomgeving is slecht. Er wordt overwegend niet voldaan aan normen en/of streefwaarden
?	Er is onvoldoende informatie beschikbaar om te kunnen beoordelen.

Figuur 2-1 kwalitatieve vijfpuntsschaal die gebruikt is voor de beoordeling (links) en een uitleg van de visualisatie van deze beoordeling op het Rad van de Leefomgeving (rechts)

3 Beoordeling concept Omgevingsvisie

3.1 Samenvatting concept Omgevingsvisie

Dit OER is opgesteld ten behoeve van de concept Omgevingsvisie van de gemeente Noordoostpolder van 17 november 2023. Dit heeft de gemeente het afgelopen jaar met een uitgebreid participatieproces opgesteld. Dit hoofdstuk beschrijft de opbouw van de Omgevingsvisie. Er wordt hier niet specifiek ingegaan op de inhoud. Hiervoor verwijzen we naar de Omgevingsvisie zelf; bovendien zijn (deel)opgaven en keuzes die in de Omgevingsvisie beschreven worden in hoofdstuk 6 voor ieder beleidsveld samengevat ter onderbouwing van de beoordeling. Er zijn drie kernopgaven die leidend zijn voor het beleid in de Omgevingsvisie:

1. Groei en bloei van dorpen en wijken door meer inwoners én behoud van sociale binding;
2. Een vitaal landelijk gebied met landbouw, landschap en andere functies;
3. Een aantrekkelijke regio waar iedereen profijt van heeft.

Onder deze kernopgaven hangen hoofdoggaven, die bestaan uit deelopgaven die specifiek ingaan op de verschillende beleidsvelden waarop de Omgevingsvisie betrekking heeft. In de onderstaande tabellen zijn de hoofdoggaven en deelopgaven per kernopgave uiteengezet. Deze hoofd- en deelopgaven zijn op kaart uitgewerkt door stedenbouwkundig bureau Nieuw Bruut in de onderstaande figuren. Deze kaarten zijn gemaakt bij de ontwerp Omgevingsvisie van 3 januari 2024 en komen daarom mogelijk niet volledig overeen met de hoofd- en deelopgaven uit de concept Omgevingsvisie van 17 november 2023.

Kernopgave 1: Groei en bloei van dorpen en wijken door meer inwoners én behoud van sociale binding

Tabel 3-1. hoofd- en deelopgaven bij kernopgave 1 (behorend bij concept Omgevingsvisie Noordoostpolder 17 november 2023).

#	Hoofd- en deelopgaven
1	We bieden iedereen gelijke kansen om (naar eigen vermogen) mee te doen
A	Beschikbaarheid van bestaanszekerheid (voldoende werk en inkomen)
B	Toegang tot kindcentra (onderwijs en kinderopvang)
C	Duurzame energie-investeringen toegankelijk voor iedereen
2	We zorgen dat inwoners zich vitaal en gezond voelen (en zijn)
A	Voldoende aanbod voor sport en bewegen (sportvoorzieningen, recreatieve uitloopgebieden, etc.)
B	Voldoende zorgvoorzieningen/-aanbod bieden
C	We maken mensen bewust van hun gezondheid (bijv. rookvrije gemeente)
D	Voldoende bescherming tegen emissies (o.a. van landbouw)
3	We nodigen uit tot omzien naar elkaar, samenwerken en pionieren
A	Eigen verantwoordelijkheid van bewoners
B	Ruimte bieden voor eigen initiatieven
C	Gemeenschapszin en poldermentaliteit bevorderen
4	We werken aan een passend en toekomstbestendig woningaanbod
A	Bouwen voor doelgroepen (eigen inwoners, extra groei, beschermd wonen)
B	Bouwen in passende typen woningen (woningen op erven, huisvesting arbeidsmigranten etc.)
C	Verduurzamen woningen (energieneutraal)
D	Groeimogelijkheden per dorp
5	We willen dat voorzieningen toegankelijk, nabij en bereikbaar zijn
A	Herinvulling maatschappelijk vastgoed (breder dan kerkenvisie)
B	Centrale/gezamenlijke voorzieningen van meerdere dorpen
6	We zorgen voor een goede functionele leefomgeving

A	Een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen (klimaatadaptief, bereikbaar, passend bij de functie van de omgeving)
B	Ruimte geven aan nieuwe bouwbehoefte (minder welstand/minder regels)

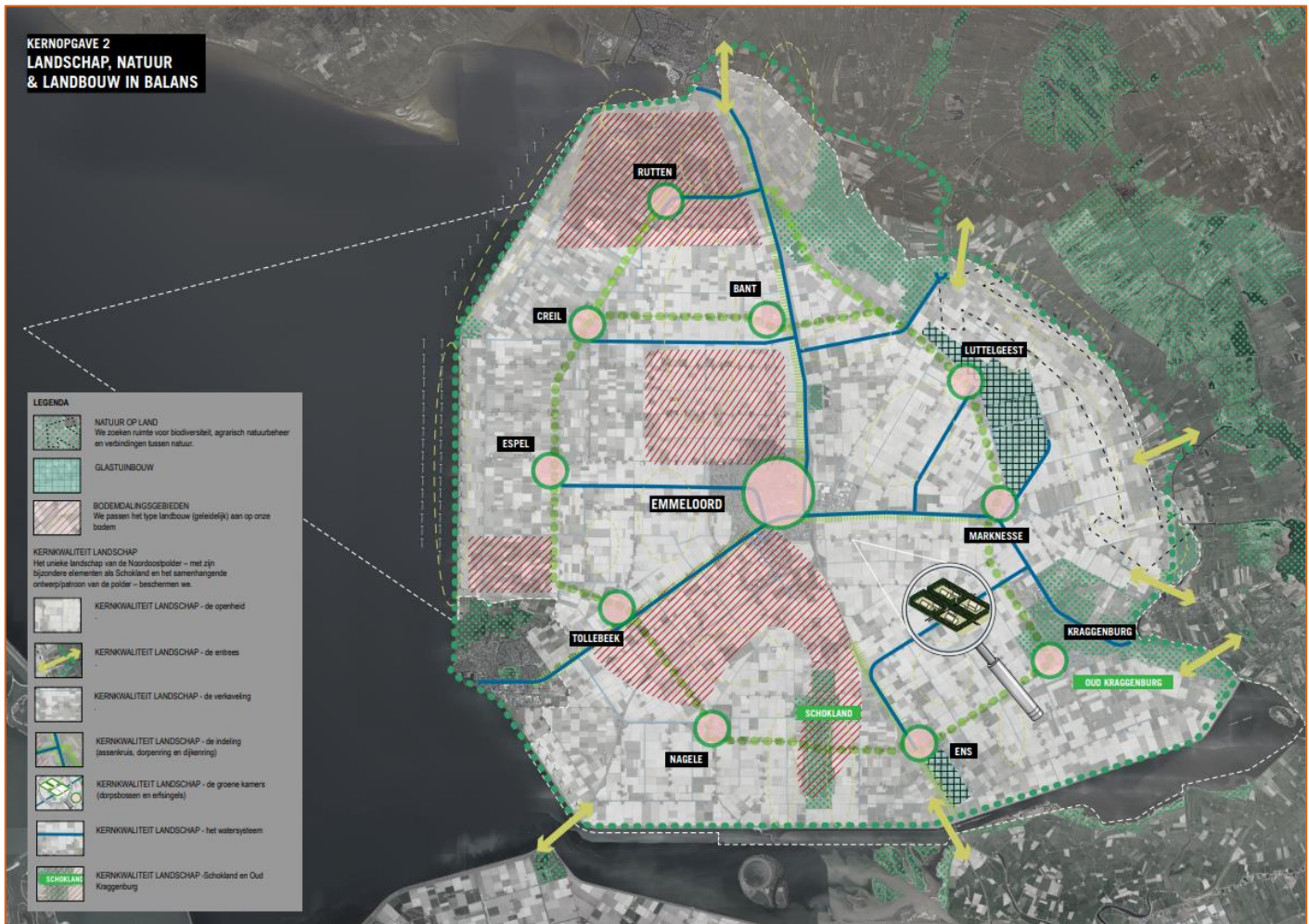

Figuur 3-1. kernopgave 1 op kaart (behorend bij ontwerp Omgevingsvisie Noordoostpolder 3 januari 2024).

Kernopgave 2: Een vitaal landelijk gebied met landbouw, landschap en andere functies

Tabel 3-2. hoofd- en deelopgaven bij kernopgave 2 (behorend bij concept Omgevingsvisie Noordoostpolder 17 november 2023).

#	Hoofd- en deelopgaven
7	We bieden perspectief voor ondernemen
A	Perspectief voor agrarische sector: nieuwe vormen van landbouw, schaalvergroting tuinbouw, toekomst veehouderij
B	Ruimte bieden voor verbreding, verlenging, vrijkomende erven, nevenfuncties, mestopslag en verwerking
8	We borgen een goede landschappelijke en milieutechnische inpassing van initiatieven
A	Een inpassing die rekenschap geeft van de kernkwaliteit van de Noordoostpolder
B	Een goed woon- en leefklimaat (geur, gewasbescherming, dierziekten, bereikbaarheid)
9	Het versterken van de natuur
A	We gaan uit van bodem- en watersturend (werken aan een gezonde bodem en een natuurlijk en robuust watersysteem door passende landbouw en zorgvuldig omgaan met ons grond- en oppervlaktewater)
B	We behouden en versterken biodiversiteit, de verbindingen tussen natuurgebieden, het agrarisch natuurbeheer en de bossen

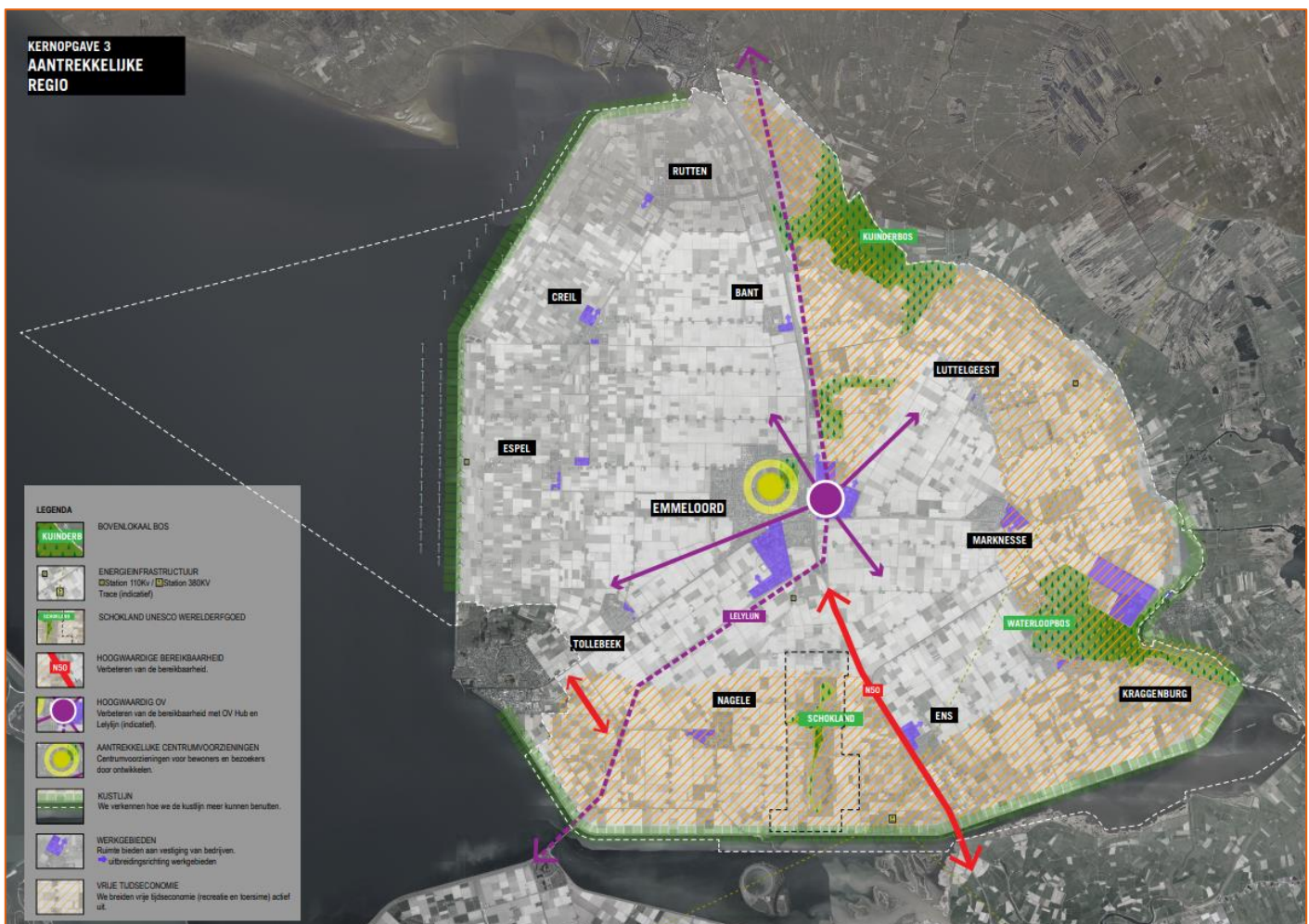
Figuur 3-2. kernopgave 2 op kaart (bijbehorend bij ontwerp Omgevingsvisie Noordoostpolder 3 januari 2024).

Kernopgave 3: Een aantrekkelijke regio waar iedereen profijt van heeft

Tabel 3-3. hoofd- en deelopgaven bij kernopgave 3 (bijbehorend bij concept Omgevingsvisie Noordoostpolder 17 november 2023).

#	Hoofd- en deelopgaven
10	We beschermen en benutten ons erfgoed en maken het beleefbaar
A	Behouden en bekend maken van: het oorspronkelijke ontwerp Noordoostpolder en van archeologie & monumenten (Schokland als werelderfgoed, Wederopbouwgebied Nagele & heel NOP, Monumenten, Archeologie, DNA, Landschap)
B	Toekomstig erfgoed creëren
11	We versterken (innovatief) ondernemerschap
A	Ruimte bieden aan vestiging van bedrijven (fysiek, in regels, etc.)
B	Verder ontwikkelen van onze sterke sectoren zoals agrofood, maakindustrie en hoogwaardige innovatie (MTC)
C	MKB-vriendelijk blijven
12	We bieden vrije tijdseconomie (recreatie en toerisme) actief uit
A	Ruimte bieden voor dag-attractieparken en verblijfsrecreatie/recreatieparken
B	Ruimte bieden aan mogelijkheden voor kleinschalige recreatie, agrarische nevenactiviteiten en plattelandstoerisme

C	Beter ontsluiten van het landschap door recreatieve fysieke voorzieningen (fiets-, wandelroutes, vaarroutes, etc.)
D	Meer watergebonden recreatie ontwikkelen (o.a. door de kuststrook te ontwikkelen en door vaarten en tochten te verbinden)
E	Centrumvoorzieningen voor bewoners en bezoekers goed houden/ontwikkelen (cultuur, detailhandel, horeca, evenementen, parkeren)
13	We verbeteren de bereikbaarheid en stimuleren nieuwe vormen van mobiliteit
A	Verbeteren van de bereikbaarheid van – en in – de Noordoostpolder (Lelylijn, N50, fietsnetwerk, keteltunnel, Openbaar vervoer, vervangingsopgave infra)
B	Stimuleren van duurzame mobiliteit (deelmobiliteit etc.)
14	We bieden toegang tot duurzame energie voor onze inwoners en ondernemers
A	Werken aan opwekking, opslag en conversie van een mix van verschillende vormen van duurzame energie

Figuur 3-3. kernopgave 3 op kaart (bijbehorend bij ontwerp Omgevingsvisie Noordoostpolder 3 januari 2024).

Maatregelen

Daarnaast heeft de gemeente Noordoostpolder in haar concept Omgevingsvisie belangrijke keuzes beschreven waarmee zij invulling wil geven aan de kernopgaven. Op basis van deze keuzes zijn voor dit OER maatregelen bepaald. In Tabel 3-4 zijn deze maatregelen opgesomd. In hoofdstuk 3 zijn de maatregelen geplaatst bij de hoofd- en kernopgaven waaraan zij bijdragen.

In dit OER zijn de hoofd- en deelopgaven de doelen van de Omgevingsvisie. De (belangrijkste) keuzes zijn de maatregelen, die in het OER op effecten en doelbereik zijn beoordeeld.

Tabel 3-4 Maatregelen op basis van belangrijkste keuzes uit concept Omgevingsvisie Noordoostpolder 17 november 2023.

Maatregelen concept Omgevingsvisie
Bestaande woningen worden verduurzaamd.
3.300 woningen bouwen tot 2050 om aan de autonome woningbehoefte te voldoen, in en rondom kernen en dorpen, in en rondom Emmeloord en op leegkomende erven.
5.000 extra woningen bouwen tot 2050 voor woningzoekenden buiten de gemeente bij realisatie Lelylijn.
Nieuwe buurten bestaan uit een menging van sociale huurwoningen, middeldure huur- en koopwoningen en duurdere woningen.
Stimuleren gestapelde woningbouw in Emmeloord en mogelijk ook in kernen en dorpen, waarbij qua inpassing en bouwhoogte rekening gehouden wordt met de omgeving.
Onderzoeken van passende en toekomstbestendige functies, waaronder kleine, nieuwe woonmilieus, in de bodemdalingsgebieden.
Vergroenen en aantrekkelijker maken oudste wijken van Emmeloord, waardoor deze uitnodigen tot bewegen, sport, spel en ontmoeten.
Ruimte voor groei op bestaande bedrijventerreinen door beter benutten ruimte.
Ruimte voor groei op bestaande bedrijventerreinen door mogelijk beperkte uitbreiding, mits in verhouding tot de directe omgeving.
Ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen in kernen en dorpen voor uitbreidingsbehoefte van lokaal gebonden bedrijven, mits in verhouding tot de directe omgeving.
Ruimte bieden aan nieuwe bedrijventerreinen elders in de gemeente met optimaal ruimtegebruik en maatwerk.
Instellen van een maximale omvang voor bedrijven in het landelijk gebied voor de bebouwing voor reguliere, niet-agrarische bedrijven, van 5.000 m ² bruto-vloeroppervlakte.
Handhaven profilering De Munt B (agrofood en maakindustrie) en MITC (campus duurzame mobiliteit).
Toestaan niet-agrarische bedrijfsactiviteiten in lichte milieucategorieën, kleinschalige voorzieningen en recreatie op vrijkomende erven en activiteiten uit de agrarische keten die niet op een regulier bedrijventerrein passen.
Huidige ruimte voor hoogwaardige landbouw behouden.
Geen nieuwe planologische ruimte bieden voor glastuinbouw.
Ondersteunen lokale initiatieven voor beleving (wereld)erfgoed, landschap, bebouwing en routes en deze combineren met stimuleren recreatie en toerisme.
Verder ontwikkelen gebied rond Burchttocht voor toerisme en recreatie.
Beschermen landschap, bijzondere elementen als Schokland en het samenhangende ontwerp van de polder en bijzondere natuurgebieden en grote bossen
Zorgvuldige landschappelijke inpassing van grote eenmalige ontwikkelingen zoals Lelylijn, 380 KV-tracé en verbreding N50.
Versterken verbindingen tussen bossen en variatie in biodiversiteit waar mogelijk.
Verkennen hoe de kustlijn van de Noordoostpolder meer benut kan worden voor recreatie en toerisme of andere functies, samen met de gemeente Urk.
Inrichting leefomgeving tegen gevolgen van klimaatverandering (wateroverlast, extreme hitte, etc.).
Ruimte bieden aan een mix van vormen van duurzame energieopwekking.
Uitbreiden (snel)fietsnetwerk.
Verkennen mogelijkheden voor meer openbaar vervoer op maat.
Bij elke ruimtelijke en economische ontwikkeling rekening houden met de energetische behoefte.

Lelylijn en gevolgen voor woningbouw

Decennialang wordt al gesproken over de Lelylijn maar, anno 22 december 2023 is de uitvoering van de Lelylijn allerminst zeker⁵. De Lelylijn is een gewenste spoorlijn tussen Lelystad en Groningen. Mogelijk krijgt Emmeloord als centrum van de Noordoostpolder een eigen station op deze lijn. Op dit moment is er onvoldoende budget beschikbaar voor de ontwikkeling. Daarom wordt deze ontwikkeling in het OER niet als autonome ontwikkeling gezien.

Omdat dit wel een belangrijke factor is in het maken van keuzes voor de toekomst voor de Noordoostpolder wordt in deze paragraaf kort stilgestaan bij de Lelylijn. Voornamelijk wat betreft maatregelen voor woningbouw in de concept Omgevingsvisie is dit van belang. In de concept Omgevingsvisie zijn twee maatregelen gericht op het bouwen van nieuwe woningen in de gemeente, namelijk:

1. 3.300 woningen bouwen tot 2050 om aan de autonome woningbehoefte te voldoen, in en rondom kernen en dorpen, in en rondom Emmeloord en op leegkomende erven.
2. 5.000 extra woningen bouwen tot 2050 voor woningzoekenden buiten de gemeente bij realisatie Lelylijn.

De eerste maatregel is gericht op de autonome woningbehoefte in de Noordoostpolder. Hiermee wil de gemeente invulling geven aan de huidige woningproblematiek. De uitvoering van de tweede maatregel is afhankelijk van de doorgang van de realisatie van de Lelylijn. Met de Lelylijn zal Emmeloord en de rest van de gemeente beter ontsloten zijn. Hierdoor neemt naar verwachting de woningbehoefte in de gemeente toe. Het is nog onduidelijk hoe groot deze woningbehoefte in dat geval zal zijn. De schatting van de gemeente is 5.000 extra woningen.

3.2 Botsproeven

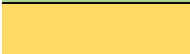
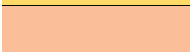

3.2.1 Methodiek

In hoofdstuk 3.3 zijn per beleidsveld de huidige situatie en autonome ontwikkeling uit de Foto van de Leefomgeving beschreven en beoordeeld en is het doelbereik van de maatregelen in de concept Omgevingsvisie beoordeeld. Voor iedere belangrijke keuze die de gemeente heeft geïdentificeerd in haar concept Omgevingsvisie wordt gekeken in welke mate zij een risico of een kans zijn voor de beleidsvelden in het OER om een totaalbeeld te krijgen van de consequenties van de keuzes. In een kruistabel zijn de beleidsvelden tegenover de belangrijkste keuzes uit de concept Omgevingsvisie gezet. Deze kruistabel is als bijlage bij dit OER gevoegd (Bijlage B).

De belangrijkste keuzes in de Omgevingsvisie kunnen namelijk met elkaar botsen. Bijvoorbeeld vanwege een concurrerende ruimtevraag of omdat er negatieve effecten voor andere beleidsvelden kunnen optreden als een maatregel gerealiseerd wordt. Daarnaast kunnen de belangrijkste keuzes elkaar uiteraard ook versterken of kunnen ze bijdragen aan andere doelen of aan meerdere doelen tegelijk. Het is belangrijk om te benadrukken dat de hier geïdentificeerde kansen of risico's niet per definitie zullen optreden, maar dat dit mogelijk neveneffecten kunnen zijn. Het doel van de botsproeven is om deze mogelijke kansen en risico's in beeld te brengen.

In paragraaf 3.3.2 zijn de 'botsingen' (risico's) toegelicht. Positieve bijdragen zijn bij veel keuzes het geval, maar deze zijn niet expliciet toegelicht, omdat de nadruk van de botsproeven ligt bij het (tijdig) in beeld krijgen van keuzes die botsen met opgaven. De botsproevenbeoordeling van de maatregelen is gedaan met het onderstaande verkeerslichtmodel.

Tabel 3-5 verkeerslichtbeoordeling botsproeven

Beoordeling	Duiding
	Deze maatregel is een kans voor de indicator(en) van dit beleidsveld
	Deze maatregel biedt zowel kansen als risico's op de indicator(en) van dit beleidsveld
	Deze maatregel heeft biedt een mogelijk risico op de indicator(en) van dit beleidsveld
	Deze maatregel heeft geen effect op de indicatoren van dit beleidsveld

⁵ <https://nos.nl/artikel/2462762-lelylijn-in-nieuwe-fase-maar-aanleg-nog-allermnst-zeker>

3.2.2 Effectbeschrijving

In deze paragraaf is beschreven welke belangrijkste keuzes botsen met de beschouwde beleidsvelden in dit OER. De volgende keuzes hebben een of meerdere risico's op bepaalde beleidsvelden. Waar passend is de duiding van keuzes geclusterd:

Bestaande woningen worden verduurzaamd

- Biodiversiteit: verduurzamingsmaatregelen hebben een mogelijk risico voor nestgelegenheden van soorten, bijvoorbeeld vleermuizen in spouwmuren (aanzienlijke opgave verduurzaming, dus aanzienlijk risico).

Er zijn twee keuzes gericht op woningbouw: *3.300 woningen bouwen tot 2050 om aan de autonome woningbehoefte te voldoen, in en rondom kernen en dorpen, in en rondom Emmeloord en op leegkomende erven* en *5.000 extra woningen bouwen tot 2050 voor woningzoekenden buiten de gemeente bij realisatie Lelylijn*. De tweede keuze is enkel relevant bij realisatie van de Lelylijn of bij de ontwikkeling van een andere vorm van hoogwaardig OV. Op het abstractieniveau waarop de botsproeven zijn uitgevoerd zijn er, op het beleidsveld landschap & ruimtelijke kwaliteit na, geen verschillen tussen de keuzes wat betreft de beleidsvelden waarvoor zij een mogelijke kans en/of risico zijn. Bij de bouw van de extra 5.000 woningen zullen de geconstateerde effecten echter wel versterkt worden.

- Openbaar groen: groen heeft een eigen opgave die ruimte vraagt. Het is niet uit te sluiten dat woningbouw (inbreiding) gebouwd wordt waar nu openbaar groen is of waar openbaar groen ontwikkeld kan worden.
- Biodiversiteit: risico op afname leefgebied van soorten (relatie met openbaar groen).
- Landschap & ruimtelijke kwaliteit: indien woningbouw in de vorm van uitbreiding in het buitengebied gaat plaatsvinden, is aantasting van het landschap niet uit te sluiten.
- Cultureel erfgoed & archeologie: er bevinden zich hoge archeologische verwachtingswaarden rondom Emmeloord.
- Bodem & ondergrond: woningbouw heeft een aanvullende vraag naar ruimtegebruik van de ondergrond omdat er kabels en leidingen dienen te worden aangelegd. Dit kan mogelijk knellen op plekken waar de ruimte in de ondergrond voor kabels en leidingen beperkt is (de mate van de opgave is echter onduidelijk omdat de huidige knelpunten in de ondergrond onbekend zijn).
- Wateroverlast: woningbouw leidt tot toename van woningen die mogelijk last kunnen hebben van wateroverlast (aanzienlijk risico in de bebouwde kom).
- Hittestress: toename van woningen die mogelijk last kunnen hebben van hittestress (aanzienlijk risico in de bebouwde kom).
- Energietransitie: toename energieverbruik als gevolg van nieuwe woningen.
- Land- en tuinbouw: een deel van de nieuwe woningen komt mogelijk in agrarisch gebied, er is daardoor een risico op afname ruimte voor landbouw.

In de concept Omgevingsvisie worden meerdere keuzes beschreven met betrekking tot bedrijventerreinen. In- en uitbreiding van bedrijventerreinen brengen over het algemeen verschillende mate van risico's voor de omgeving en het milieu met zich mee. Onder 'ruimte voor bedrijventerreinen elders' wordt verstaan buiten stedelijk gebied. Het gaat om de volgende keuzes met bijbehorende effecten:

Ruimte voor groei op bestaande bedrijventerreinen door beter benutten ruimte.

- Hittestress: hittestress kan toenemen door toename verharding en bebouwing (mate van het effect hangt af van mate van extra verharding en bebouwing).

Ruimte voor groei op bestaande bedrijventerreinen door mogelijk beperkte uitbreiding, mits in verhouding tot de directe omgeving.

- Openbaar groen: concurrerende ruimtevraag. Niet uit te sluiten afname van huidig openbaar groen (naar verwachting beperkte uitbreiding, dus beperkt effect).
- Biodiversiteit: niet uit te sluiten afname van leefgebieden van soorten en habitats (naar verwachting beperkte uitbreiding, dus beperkt effect).
- Hittestress: door toename verharding en bebouwing (mate effect hangt af van mate van extra verharding en bebouwing).
- Energietransitie: toename van energieverbruik door toename bedrijvigheid (naar verwachting beperkte uitbreiding, dus beperkt effect).

Ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen in kernen en dorpen voor uitbreidingsbehoefte van lokaal gebonden bedrijven, mits in verhouding tot de directe omgeving.

- Openbaar groen: concurrerende ruimtevrage. Niet uit te sluiten afname van huidig openbaar groen (hangt af van locatie en grootte nieuwe bedrijventerreinen).
- Biodiversiteit: niet uit te sluiten afname van leefgebieden van soorten en habitats (hangt af van grootte nieuwe bedrijventerreinen).
- Landschap & ruimtelijke kwaliteit: risico op aantasting ruimtelijke kwaliteit. Onduidelijk wat verhouding tot directe omgeving betekent (negatief effect hangt af van grootte en locatie nieuwe bedrijventerreinen).
- Cultureel erfgoed & archeologie: mogelijke archeologische vindplaatsen op nieuwe locaties bedrijventerreinen.
- Bodem & ondergrond: nieuwe bedrijvigheid heeft een ruimtevrage in de ondergrond.
- Wateroverlast: door toename verharding (negatief effect hangt af van nieuw oppervlakte verharding).
- Hittestress: door toename verharding en bebouwing (hangt af van grootte oppervlakte verharding).
- Energietransitie: toename van energieverbruik door toename bedrijvigheid.
- Bereikbaarheid: toename verkeersdruk op wegen van en naar kernen en dorpen. Waarschijnlijk meer vrachtverkeer.
- Geluidsoverlast: risico op toename geluidsoverlast op omgeving door meer bedrijvigheid (afhankelijk van type bedrijvigheid).
- Luchtkwaliteit: risico op toename luchtverontreiniging door meer bedrijvigheid (afhankelijk van type bedrijvigheid).
- Wonen: concurrerende ruimtevrage. Woningbouw ook in de vorm van inbreiding in dorpen en kernen (bouw woningen verschilt per kern, keuzebelemmering).
- Sociale cohesie: risico op afname leefbaarheid (negatief effect hangt af van locatie nieuwe bedrijventerreinen).

Ruimte bieden aan nieuwe bedrijventerreinen elders in de gemeente met optimaal ruimtegebruik en maatwerk

- Biodiversiteit: niet uit te sluiten afname van leefgebieden van soorten en habitats (grootste risico in het buitengebied).
- Landschap & ruimtelijke kwaliteit: grootste risico voor aantasting landschap in het buitengebied.
- Cultureel erfgoed & archeologie: mogelijke archeologische vindplaatsen op nieuwe locaties bedrijventerreinen.
- Bodem & ondergrond: nieuwe bedrijvigheid heeft een ruimtevrage in de ondergrond.
- Hittestress: door toename verharding en bebouwing (hangt af van grootte oppervlakte verharding).
- Energietransitie: toename van energieverbruik door toename bedrijvigheid.
- Bereikbaarheid: toename verkeersdruk op wegen van en naar kernen en dorpen. Waarschijnlijk meer vrachtverkeer.
- Land- en tuinbouw: nieuwe bedrijventerreinen elders waarschijnlijk in agrarisch gebied, dus risico op afname ruimte voor landbouw.
- Luchtkwaliteit: risico op toename luchtverontreiniging door meer bedrijvigheid (afhankelijk van type bedrijvigheid).

Ondersteunen lokale initiatieven voor beleving (wereld)erfgoed, landschap, bebouwing en routes en deze combineren met stimuleren recreatie en toerisme.

- Biodiversiteit: mogelijk risico op verstoring leefgebieden van soorten door toename recreatieve druk op natuur.

Versterken verbindingen tussen bossen en variatie in biodiversiteit waar mogelijk

- Land- en tuinbouw: extra natuur waarschijnlijk op agrarische gronden. Afname van ruimte voor landbouw.

Ruimte bieden aan een mix van vormen van duurzame energieopwekking.

- Biodiversiteit: mogelijke afname habitats en leefgebied soorten (grootste risico in het buitengebied)
- Landschap & ruimtelijke kwaliteit: mogelijke aantasting van landschap door windturbines en zonneparken en ruimtelijke kwaliteit door ontwikkelingen in stedelijk gebied (grootste risico in het buitengebied).
- Land- en tuinbouw: nieuwe energieopwekking waarschijnlijk in buitengebied, dus risico op afname ruimte landbouw.
- Geluidsoverlast: mogelijke toename geluidsoverlast bij plaatsen windmolens in de nabijheid van woningen,
- Externe veiligheid: relatief kleine contouren bij windmolens, mogelijk nieuwe risicocontouren over kwetsbare objecten.

Uitbreiden (snel)fietsnetwerk.

- Land- en tuinbouw: fietspaden waarschijnlijk op agrarische gronden. Afname van ruimte voor landbouw (beperkte afname, dus beperkt risico).

Maatregelen waarbij geen risico's gezien worden zijn 'laaghangend fruit'. Het advies is om voorrang te geven aan de uitvoering van deze maatregelen. Maatregelen, waarbij risico's worden gezien, dienen goed afgewogen te worden ten opzichte van de omgeving en het milieu.

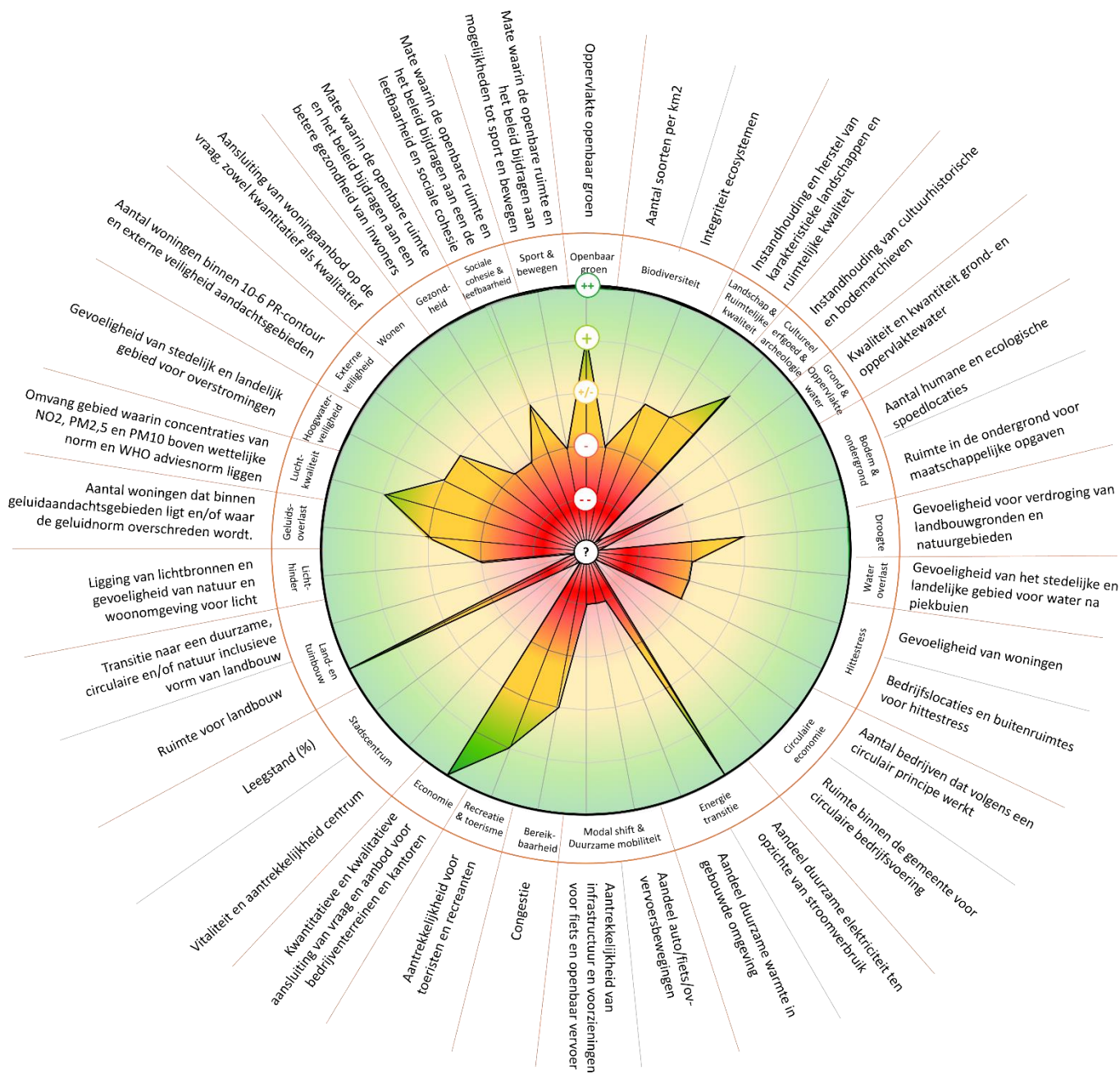
3.3 Beoordeling concept Omgevingsvisie

De Foto van de Leefomgeving is in 2022 opgesteld door de gemeente Noordoostpolder. De Foto van de Leefomgeving beschrijft en beoordeelt voor ieder beleidsveld in het beoordelingskader de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen. De gemeente heeft de beoordeling van de huidige situatie en van de autonome ontwikkeling per beleidsveld echter niet uitgevoerd aan de hand van de indicatoren uit het beoordelingskader zoals deze is vastgesteld in de NRD. Daarom heeft Arcadis in november 2023 de indicatoren uit het beoordelingskader beoordeeld op basis van de informatie uit de Foto van de Leefomgeving. Hiermee is de referentiesituatie beoordeeld voor ieder beleidsveld. Dit vormt de basis voor de beoordeling op doelbereik. De Foto van de Leefomgeving is als bijlage bij dit OER gevoegd en niet geïntegreerd in het OER omdat Arcadis de Foto niet zelf heeft opgesteld (zie Bijlage A).

De beoordeling op doelbereik beoordeelt in hoeverre voorgenomen beleid, de maatregelen gedestilleerd uit de concept Omgevingsvisie (zie Tabel 3-4), bijdragen aan het bereiken van de gestelde doelen (hoofd- en deelopgaven). Het voorgenomen beleid wordt afgezet tegen de autonome ontwikkeling, de situatie in 2050 zonder de concept Omgevingsvisie. Op deze manier wordt gekeken voor welke beleidsvelden ambities haalbaar zijn, en voor welke beleidsvelden er aanvullende inspanningen nodig zullen zijn.

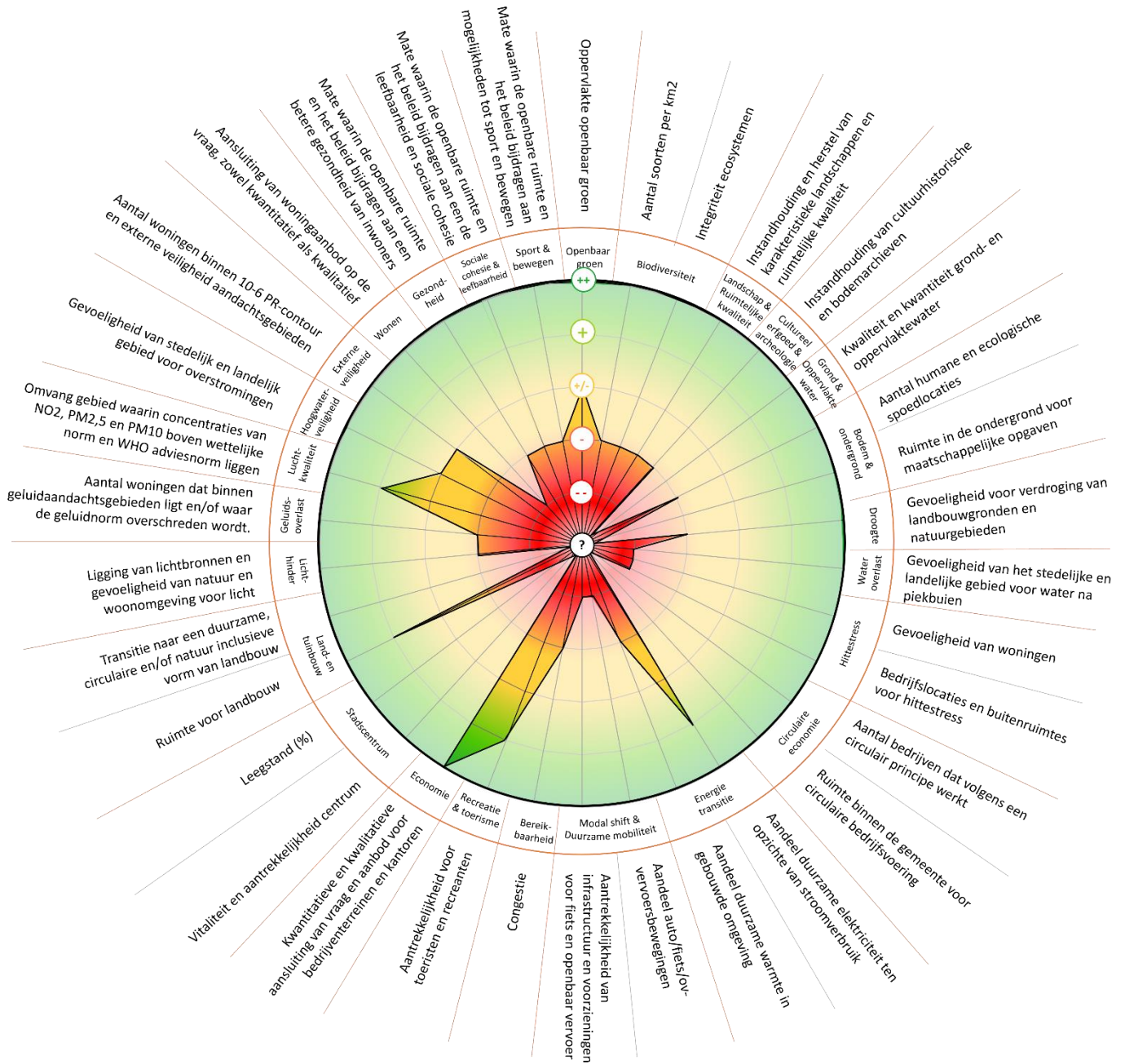
De beoordelingen van de huidige situatie en autonome ontwikkeling zijn weergegeven in het Rad van de Leefomgeving. Deze worden hieronder getoond. In de subparagrafen daaronder wordt per beleidsveld ingegaan op de scores van de huidige situatie, autonome ontwikkeling en de beoordeling van de concept Omgevingsvisie. De beoordeling van de concept Omgevingsvisie is niet weergegeven op het Rad van de Leefomgeving. De beoordeling van de ontwerp Omgevingsvisie is wel weergegeven op het Rad van de Leefomgeving (zie hoofdstuk 4).

Huidige situatie

Figuur 3-4 Rad van de Leefomgeving (beoordeling huidige situatie)

Autonome ontwikkeling

Figuur 3-5 Rad van de Leefomgeving (beoordeling autonome ontwikkeling)

3.3.1 Openbaar groen

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Oppervlakte openbaar groen per inwoner	Huidige situatie	+	De gemeente Noordoostpolder heeft relatief veel groen. Gegevens over oppervlakte openbaar groen per inwoner zijn niet bekend
	Autonome ontwikkeling	+/-	De demografische groei en daarmee gepaard gaande woningvraag zal het openbaar groen kwantitatief en kwalitatief onder druk zetten, door ruimtevraag en omdat er meer druk komt op het aanwezige groen.
	Doelbereik	→	De gestelde maatregel 'vergroenen van de oudste wijken van Emmeloord' is niet concreet genoeg en beperkt zich enkel tot de oudste wijken van Emmeloord. De exacte mate van doelbereik kan daardoor niet voldoende worden bepaald.

Uit de Foto van de leefomgeving blijkt dat de gemeente Noordoostpolder relatief veel groen heeft. Het meeste groen ligt in de bossen zoals de dorpsbossen en parken (ca. 46 %). Ook in de woonwijken ligt relatief veel gemeentelijk openbaar groen (ca. 20%) en in het landelijk gebied (ook ca. 20%). Het openbaar groen staat wel onder druk in de gemeente, met name in de dorpen en Emmeloord. Het is echter niet bekend waar deze knelpunten precies zijn. Het is ook niet bekend hoeveel oppervlakte groen er per inwoner er in de huidige situatie beschikbaar is. Wel is bekend wat de gemiddelde afstand voor de inwoners van de Noordoostpolder is tot aan openbaar groen. Deze is in de afgelopen jaren (2006 – 2017) afgenomen van gemiddeld 9,8 naar 5,9 kilometer.

In de autonome situatie zal de demografische groei en daarmee gepaard gaande woningvraag ervoor zorgen dat er ruimte gevonden moet worden voor woningen. Momenteel heeft bouwen op landbouwgrond niet de voorkeur boven inbreiden, waardoor de woningbouwontwikkeling met name in- en rondom de kernen plaats gaat vinden. Het is een risico dat de invulling van de verwachte woningvraag daarom mogelijk ten koste gaat van openbaar groen. Tevens is de verwachting dat de kwaliteit van het openbaar groen achteruit gaat, omdat door de verwachte groei aan inwoners de druk op openbaar groen wordt verhoogd.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld openbaar groen:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
We zorgen voor een goede functionele leefomgeving	Een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen (klimaatadaptief, bereikbaar, passend bij de functie van de omgeving)	Vergroenen en aantrekkelijker maken oudste wijken van Emmeloord, waardoor deze uitnodigen tot bewegen, sport, spel en ontmoeten.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie opgenomen dat zij zorgt voor een goede functionele leefomgeving middels een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen. Hiervoor heeft de gemeente als maatregel gesteld om de oudste wijken van Emmeloord te vergroenen en aantrekkelijker te maken, waardoor deze uitnodigen tot bewegen, sport, spel en ontmoeten. Door deze maatregel kan het openbaar groen in de oudste wijken van Emmeloord toenemen, maar dat is niet concreet gemaakt. Zo kan het vergroenen van deze wijken ook door het toevoegen van niet openbaar groen en is niet gespecificeerd hoeveel groen er wordt toegevoegd.

De gemeente heeft in haar Beleidsplan Openbare Ruimte een groennorm van minimaal 75 m² openbaar groen per woning in iedere kern en minimaal 10 m² groen (openbaar en particulier) per woning in iedere woonstraat. Dit is conform de norm die ook door het Rijk wordt geadviseerd. Het advies is om deze groennorm ook in de Omgevingsvisie aan te halen.

Daarnaast worden er geen concrete doelen voor het vergroenen van andere wijken en dorpen in de gemeente gesteld, terwijl de gemeente in haar foto van de leefomgeving heeft aangegeven dat ook in de dorpen het openbaar

groen onder druk staat. Het is aan te bevelen om in de Omgevingsvisie als maatregel op te nemen om ook andere wijken en dorpen te vergroenen.

De maatregel die is gesteld gaat specifiek in op het toevoegen van groen om uit te nodigen tot bewegen, sport, spel en ontmoeten. Het toevoegen van groen leidt echter ook tot andere positieve effecten, bijvoorbeeld verminderen van hittestress, wateroverlast, luchtvervuiling en het verbeteren van de biodiversiteit. Het is aan te bevelen om in de Omgevingsvisie de link met deze thema's ook duidelijk te leggen, om daarmee de meerwaarde van deze maatregel te benadrukken.

De gestelde maatregel 'vergroenen van de oudste wijken van Emmeloord' is niet concreet genoeg en beperkt zich enkel tot de oudste wijken van Emmeloord. De exacte mate van doelbereik kan daardoor niet voldoende worden bepaald.

3.3.2 Biodiversiteit

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Aantal soorten per km2	Huidige situatie	-	De Noordoostpolder heeft een onder gemiddelde hoeveelheid soorten als gevolg van grootschalige landbouw en beperkte verbindingen tussen verschillende groene gebieden.
	Autonome ontwikkeling	-	Verstening (bijv. door de verwachte vraag naar woningen) en uitputting van de bodem en terugloop van biodiversiteit door monocultuur in landbouw zullen zorgen voor een afname in het aantal soorten.
	Doelbereik		Het aanbrengen van variatie in biodiversiteit kan potentieel bijdragen aan meer soortendiversiteit, maar het is nog onduidelijk hoe de gemeente deze variatie wil aanbrengen.
Integriteit van ecosystemen	Huidige situatie	+/-	De staat van de ecosystemen is redelijk omdat sinds het ontstaan van de polder er wel is geïnvesteerd in natuurontwikkeling, maar er tegelijkertijd ook druk op het systeem staat als gevolg van de grootschalige landbouw.
	Autonome ontwikkeling	-	Verstening (bijv. door de verwachte vraag naar woningen) en uitputting van de bodem en terugloop van biodiversiteit door monocultuur in landbouw zullen zorgen voor een afname van de integriteit van ecosystemen.
	Doelbereik		Het versterken van de verbindingen tussen bossen draagt positief bij aan de integriteit van ecosystemen.

Uit de Foto van de leefomgeving blijkt dat de gemeente Noordoostpolder op een paar plekken na een onder gemiddelde hoeveelheid soorten heeft. Dit heeft te maken met de grootschalige landbouw en beperkte verbindingen tussen verschillende groene gebieden. Wat betreft de integriteit van de ecosystemen geldt dat sinds de aanleg van de polder de natuur is ontwikkeld. Dit geldt voor de natuur zelf én voor de aandacht ervoor (zowel beleidsmatig als beheersmatig). De bossen zijn gegroeid en uitgebreid en er is ruimte voor nieuwe natuur gecreëerd, bijvoorbeeld langs de A6 (Casteleynsplas en Han Stijkelbosje), de vernatting van Schokland en door het ecologisch bermbeheer langs buitenwegen aan de Oostrand. Wel staat er druk op de ecosystemen als gevolg van de grootschalige landbouw.

In de autonome situatie zal onder meer de demografische groei en daarmee gepaard gaande woningvraag ervoor zorgen dat er meer verstening is hetgeen een negatief effect heeft op de biodiversiteit en de integriteit van ecosystemen. Daarnaast zorgt de monocultuur in de landbouw voor uitputting van de bodem en daarmee voor een terugloop in de biodiversiteit.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld Biodiversiteit:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
Het versterken van de natuur	Het behouden en versterken biodiversiteit, de verbindingen tussen natuurgebieden, het agrarisch natuurbeheer en de bossen	Versterken verbindingen tussen bossen en variatie in biodiversiteit waar mogelijk.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie opgenomen dat zij de natuur wil versterken, waaronder het behouden en versterken van de biodiversiteit, de verbindingen tussen natuurgebieden, het agrarisch natuurbeheer en de bossen. Hiervoor heeft de gemeente als maatregel gesteld om de verbindingen tussen bossen te versterken en variatie in biodiversiteit aan te brengen waar mogelijk. Door het versterken van de verbindingen tussen bossen wordt de integriteit van de bestaande ecosystemen versterkt.

Het aanbrengen van variatie in biodiversiteit waar mogelijk kan potentieel ook een positief effect hebben op de integriteit van de ecosystemen en tevens op het aantal soorten binnen de Noordoostpolder. Het is echter op dit moment nog onduidelijk hoe de gemeente de variatie in biodiversiteit wil aanbrengen en waar.

Daarnaast ontbreken in de Omgevingsvisie duidelijke opgaven en maatregelen om negatieve effecten van de landbouw op de biodiversiteit te verminderen. Landbouw in de huidige vorm kan schadelijk zijn voor de biodiversiteit, bijvoorbeeld door stikstofdepositie, vermessing en bestrijdingsmiddelen. Op dit moment wordt agrarisch natuurbeheer toegepast in akker- en weidevogelgebieden. De gemeente stelt wel een opgave om agrarisch natuurbeheer te versterken, maar benoemt geen concrete maatregelen om dit te bewerkstelligen.

Tevens is in de Omgevingsvisie onvoldoende aandacht besteed aan het effect van de demografische groei en daarmee gepaard gaande woningvraag op de biodiversiteit. De ambitie van de gemeente om meer woningen te bouwen in en rond de kernen leidt tot verstening. Door eisen aan nieuwbouw op te nemen, zoals bijvoorbeeld een groennorm of de eis tot natuurinclusief bouwen, kunnen negatieve effecten worden beperkt. Daarnaast zou de groenopgave in de dorpen en oude wijken gecombineerd kunnen worden met ecologisch groenbeheer, om daarmee de stadsecologie te bevorderen. Voorbeelden zijn het realiseren van kruidenrijke berm en het (laten) verwilderen van groen.

De doelen en maatregelen die gesteld worden ten behoeve van recreatie (zie paragraaf 3.3.14) kunnen een mogelijk negatief effect hebben op de integriteit van ecosystemen en de biodiversiteit, wanneer deze waarden niet genoeg in acht worden genomen bij recreatieve ontwikkelingen. Tegelijkertijd kan het versterken van de biodiversiteit en de ecosystemen juist bijdragen aan de recreatieve waarden van de Noordoostpolder. Het is aan te bevelen in de omgevingsvisie deze waarden in samenhang te beschouwen.

Het aanbrengen van variatie in biodiversiteit kan potentieel bijdragen aan meer soortendiversiteit, maar het is nog onduidelijk hoe de gemeente deze variatie wil aanbrengen. Daarom is het niet mogelijk om exact te bepalen wat het doelbereik is. Wat betreft het aspect integriteit van ecosystemen is de verwachting dat de gestelde (deel)opgave en maatregel positief bijdragen.

3.3.3 Landschap & ruimtelijke kwaliteit

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Instandhouding en herstel van karakteristieke landschappen en ruimtelijke kwaliteit	Huidige situatie	+/-	Het oorspronkelijke ontwerp van het landschap is over het algemeen nog altijd goed zichtbaar, maar staat in toenemende mate onder druk.
	Autonome ontwikkeling	-	Demografische groei en daarmee gepaard gaande woningvraag zetten het landschap onder druk.
	Doelbereik		De ambities om in te zetten op zorgvuldige landschappelijke inpassing van (grote) ontwikkelingen, om het landschap te beschermen en lokale initiatieven voor de beleving van het landschap te ondersteunen zal de staat van karakteristieke landschappen en ruimtelijke kwaliteit naar verwachting verbeteren. Wel dient te worden geconcretiseerd hoe de “bescherming” plaats gaat vinden en zijn de maatregelen om de zorgvuldige inpassing te borgen nog niet concreet.

Uit de Foto van de leefomgeving blijkt dat in de gemeente Noordoostpolder het oorspronkelijke ontwerp van het landschap over het algemeen nog altijd goed zichtbaar is. Wel zijn er een aantal plekken waar de oorspronkelijke karakteristieke landschapsstructuur aangetast is, onder meer door de doorsnijding van de A6 en de N50, door het bos rond de Casteleynsplas en door de hoge voormalige stortplaats De Terp en de inrichting van de ecologische verbindingzone die de strakke lijn van de Burchttocht gedeeltelijk laat verdwijnen.

In de autonome situatie zullen verschillende ontwikkelingen een negatief effect op de karakteristieke landschapsstructuur hebben, waaronder de demografische groei en daarmee gepaard gaande woningvraag.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld landschap en ruimtelijke kwaliteit:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
We borgen een goede landschappelijke en milieutechnische inpassing van initiatieven	Een inpassing die rekenschap geeft van de kernkwaliteit van de Noordoostpolder	Zorgvuldige landschappelijke inpassing van grote eenmalige ontwikkelingen zoals de Lelylijn, het 380 KV-tracé en verbreding van de N50
We beschermen en benutten ons erfgoed en maken het beleefbaar	Behouden en bekend maken van: het oorspronkelijke ontwerp Noordoostpolder en van archeologie & monumenten (Schokland als werelderfgoed, Wederopbouwgebied Nagele & heel NOP, Monumenten, Archeologie, DNA, Landschap)	Beschermen landschap, bijzondere elementen als Schokland en het samenhangende ontwerp van de polder en bijzondere natuurgebieden en grote bossen.
		Ondersteunen lokale initiatieven voor beleving (wereld)erfgoed, landschap, bebouwing en routes en deze combineren met stimuleren recreatie en toerisme.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie opgenomen dat zij een goede landschappelijke en milieutechnische inpassing van initiatieven wil borgen door een inpassing die rekenschap geeft van de kernkwaliteit van de Noordoostpolder. Als concrete maatregelen benoemt de gemeente het landschappelijk zorgvuldig inpassen van grote eenmalige ontwikkelingen zoals de Lelylijn, het 380 KV-tracé en verbreding van de N50. Dit zijn echter ontwikkelingen die door het Rijk en de provincie worden gerealiseerd en waarvan het nog niet zeker is dat ze er ook gaan komen. De gemeente kan hierin wel de landschappelijke inpasbaarheid aankaarten, maar niet garanderen dat dit ook daadwerkelijk gebeurt.

Verder wil de gemeente het landschap, bijzondere elementen als Schokland en het samenhangende ontwerp van de polder en bijzondere natuurgebieden en grote bossen beschermen, al is niet geconcretiseerd hoe de gemeente deze wil beschermen.

Tot slot wil de gemeente lokale initiatieven voor de beleving van het (wereld)erfgoed en landschap in combinatie met recreatie en toerisme ondersteunen. Indien hierbij ook de bovengenoemde maatregel over bescherming van deze waarden in acht wordt genomen kan het ondersteunen van dergelijke lokale initiatieven positief bijdragen aan de instandhouding en herstel van karakteristieke landschappen en ruimtelijke kwaliteit. Door de landschappen beleefbaar te maken en recreatieve/toeristische waarden te geven zal de waardering voor het landschap naar verwachting toenemen en daarmee waarschijnlijk ook de noodzaak om deze waarden te beschermen en/of te herstellen.

De staat van de leefomgeving wat betreft landschap en ruimtelijke kwaliteit zal door de voorgestelde opgaven en maatregelen waarschijnlijk verbeteren ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Wel dient te worden geconcretiseerd hoe de "bescherming" plaats gaat vinden.

3.3.4 Cultureel erfgoed & archeologie

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Instandhouding van cultuurhistorische en bodemarchieven	Huidige situatie	+	In de gemeente zijn verschillende cultuurhistorische en archeologische waarden aanwezig die beschermd zijn in wet- en regelgeving.
	Autonome ontwikkeling	-	Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen als gevolg van de woningvraag en verzwaring van het elektriciteitsnet kunnen impact hebben op archeologische en cultuurhistorische waarden en de UNESCO-status van Schokland.
	Doelbereik		Door bijzondere elementen als Schokland te beschermen en lokale initiatieven voor de beleving van het erfgoed te ondersteunen zal de staat van cultuurhistorische en bodemarchieven ten opzichte van de autonome ontwikkeling naar verwachting verbeteren. Wel dient te worden geconcretiseerd hoe de "bescherming" plaats gaat vinden.

Uit de Foto van de leefomgeving blijkt dat er verschillende cultuurhistorische en archeologische waarden in de gemeente aanwezig zijn. In de bodem van Noordoostpolder liggen verschillende scheepswrakken en andere archeologische sporen. Er zijn zeven beschermde archeologische monumenten. Daarnaast zijn er 47 plekken in de Noordoostpolder waarvan bekend is dat ze archeologisch waardevol zijn. Schokland staat op de UNESCO werelderfgoedlijst. En Nagele is als wederopbouwgebied een beschermd dorpsgezicht. De bescherming van erfgoed in de Noordoostpolder is vastgelegd in landelijke, provinciale en gemeentelijke regelgeving. Daarnaast zijn ook de niet-tastbare cultuurhistorische waarden van de gemeente, waaronder het verhaal van Noordoostpolder als maakbare samenleving, sterk verankerd.

De komende jaren zal het behoud van erfgoed onder druk komen te staan. De invulling van de toenemende woningvraag als gevolg van de demografische groei zal impact hebben op de oorspronkelijke 'wederopbouw' karakter van de Noordoostpolder. Het risico is dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarde en archeologische verwachtingswaarde. De geplande verzwaring van het elektriciteitsnet kan impact hebben op de UNESCO-status van Schokland wanneer er onvoldoende rekening wordt gehouden met inpassing. Woningbouw in de dorpen kan ook ten koste gaan van de dorpsbossen.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld cultureel erfgoed en archeologie:

Hoofdpogave	Deelopgave	Maatregel
We beschermen en benutten ons erfgoed en maken het beleefbaar	Behouden en bekend maken van: het oorspronkelijke ontwerp Noordoostpolder en van archeologie & monumenten (Schokland als werelderfgoed, Wederopbouwgebied Nagele & heel NOP, Monumenten, Archeologie, DNA, Landschap)	Beschermen landschap, bijzondere elementen als Schokland en het samenhangende ontwerp van de polder en bijzondere natuurgebieden en grote bossen.
		Ondersteunen lokale initiatieven voor beleving (wereld)erfgoed, landschap, bebouwing en routes en deze combineren met stimuleren recreatie en toerisme.
	Toekomstig erfgoed creëren	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie opgenomen dat zij haar erfgoed wil beschermen en benutten en beleefbaar wil maken. Als maatregel heeft de gemeente in de Omgevingsvisie opgenomen dat de gemeente het landschap, bijzondere elementen als Schokland en het samenhangende ontwerp van de polder en bijzondere natuurgebieden en grote bossen gaat beschermen, al is niet geconcretiseerd hoe de gemeente deze wil beschermen. Het is aan te bevelen om te concretiseren wat de gemeente verstaat onder “bescherming”. Dit kan bijvoorbeeld middels een planologische bescherming op te nemen dat nieuwe (stedelijke) ontwikkelingen binnen of in de directe nabijheid van specifieke landschappen en gebieden als Schokland niet zijn toegestaan of enkel zijn toegestaan onder specifieke voorwaarden. Ook is het raadzaam om een Heritage Impact Assessment op te stellen op voor grote landschappelijke ingrepen om het effect van voorgenomen ingrepen op erfgoedwaarden te bepalen.

Tevens wil de gemeente lokale initiatieven voor de beleving van het (wereld)erfgoed en landschap in combinatie met recreatie en toerisme ondersteunen. Indien hierbij ook de bovengenoemde maatregel over bescherming van deze waarden in acht wordt genomen kan het ondersteunen van dergelijke lokale initiatieven positief bijdragen aan de instandhouding van cultuurhistorische en bodemarchieven. Net als bij de landschappelijke waarden zal het beleefbaar maken van de erfgoed en cultuurhistorie de waardering voor deze waarden naar verwachting laten toenemen en daarmee waarschijnlijk ook de noodzaak om deze waarden te beschermen.

Tot slot heeft de gemeente in de Omgevingsvisie als deelopgave opgenomen dat ze toekomstig erfgoed wil creëren. Het is echter niet duidelijk wat de gemeente hiermee bedoelt en hoe dit bijdraagt aan de hoofdpogave.

De staat van de leefomgeving wat betreft cultureel erfgoed & archeologie zal door de voorgestelde opgaven en maatregelen waarschijnlijk verbeteren ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Wel dient te worden geconcretiseerd hoe de “bescherming” plaats gaat vinden.

3.3.5 Grond- & oppervlaktewater

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	Huidige situatie	?	Leemte in kennis
	Autonome ontwikkeling	?	Leemte in kennis
	Doelbereik	?	Er worden geen opgaven en/of maatregelen voorgesteld.

De Foto van de Leefomgeving beschrijft het watersysteem en het peilbeheer van de gemeente. Daarnaast wordt de kwel in de Noordoostpolder beschreven. Het watersysteem wordt met name vanuit landbouw als gebruiksfunctie beschreven. Er is geen informatie bekend over de kwaliteit en kwantiteit van het water. Aanbevolen wordt om nader (bureau)onderzoek te doen naar kwaliteit en kwantiteit van grondwater en oppervlaktewater in de gemeente, mogelijk in overleg met provincie en waterschap.

De gemeente werkt samen met het waterschap en de provincie om KRW-doelen te behalen. In de Foto van de Leefomgeving wordt niet duidelijk welke rol de gemeente hierin neemt. Aanbevolen wordt om dit te specificeren. De realiteit van de water gerelateerde opgaven en maatregelen is dat de gemeente in veel gevallen niet het bevoegd gezag is. Dit geldt bijvoorbeeld voor opgaven zoals verduurzaming van het (regionale) watersysteem en de beschikbaarheid van voldoende grondwater. Daardoor is de daadwerkelijke uitvoering van sommige maatregelen vaak voorbehouden aan anderen.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld grond- & oppervlaktewater:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
Het versterken van de natuur	We gaan uit van bodem- en watersturend (werken aan een gezonde bodem en een natuurlijk en robuust watersysteem door passende landbouw en zorgvuldig omgaan met ons grond- en oppervlaktewater)	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze hoofd- en deelopgave.

Het is niet mogelijk om met het ontbreken van een referentiesituatie te beoordelen in hoeverre het voorgestelde beleid in de concept Omgevingsvisie effect heeft op de staat van de leefomgeving. Daarnaast is de deelopgave niet concreet genoeg. Aanbevolen wordt om te concretiseren hoe de gemeente het principe 'bodem en water sturend' vorm gaat geven, te concretiseren hoe landbouw 'passend' gemaakt wordt binnen een natuurlijk en robuust watersysteem en te concretiseren wat verstaan wordt onder 'zorgvuldig omgaan' met ons grond- en oppervlaktewater. Dit laatste kan bijvoorbeeld door (stedelijk) water beter op te vangen en vast te houden middels wadi's en waterbergingsgebieden en het afstappen van onkruidbestrijdingsmiddelen in gemeentelijk groenbeheer.

3.3.6 Bodem en ondergrond

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Aantal humane en ecologische spoedlocaties	Huidige situatie	-	Relatief hoog aantal verontreinigde locaties (6 van de 12 in Flevoland), allen in Emmeloord. Drie zijn gesaneerd, drie worden gemonitord. Bodem onder erven vaak verontreinigd.
	Autonome ontwikkeling	-	Door onderzoeken van geschikte locaties voor woningbouw en voor activiteiten op vrijkomende erven zullen mogelijk meer verontreinigde locaties in beeld komen. Er is geen aanleiding om nieuwe verontreinigingen te verwachten.
	Doelbereik		Het realiseren van woningbouwlocaties en het toestaan van woningen op erven kan mogelijk leiden tot een verbetering van de bodemkwaliteit ter plaatse, aangezien verontreinigingen gesaneerd moeten worden in geval van woningbouw.
Ruimte in de ondergrond voor maatschappelijke opgaven	Huidige situatie	?	Leemte in kennis
	Autonome ontwikkeling	?	Leemte in kennis
	Doelbereik	?	Geen concrete doelen en/of maatregelen

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat de Noordoostpolder relatief hoog scoort op het aantal verontreinigde locaties. Het gaat hierbij om historische vervuilde plekken van oude industrie locaties. In 2015 zijn alle spoedlocaties in Flevoland in beeld gebracht. Van de 12 locaties bevinden zich er zes in Emmeloord. Drie locaties zijn gesaneerd en drie locaties worden gemonitord. Mogelijk worden overige vervuilde locaties gesaneerd om woningbouw mogelijk te maken. Daarnaast is de bodem onder erven vaak vervuild met asbest, puin of olie. De gemeente is voornemens in haar concept Omgevingsvisie om niet-agrarische activiteiten en woningbouw toe te staan op vrijkomende erven. Mogelijk leidt deze ontwikkeling tot een verbetering van de bodem.

In stedelijke gebieden is de ruimtevraag ondergronds hoog. De ondergrond is nodig voor veel maatschappelijke opgaven zoals kabels, leidingen, warmte-koude opslagsystemen, funderingen, civieltechnische infrastructuur en boomwortels. Kansen en beperkingen vanuit de ondergrond worden niet in de Foto van de Leefomgeving beschreven. Een gebrek aan inzicht in ruimte in de ondergrond kan tot risico's voor planvorming en uitvoering leiden, boven- en ondergrond voor maatschappelijke opgaven. Aanbevolen wordt om knelpunten inzichtelijk te maken en het voorgenomen beleid in de Omgevingsvisie hieraan te toetsen.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld bodem en ondergrond:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
Het versterken van de natuur	We gaan uit van bodem- en watersturend (werken aan een gezonde bodem en een natuurlijk en robuust watersysteem door passende landbouw en zorgvuldig omgaan met ons grond- en oppervlaktewater).	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze hoofd- en deelopgave.

Het is niet mogelijk om met het ontbreken van een referentiesituatie te beoordelen in hoeverre het voorgestelde beleid in de concept Omgevingsvisie effect heeft op de staat van de leefomgeving. Daarnaast is de deelopgave niet concreet genoeg. Aanbevolen wordt om te concretiseren hoe de gemeente het principe 'bodem en water sturend' vorm gaat geven. Daarnaast blijkt uit de Foto van de Leefomgeving dat er mogelijk verontreinigingen in de bodem zitten onder agrarische erven. Indien deze erven vrijkomen dient de mogelijkheid zich aan deze bodems te saneren. Aanbevolen wordt om in de Omgevingsvisie beleid hiervoor op te nemen.

3.3.7 Droogte

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Gevoeligheid voor verdroging van landbouwgronden en natuurgebieden	Huidige situatie	+/-	Droogte vormt geen acute dreiging. Tijdens perioden van langdurige droogte mogelijk aanhoudende lagere grondwaterstanden.
	Autonome ontwikkeling	-	Het neerslagtekort en daarmee droogte neemt toe. Dit leidt tot bodemdaling, afname van waterkwaliteit en wegverzakkingen.
	Doelbereik		Er worden geen opgaven en/of maatregelen voorgesteld.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat er over het algemeen in de huidige situatie voldoende water is in de Noordoostpolder. Droogte vormt geen acute dreiging voor landbouwgronden en natuurgebieden. Tijdens perioden van langdurige droogte krijgt de Noordoostpolder te maken met aanhoudende lagere grondwaterstanden. In 2050 komt het potentieel maximale neerslagtekort (een situatie die eens in de 10 jaar voorkomt) naar verwachting tussen de 180 en 240 mm te liggen, terwijl er nu in het huidige klimaat rekening houden met een tekort tussen de 120 tot 180 mm.

Landbouwgronden en natuurgebieden zullen in toenemende mate gevoelig zijn voor verdroging. Vanwege de bodemsamenstelling van de Noordoostpolder zullen daarnaast bij lagere grondwaterstanden organische stoffen gaan oxideren. Met name bij de kleien veengronden leidt dit tot bodemdaling. Droogte zet ook de waterkwaliteit onder druk, met name door de combinatie van hogere temperaturen en kwelwater. Op de hogere gelegen gronden zal droogte eerder optreden. Het wegennet in de gemeente heeft last van de klimaatverandering. Door de vaker voorkomende laagwaterstanden droogt de veenlaag onder wegen uit. Hierdoor zakt de weg in en krijg je veel hobbels en scheuren in de weg.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld droogte:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
Het versterken van de natuur	We gaan uit van bodem- en watersturend (werken aan een gezonde bodem en een natuurlijk en robuust watersysteem door passende landbouw en zorgvuldig omgaan met ons grond- en oppervlaktewater).	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave.
	We behouden en versterken biodiversiteit, de verbindingen tussen natuurgebieden, het agrarisch natuurbeheer en de bossen.	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave.

De gemeente heeft twee deelopgaven in haar concept Omgevingsvisie opgenomen die (indirect) betrekking hebben op het beleidsveld droogte. Er zijn echter geen maatregelen voorzien die uitvoering geven aan deze deelopgaven. Aanbevolen wordt om te concretiseren hoe de gemeente het principe 'bodem en water sturend' vorm gaat geven. De staat van de leefomgeving verandert naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Een mogelijke maatregel kan zijn om bij woningbouw als bij eventuele nieuwe bedrijventerreinen op waterinfiltratie en wateropvang in te zetten. Bijvoorbeeld door meer groen in plaats van verharding aanbrengen, het verbeteren van de bodembiodiversiteit of het realiseren van waterreservoirs.

3.3.8 Wateroverlast

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Gevoeligheid van het landelijk en stedelijk gebied voor water op straat en in woningen na piekbuien	Huidige situatie	-	Emmeloord en de dorpen zijn versteend en het rioolsysteem is verouderd. Wateroverlast kan ontstaan bij piekbuien. Bij langere natte gebeurtenissen kan het watersysteem in het agrarisch gebied overbelast raken.
	Autonome ontwikkeling	--	Piekbuien nemen toe door klimaatverandering. Risico op wateroverlast in de bebouwde kom neemt daarmee toe.
	Doelbereik		De gestelde maatregel is niet concreet genoeg.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat Emmeloord en de dorpen behoorlijk versteend zijn. Vooral in Emmeloord ontstaat wateroverlast bij piekbuien met een laag water van 30 centimeter. Het rioolsysteem is verouderd en kan intensieve neerslaghoeveelheden niet goed verwerken. In het buitengebied vormt wateroverlast door hevige buien in een korte periode geen acuut probleem. Bij landelijke buien (regionale neerslaghoeveelheden) zijn het juist de langere natte neerslaggebeurtenissen die kunnen leiden tot overbelasting van het watersysteem in de agrarische gebieden.

Door klimaatverandering zullen meer en hevigere piekbuien ontstaan, waardoor Emmeloord en de dorpen meer risico op wateroverlast lopen. In het buitengebied kunnen hoosbuien leiden tot erosie van de toplaag van de bodem. Doordat de polder afhankelijk is van maar een aantal gemalen met een vaste capaciteit zal het steeds lastiger worden om overtollig water de polder uit te krijgen bij periodes van langdurige regenval. Er zijn ook geen grote waterbergingsgebieden volgens de Foto van de Leefomgeving. Momenteel is de gemeente bezig met het opstellen van een visie klimaatadaptatie. Deze visie is nog niet afgerond en wordt daarom niet meegenomen als autonome ontwikkeling.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld wateroverlast:

Hoofdpogave	Deelopgave	Maatregel
We zorgen voor een goede functionele leefomgeving	Een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen (klimaatadaptief, bereikbaar, passend bij de functie van de omgeving)	Inrichting leefomgeving tegen gevolgen van klimaatverandering (wateroverlast, extreme hitte, etc.).

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie opgenomen dat zij voor een klimaatadaptieve openbare ruimte zal zorgen. Dit wil zij doen door de leefomgeving in te richten tegen gevolgen van klimaatverandering, waaronder wateroverlast. Deze maatregel is niet concreet genoeg om te bepalen of hiermee aan de opgave voldaan wordt. De staat van de leefomgeving verandert naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling. De mate van doelbereik van de maatregel is op dit moment daarom niet te bepalen.

Aanbevolen wordt om maatregelen met betrekking tot openbaar groen, zoals het vergroenen van de oude wijken in Emmeloord, te combineren met maatregelen tegen wateroverlast. Daarnaast wordt aanbevolen om bij de nieuwe woningvoorraad te sturen op klimaatadaptieve inrichting en het bouwen van groene daken en gevels. Ten slotte is het wenselijk om de grote lijnen uit de visie klimaatadaptatie een plek te geven in de Omgevingsvisie.

3.3.9 Hittestress

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Bedrijfslocaties en buitenruimtes voor hittestress (drempelwaarde gevoelstemperatuur van 41 graden Celsius) & Gevoeligheid van woningen	Huidige situatie	-	In Emmeloord en de dorpen Ens en Rutten zijn meerdere risicolocaties met extreme hittestress LV2. Locaties met LV1 extreme hittestress zijn niet bekend.
	Autonome ontwikkeling	--	Het aantal zomerse dagen neemt toe van 21 dagen in 2020 naar 55 dagen in 2050. Hittestress en het aantal risicolocaties nemen toe. Verstedelijking en vergrijzing vergroten dit effect.
	Doelbereik		De gestelde maatregel is niet concreet genoeg.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat het bebouwd gebied in de Noordoostpolder gevoelig is voor hittestress. Met name het centrumgebied van Emmeloord heeft een hoge mate van verharding en dichte bebouwing, waardoor er op warme dagen gezondheidsrisico's zijn. De gemeente heeft klimaatstresstesten uitgevoerd waaruit een aantal risicolocaties blijken (Concept Visie Klimaatadaptatie, juli 2023). Deze risicolocaties zijn bepaald door de gevoeligheid voor hittestress te combineren met kwetsbare locaties als verzorgings- en ziekenhuizen en scholen. Op de volgende locaties treedt extreme hittestress (LV2) op (vanaf 46 graden Celsius).

- Emmeloord (De Zuidert, gemeentehuis en Jumbo);
- Ens (Kerk en Kruisstraat);
- Rutten (Cafetaria De Stiepe).

Voor de drempelwaarde 41 graden Celsius is niet bekend welke risicolocaties er in de gemeente zijn.

Momenteel is de gemeente bezig met het opstellen van een visie klimaatadaptatie. Het is nog niet duidelijk in hoeverre de maatregelen in de klimaatvisie een effect hebben op de staat van de leefomgeving.

Door de effecten van klimaatverandering neemt het aantal zomerse dagen per jaar in de toekomst toe van 21 zomerse dagen (>25 graden Celsius) in 2020 naar 55 dagen in 2050 (Concept Visie Klimaatadaptatie, juli 2023). Daarmee neemt ook de hittestress toe. Het aantal risicolocaties neemt waarschijnlijk toe.

Daarnaast zal hittestress toenemen door verdere verstedelijking van Emmeloord en de kernen door toenemende verharding en waarschijnlijke afname van openbaar groen. Daarnaast kan nieuwe bebouwing wind tegenhouden. Ook neemt vergrijzing toe, waardoor het aantal kwetsbare mensen voor de gezondheidsrisico's van hittestress toeneemt.

De gemeente in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld hittestress:

Hoofdpogave	Deelopgave	Maatregel
We zorgen voor een goede functionele leefomgeving	Een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen (klimaatadaptief, bereikbaar, passend bij de functie van de omgeving)	Inrichting leefomgeving tegen gevolgen van klimaatverandering (wateroverlast, extreme hitte, etc.).

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie opgenomen dat zij voor een klimaatadaptieve openbare ruimte met water, groen en voorzieningen zal zorgen. Dit wil zij doen door de leefomgeving in te richten tegen gevolgen van klimaatverandering, waaronder extreme hitte. Deze maatregel is niet concreet genoeg om te bepalen of hiermee aan de opgave voldaan wordt. De staat van de leefomgeving verandert naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Aanbevolen wordt om gerichte maatregelen te nemen in gebieden waar extreme hittestress voorkomt door maatregelen met betrekking tot openbaar groen te combineren met maatregelen tegen hittestress en voor deze locaties een hitteplan op te stellen. Ten slotte is het wenselijk om de grote lijnen uit de visie klimaatadaptatie een plek te geven in de Omgevingsvisie.

3.3.10 Circulaire economie

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Aantal bedrijven dat volgens een circulair principe werkt	Huidige situatie	?	Leemte in kennis
	Autonome ontwikkeling	?	Leemte in kennis
	Doelbereik	?	Er worden geen doelen en/of maatregelen voorgesteld.
Ruimte binnen de gemeente voor circulaire bedrijfsvoering	Huidige situatie	?	Leemte in kennis
	Autonome ontwikkeling	?	Leemte in kennis
	Doelbereik	?	Er worden geen doelen en/of maatregelen voorgesteld.

In paragraaf 4.2 'Afval en circulair grondstoffengebruik' van de Foto van de Leefomgeving beschrijft de gemeente Noordoostpolder haar afvalbeleid. Er is een sterke dalende trend zichtbaar van hoeveelheid huishoudelijk afval. Afval wordt daarnaast ook meer gescheiden.

Er is echter geen informatie bekend over circulaire bedrijvigheid in de gemeente. Er is daarom een leemte in kennis. Beide indicatoren kunnen voor de referentiesituatie niet beoordeeld worden. Aanbevolen wordt om (bureau)onderzoek te doen naar de huidige situatie van circulaire bedrijfsvoering in de Noordoostpolder en naar trends en ontwikkelingen binnen/relevant voor de gemeente.

De gemeente heeft geen opgaven en maatregelen in haar concept Omgevingsvisie opgenomen voor het beleidsveld circulaire economie. Mogelijk kan de link gelegd worden met de maatregelen gericht op het toevoegen van nieuwe bedrijventerreinen in de gemeente. Hierbij is het nodig om planologisch ruimte te bieden aan circulaire bedrijvigheid. Mogelijk kan ook gedacht worden aan het realiseren van een grondstoffenbank en het stimuleren en faciliteren van het gebruik van duurzame warmte. Daarnaast kan de gemeente zelf ook haar bedrijfsvoering circulair inrichten. Bijvoorbeeld door te sturen op circulaire inkoop.

3.3.11 Energietransitie

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Aandeel duurzame elektriciteit ten opzichte van stroomverbruik	Huidige situatie	++	De gemeente wekt drie keer meer energie op dan dat er wordt verbruikt. Een groot deel van die opwerk komt uit duurzame bronnen (wind en zon)
	Autonome ontwikkeling	+	Het aandeel duurzame elektriciteit blijft hoog, maar komt onder druk te staan door een toenemende vraag als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen en netcongestie.
	Doelbereik	→	De gemeente wil inzetten op een mix van duurzame vormen van energieopwekking, maar het is onduidelijk op welke vormen en hoe. Ook is onduidelijk welke rol de gemeente gaat innemen bij het oplossen van de netcongestie.
Aandeel duurzame warmte in gebouwde omgeving	Huidige situatie	--	Veel woningen hebben nog geen geldig energielabel en zijn daarom niet geschikt om aardgasvrij te worden.
	Autonome ontwikkeling	-	De gemeente zet de komende jaren in op isolatie van woningen en is bezig met een aantal proefprojecten naar zon-thermische oplossingen, aquathermie en geothermie. De potentie van de woningvoorraad om aardgasvrij te worden is echter klein.
	Doelbereik	→	De maatregelen om de woningvoorraad te verduurzamen en daarmee klaar te maken om aardgasvrij te worden zijn te weinig concreet.

Uit de Foto van de leefomgeving blijkt dat de gemeente een hoog aandeel duurzame elektriciteit heeft ten opzichte van het stroomverbruik. Voor grootschalige opwek van elektriciteit zijn 89 windmolens in bedrijf langs de dijken en op het IJsselmeer (tevens het grootste windmolenpark op land in Nederland). Het windpark produceert 1,4 miljard kWh aan elektriciteit. Hiermee wordt drie keer zoveel elektriciteit opgewekt als wat er in de Noordoostpolder wordt verbruikt. Verder zijn er voor 250ha aan zonneparken vergund.

In de RES2.0 (2023) wordt een ruimtelijke potentiëstudie gedaan naar verdere mogelijkheden voor grootschalige opwek. Momenteel is windenergie uitgesloten in noordelijke Flevoland. Onlangs heeft provincie Flevoland zonneparken op landbouwgrond uitgesloten. Dit beperkt de mogelijkheden voor grootschalige opwek. Zon op dak blijft mogelijk, maar netcongestie maakt het de komende jaren vrijwel onmogelijk opgewekte elektriciteit aan het net te leveren. Economische ontwikkelingen en de woningvraag vergroten de vraag naar energie en verkleinen de ruimte waar deze opgewekt kan worden. TenneT is voornemens om extra 380 kV hoogspanningsverbinding aan te leggen tussen hoogspanningsstations Diemen, Lelystad en Ens, maar daarmee is de netcongestie in de regio nog niet meteen opgelost.

Uit de Foto van de leefomgeving blijkt verder dat de gemeente conform het landelijke Klimaatakkoord in 2050 de gebouwde omgeving aardgasvrij verwarmd wil hebben. Er lopen een aantal proefprojecten naar zon-thermische oplossingen, aquathermie en geothermie. Verder wordt de haalbaarheid van uitbreiding van de bestaande (kleine) warmtenetten onderzocht. De gemeente zet nu vooral in op de verduurzaming van woningen. Nieuwbouw wordt sinds 2020 aardgasvrij uitgevoerd. Meer dan de helft van de bestaande 20.000 woningen komt echter uit de periode 1945-1980. Veel van die woningen zijn slecht geïsoleerd en hebben nog geen geldige energielabel en zijn daarmee nog ongeschikt om aardgasvrij te worden. Van de 20.000 woningen in de Noordoostpolder hebben er maar 11.290 een geldig energielabel⁶. In de industrie wordt veel elektriciteit en aardgas gebruikt. Ook in de glastuinbouw wordt gewerkt met biomassa en geothermie, naast aardgas. In de landbouw wordt de potentie van duurzame energie en warmte nog te weinig benut.

⁶ Een geldig energielabel is label D of hoger.

De komende jaren blijft de gemeente inzetten op verduurzaming van de woningvoorraad, met name door betere isolatie. Uitvoering van de transitievisie Warmte leidt tot een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050, maar de gemeente geeft zelf aan te verwachten dat dit moeizaam zal gaan. Onder meer omdat volgens de gemeente nog onzeker is wat de dominante technieken voor opslag en conversie van elektriciteit en warmte zullen zijn, en omdat de netcongestie de transitie tegen houdt.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld energietransitie:

Hoofdoggave	Deelopgave	Maatregel
We bieden iedereen gelijke kansen om (naar eigen vermogen) mee te doen	Duurzame energie-investeringen toegankelijk voor iedereen	Geen maatregel aan deze deelopgave gekoppeld.
We werken aan een passend en toekomstbestendig woningaanbod	Verduurzamen woningen (energieneutraal)	Bestaande woningen worden verduurzaamd.
We bieden toegang tot duurzame energie voor onze inwoners en ondernemers	Werken aan opwekking, opslag en conversie van een mix van verschillende vormen van duurzame energie	Ruimte bieden aan een mix van vormen van duurzame energieopwekking.
		Bij elke ruimtelijke en economische ontwikkeling rekening houden met de energetische behoefte.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie drie hoofdoggaven op het gebied van de energietransitie opgenomen. Ten eerste wil zij iedereen gelijke kansen bieden om (naar eigen vermogen) mee te doen. Ten tweede wil de gemeente werken aan een passend en toekomstbestendig woningaanbod. En ten derde wil de gemeente toegang bieden tot duurzame energie voor haar inwoners en ondernemers.

Ten behoeve van de eerste hoofdoggave heeft de gemeente opgenomen dat zij duurzame energie-investeringen toegankelijk wil maken voor iedereen. Daarvoor heeft de gemeente echter nog geen concrete maatregelen opgenomen in de concept Omgevingsvisie.

Voor de tweede hoofdoggave wil de gemeente de bestaande woningvoorraad verduurzamen. De gemeente voert de maatregel van energie-efficiëntie door isolatie wel al uit, maar heeft in de Omgevingsvisie niet geconcretiseerd wat het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad inhoudt. De grote hoeveelheid woningen zonder geldig energielabel geeft aan dat de woningvoorraad op dit moment weinig potentie heeft om aardgasvrij te worden. Wil de gemeente voldoen aan de landelijk gestelde ambities, dan zal de gemeente (in samenwerking met bijvoorbeeld de woningcorporaties) concrete maatregelen moeten opnemen voor de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. Bijvoorbeeld door middel van renovatie en isolatie, het aansluiten van corporatiewoningen op warmtenetten en de installatie van zonnepanelen. Ook voor particuliere woningen en gebouwen geldt dat de gemeente ambities en maatregelen op kan nemen om deze te verduurzamen. De gemeente kan van particuliere eigenaren stimuleren om hun woning/bedrijfsgebouw te verduurzamen, bijvoorbeeld door campagnes of een duurzaamheidsfonds. Tot slot kan de gemeente ook haar eigen vastgoed verduurzamen. Op dit moment heeft de gemeente hiervoor nog geen concrete maatregelen opgenomen in haar Omgevingsvisie.

Er zullen substantieel meer beleid en meer inspanningen van de gemeente nodig zijn om perspectief te houden op een aardgasvrije gemeente in 2040. In de Foto van de Leefomgeving heeft de gemeente al aangegeven dat warmtenetten, aquathermie en geothermie mogelijke oplossingsrichtingen zijn voor een collectieve warmteaanpak. Voor warmtenetten zijn datacentra een kansrijke bron en geothermie is kansrijk wanneer er een hoge warmtevraag en een hoge dichtheid in de bebouwde omgeving is. Meer specifiek beleid en maatregelen zouden kunnen bestaan uit een (combinatie) van deze mogelijkheden.

Om de derde hoofdoggave te bereiken wil de gemeente ruimte bieden aan een mix van vormen van duurzame energieopwekking. In de Omgevingsvisie wordt echter niet gespecificeerd om welke vormen van duurzame energie het gaat en hoe de gemeente hier ruimte aan wil bieden. In de Foto van de Leefomgeving heeft de gemeente al aangegeven dat bijvoorbeeld zon op landbouwgronden door de provincie verboden is. Het is niet duidelijk of de gemeente bijvoorbeeld in wil zetten op zon op daken, nog meer windenergie of andere vormen van duurzame energieopwekking.

Tot slot geeft de gemeente in haar Omgevingsvisie aan bij elke ruimtelijke en economische ontwikkeling rekening te houden met de energetische behoefte. Dit is een belangrijke maatregel die er ook op toe ziet dat nieuwe beoogde ontwikkelingen niet zorgen voor nog meer netcongestie. Tegelijkertijd roept dit de vraag op wat de gemeente doet om de netcapaciteit te vergroten. In de Omgevingsvisie wordt geen aandacht besteed aan de rol van de gemeente hierin en hoe zij samen met de netbeheerders de netcongestie kan aanpakken.

Het aandeel duurzame elektriciteit ten opzichte van stroomverbruik verandert naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling en blijft daarom goed. Het aandeel duurzame warmte in gebouwde omgeving verandert naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling en blijft daarom matig.

3.3.12 Modal shift en duurzame mobiliteit

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Aandeel auto/fiets/ov-vervoersbewegingen ten opzichte van totaal	Huidige situatie	--	Laag aandeel van gebruik van de fiets (slechts 21% van alle verplaatsingen) ten opzichte van de auto. Over aandeel OV-vervoersbewegingen is weinig bekend.
	Autonome ontwikkeling	--	Er zijn geen autonome ontwikkelingen voorzien die van invloed zijn op het fietsgebruik. Het aantal OV-bewegingen zal waarschijnlijk afnemen doordat het OV-aanbod de komende jaren gaat afnemen als gevolg van te hoge kosten.
	Doelbereik		Door het (snel)fietsnetwerk uit te breiden wordt fietsen gestimuleerd en door het verkennen van meer openbaar vervoer op maat opties kunnen ook de OV bewegingen toenemen. Wel zou in de omgevingsvisie meer aandacht kunnen worden besteed aan het actief stimuleren van OV en fietsgebruik.
Aantrekkelijkheid van infrastructuur en voorzieningen voor fiets en openbaar vervoer	Huidige situatie	--	Fietsinfrastructuur met name in het buitengebied wordt als onveilig ervaren. Daarnaast zijn er een aantal knelpunten voor fiets binnen de gemeente bekend. Wat betreft de OV-infrastructuur is er geografisch wel een goede dekking, maar niet qua frequentie. Bovendien is er geen treinstation aanwezig.
	Autonome ontwikkeling	--	De verwachte inwonersgroei zal nog meer druk op de infrastructuur leggen, en onder andere de verkeersveiligheid verder onder druk zetten. Daarnaast zal het OV-aanbod de komende jaren afnemen als gevolg van te hoge kosten.
	Doelbereik		Door het (snel)fietsnetwerk uit te breiden wordt de infrastructuur voor fietsen verbeterd en door het verkennen van meer openbaar vervoer op maat opties kan de OV infrastructuur ook verbeteren. Wel is het aan te bevelen maatregelen voor het aanpakken van de bekende fietsknelpunten in de gemeente op te nemen.

Uit de Foto van de leefomgeving blijkt dat het ontwerp van de Noordoostpolder uitging van kernen op fietsafstand van het voorzieningscentrum Emmeloord. Hierdoor kent de gemeente een fiets netwerk langs de verbindingen tussen de dorpen en Emmeloord. De auto heeft echter de hoofdrol overgenomen. Circa 21% van alle verplaatsingen van inwoners gebeurt met de fiets. Daarmee behoort de gemeente tot 1/3 van de groep Nederlandse gemeenten waar het minst wordt gefietst. Bovendien is 40% van de autoritten korter dan 7,5km en 60% korter dan 15km. Daarnaast ervaren veel inwoners het als minder veilig om te fietsen in het buitengebied, en reizen zij daarom met de auto. Bekende knelpunten voor fietsers in Emmeloord zijn de Espelerlaan/Meldestraat, de Boslaan/Peppellaan, Moeras

Andijviestraat/Europalaan/Zwin. Voor het buitengebied zijn dit drukke scholierenroutes zoals de Karel Doormanweg, Kleiweg, Luttelgeesterweg, Noordermiddenweg en de Weg van Ongenade. Ook de Sluis in Marknesse is een bekend knelpunt.

Ondanks het grote aandeel autogebruik kent de Noordoostpolder nog geen groot deelmobiliteit netwerk. Op dit moment zijn er slechts enkele deelauto's beschikbaar binnen de gemeente.

Het openbaar vervoernetwerk van de Noordoostpolder bestaat op dit moment enkel uit buslijnen. Er is geen treinstation binnen de gemeente aanwezig. Het busnetwerk kent een goede geografische dekking wat betreft de buslijnen, maar het knelpunt is dat de frequentie van die lijnen te laag is.

De verwachte autonome groei van de gemeente is 3.300 woningen tot 2050. Gekoppeld aan de Lelylijn of een andere vorm van hoogwaardig OV zijn dit er nog eens 5.000 extra. Deze ontwikkelingen leiden tot meer druk op de gemeentelijke en regionale infrastructuur. Daarnaast zal het OV-aanbod de komende jaren afnemen en duurder worden door de grote spreiding van het gebied en niet rendabele lijnen voor de OV aanbieder.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld modal shift en duurzame mobiliteit:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
We verbeteren de bereikbaarheid en stimuleren nieuwe vormen van mobiliteit	Verbeteren van de bereikbaarheid van – en in – de Noordoostpolder (Lelylijn, N50, fietsnetwerk, keteltunnel, Openbaar vervoer, vervangingsopgave infra)	Uitbreiden (snel)fietsnetwerk.
		Verkennen mogelijkheden voor meer openbaar vervoer op maat.
	Stimuleren van duurzame mobiliteit (deelmobiliteit etc.)	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie opgenomen dat ze de bereikbaarheid wil verbeteren en nieuwe vormen van mobiliteit wil stimuleren. De gemeente wil de bereikbaarheid van – en in – de Noordoostpolder verbeteren, onder meer door het (snel)fietsnetwerk uit te breiden. In de Omgevingsvisie is nog niet gespecificeerd hoe de gemeente het (snel)fietsnetwerk wil uitbreiden. De uitbreiding van het fietsnetwerk zal echter wel degelijk leiden tot de verbetering van de aantrekkelijkheid van fietsinfrastructuur en daarmee naar verwachting ook bijdragen aan een hoger aandeel fietsbewegingen. Wel ontbreekt in de Omgevingsvisie aandacht en maatregelen voor het aanpakken van de bekende fietsknelpunten in de gemeente, met name op het gebied van verkeersveiligheid.

Om de bereikbaarheid middels openbaar vervoer te verbeteren wil de gemeente haar medewerking verlenen voor de komst van de Lelylijn met een station in Emmeloord. Dit betreft echter een ontwikkeling waar de gemeente voor afhankelijk is van de beslissingen van de Provincie en het Rijk. De gemeente gaat daarnaast zelf wel inzetten op het verkennen van mogelijkheden voor meer openbaar vervoer op maat. Op dit moment is echter nog niet duidelijk welke mogelijkheden de gemeente voor ogen heeft. Dit zou kunnen door bijvoorbeeld het aanbieden van een belbus. Door in te zetten op openbaar vervoer op maat kan daarmee de frequentie van het OV-netwerk worden verhoogd.

Het is aan te bevelen om in de omgevingsvisie naast de verbetering van de fysieke infrastructuur ook in te zetten op het actief stimuleren van fiets- en OV-gebruik. Dit kan onder meer door campagnes of indirect door het verlagen van de parkeernorm bij nieuwbouwwontwikkelingen.

Het aandeel fiets/ov-vervoersbewegingen ten opzichte van totaal en de aantrekkelijkheid van infrastructuur en voorzieningen voor fiets en openbaar vervoer verandert naar verwachting positief door de voorgestelde uitbreiding van het (snel)fietsnetwerk en het verkennen van de mogelijkheden voor meer openbaar vervoer op maat. Wel is het aan te bevelen om in de omgevingsvisie ook aandacht te besteden aan het actief stimuleren van het OV en de fiets. Daarnaast ontbreken er maatregelen voor het aanpakken van de bekende fietsknelpunten in de gemeente.

3.3.13 Bereikbaarheid

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Congestie	Huidige situatie	+/-	De ontsluiting is redelijk goed geregeld met de directe verbindingen op de A6 en N50. Echter zitten hier knelpunten en zijn maatregelen nodig.
	Autonome ontwikkeling	-	De verwachte demografische groei zal leiden tot meer druk op het wegennet. Daarnaast zal klimaatverandering zorgen voor meer fluctuatie in grondwaterstanden waardoor wegen lokaal kunnen verzakken. Daardoor zal op meer wegen onderhoud gepleegd moeten worden en zijn deze wegen daardoor periodes buitengebruik hetgeen druk zet op de bereikbaarheid.
	Doelbereik	→	De congestie verandert door het ontbreken van concrete maatregelen in de omgevingsvisie naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Het is aan te bevelen om in de omgevingsvisie een verwijzing op te nemen naar het mobiliteitsplan 2030.

Uit de Foto van de leefomgeving blijkt dat de ontsluiting van het wegennet redelijk goed is geregeld met directe verbindingen op de A6 en N50. Echter zitten hier knelpunten en zijn maatregelen nodig. Voor het gemotoriseerd verkeer is de aansluiting op de A6 een knelpunt. Hier ontstaat filevorming op de afritten. Zowel bij aansluiting 14 (Hannie Schaftweg) als aansluiting 15 (Muntweg). De gemeente staat voor een grote vervangingsopgave van wegen en bruggen. Doordat de Noordoostpolder in één keer is aangelegd zorgt dit ook voor een grote opgave om wegen te vervangen. Hier ligt een grote investeringsopgave.

De verwachte autonome groei van de gemeente is 3.300 woningen tot 2050. Gekoppeld aan de Lelylijn zijn dit er nog eens 5.000 extra, indien de Lelylijn of een andere vorm van hoogwaardig OV wordt gerealiseerd. Deze ontwikkelingen leiden tot meer druk op het gemeentelijke en regionale wegennet. De provincie gaat een nieuwe ontsluitingsweg naar Urk aanleggen tussen de Staartweg en Domineesweg. Voor Noordoostpolder is dit een kans doordat de dorpen Tollebeek, Espel en Creil een betere verbinding krijgen naar de A6. Ook zal klimaatverandering effect hebben op de infrastructuur. Door de vaker voorkomende laagwaterstanden droogt de veenlaag onder wegen uit waardoor deze lokaal kunnen verzakken. Daardoor zal op meer wegen onderhoud gepleegd moeten worden en zijn deze wegen daardoor periodes buitengebruik hetgeen druk zet op de bereikbaarheid.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld bereikbaarheid:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
We verbeteren de bereikbaarheid en stimuleren nieuwe vormen van mobiliteit	Verbeteren van de bereikbaarheid van – en in – de Noordoostpolder (Lelylijn, N50, fietsnetwerk, keteltunnel, Openbaar vervoer, vervangingsopgave infra)	Geen maatregelen opgenomen.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie opgenomen dat ze de bereikbaarheid wil verbeteren en nieuwe vormen van mobiliteit wil stimuleren. De gemeente wil de bereikbaarheid van – en in – de Noordoostpolder verbeteren, onder meer door medewerking te verlenen aan de Lelylijn en de verbreding van de N50. Dit zijn echter ontwikkelingen waar de gemeente voor afhankelijk is van de beslissingen en investeringen van de Provincie en het Rijk. Daarnaast benoemt de gemeente ook de vervangingsopgave van haar bestaande infrastructuur als (deel)opgave. In de omgevingsvisie zijn echter geen maatregelen opgenomen om die vervangingsopgave aan te pakken. Ook voor het aanpakken van de verkeersknelpunten worden geen concrete maatregelen benoemd. Het aanpakken van de vervangingsopgave en de knelpunten maakt wel onderdeel uit van het mobiliteitsplan 2030. Het is aan te bevelen om in de omgevingsvisie een verwijzing naar dit mobiliteitsplan op te nemen.

De congestie verandert door het ontbreken van concrete maatregelen in de omgevingsvisie naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling en blijft daarom matig. Het is aan te bevelen om in de omgevingsvisie een verwijzing op te nemen naar het mobiliteitsplan 2030.

3.3.14 Recreatie en toerisme

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Aantrekkelijkheid van de gemeente voor toeristen en recreanten	Huidige situatie	+	Er zijn grote trekpleisters zoals Werelderfgoed Schokland, Rijksmonument Waterloopbos, De Orchideeën Hoeve, Wellerwaard en Netl Park. Er is een weids landschap met bos, natuur en erfgoed met een fiets- en wandelrouten netwerk.
	Autonome ontwikkeling	+	Mogelijke toename toerisme en recreatieve druk door bevolkingsgroei en mogelijk door bereikbaarheid Noordoostpolder met Lelylijn. Het aanbod verandert naar verwachting niet.
	Doelbereik		Diverse doelen en maatregelen leiden waarschijnlijk tot een vergroting en verbetering van het recreatieve aanbod. Toeristische trekpleisters blijven intact. Een toename van mogelijkheden voor waterrecreatie is nog onzeker.

De Foto van de Leefomgeving beschrijft veel toeristische trekpleisters zoals UNESCO Werelderfgoed Schokland, Rijksmonument Waterloopbos en het dorp Nagele. Daarnaast is er verblijfs- en dagrecreatie in de vorm van De Orchideeën Hoeve, Wellerwaard en Netl Park. Er is een weids landschap met bos, natuur en erfgoed, voorzien van een uitgebreid fiets- en wandelrouten netwerk. Daarnaast worden evenementen en festivals georganiseerd zoals Uit-je-Tent, het Pieperfestival, Wildeburg en het Tulpenfestival. In Emmeloord is er winkel- en horeca aanbod. Er is echter beperkte waterrecreatie. Er zijn drie kleine jachthavens langs de zuidelijke dijken. Er is geen waterrecreatie aan de westelijke en noordelijke dijken.

De autonome ontwikkelingen in de Foto van de Leefomgeving omschrijft voornamelijk de ambities van de gemeente. De 'betere samenwerking' uit de tabel wordt verder niet omschreven. Er is dus een leemte in kennis. De aanname is dat de genoemde toeristische trekpleisters, het landschap, cultuurhistorisch erfgoed, de wandel- en fietsroutes en het recreatieve aanbod in stand blijven. Mogelijk neemt recreatieve druk toe door bevolkingsgroei. Het wel of niet doorgaan van de Lelylijn als mogelijke toekomstige ontwikkeling in de paragraaf wonen heeft hier invloed op. De bereikbaarheid van de Noordoostpolder neemt toe en daarmee waarschijnlijk ook toerisme en recreatie.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld recreatie & toerisme:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
We zorgen dat inwoners zich vitaal en gezond voelen (en zijn).	Voldoende aanbod voor sport en bewegen (sportvoorzieningen, recreatieve uitloopgebieden, etc.)	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave
We breiden vrije tijdseconomie (recreatie en toerisme) actief uit.	Ruimte bieden voor dag-attractieparken en verblijfsrecreatie/recreatieparken	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave
	Ruimte bieden aan mogelijkheden voor kleinschalige recreatie, agrarische nevenactiviteiten en plattelandstoerisme	Toestaan niet-agrarische bedrijfsactiviteiten in lichte milieucategorieën, kleinschalige voorzieningen en recreatie op vrijkomende erven en activiteiten uit de agrarische keten die niet op een regulier bedrijventerrein passen.
	Beter ontsluiten van het landschap door recreatieve fysieke voorzieningen (fiets-, wandelroutes, vaarroutes, etc.)	Ondersteunen lokale initiatieven voor beleving (wereld)erfgoed, landschap, bebouwing en routes en deze combineren met stimuleren recreatie en toerisme.
		Uitbreiden (snel)fietsnetwerk.
		Verder ontwikkelen gebied rond Burchttocht voor toerisme en recreatie.
	Meer watergebonden recreatie ontwikkelen (o.a. door de kuststrook te ontwikkelen en door vaarten en tochten te verbinden)	Verkennen hoe de kustlijn van de Noordoostpolder meer benut kan worden voor recreatie en toerisme of andere functies, samen met de gemeente Urk.
Centrumvoorzieningen voor bewoners en bezoekers goed houden/ontwikkelen (cultuur, detailhandel, horeca, evenementen, parkeren)	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave	

De gemeente is ambitieus wat betreft het bieden van ruimte aan verschillende typen recreatie. Er worden doelen gesteld voor verblijfsrecreatie en attractieparken, kleinschalige recreatie en plattelandstoerisme, fiets-, wandel-, en vaarroutes, meer watergebonden recreatie en het behoud en verdere ontwikkeling van horeca, winkel en evenementenaanbod in het centrum (Emmeloord). Ter invulling van deze doelen worden een aantal maatregelen voorgesteld. De maatregelen verschillen in de mate van concreetheid. Meest concreet zijn het verder ontwikkelen van het gebied rond de Burchttocht en het toestaan van recreatie op vrijkomende erven. De uitbreiding van het fietsnetwerk zal waarschijnlijk leiden tot de verbetering van de aantrekkelijkheid van fietsinfrastructuur en daarmee naar verwachting ook bijdragen aan een hoger aandeel fietsbewegingen. Het is echter niet bekend waar deze uitbreiding zal plaatsvinden. Daarnaast stelt de gemeente voor samen met de gemeente Urk te onderzoeken of de kustlijn verder benut kan worden voor waterrecreatie. Daarmee is het niet zeker dat het aanbod van waterrecreatie zal toenemen. Ten tweede is het niet duidelijk hoe de gemeente lokale initiatieven zal ondersteunen. Aanbevolen wordt om deze punten te verduidelijken in de Omgevingsvisie.

Recreatie en toerisme in Noordoostpolder scoort reeds overwegend goed. In de Foto van de Leefomgeving geeft de gemeente aan dat het enkel ontbreekt aan voldoende aanbod voor waterrecreatie. De gemeente is voornemens hier nader onderzoek naar te doen. Hiermee is het niet zeker te zeggen dat de situatie zal verbeteren. Desondanks leiden de diverse doelen en maatregelen in de concept Omgevingsvisie waarschijnlijk tot een vergroting en verbetering van het recreatieve aanbod. De staat van de leefomgeving verbetert naar verwachting ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Aandachtspunt is wel de recreatieve druk op natuur. Recreatie gaat in de gemeente samen met beleving van landschap en natuur. Dit heeft mogelijk versturende effecten op leefgebieden van soorten en habitats.

3.3.15 Economie

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Kwantitatieve en kwalitatieve aansluiting van vraag en aanbod voor bedrijven	Huidige situatie	++	De werkloosheid is lager dan gemiddeld in Flevoland en er is zelfs sprake van krapte op de arbeidsmarkt. Er zijn verspreid over Noordoostpolder voldoende terreinen en locaties voor economische ontwikkelingen beschikbaar.
	Autonome ontwikkeling	++	De verwachting is dat de economie van de gemeente mee zal bewegen met trends en ontwikkelingen. Er is geen leemte in kennis wat betreft de ontwikkeling van vraag en aanbod van werklocaties.
	Doelbereik		Diverse maatregelen die leiden tot een toename van bedrijventerreinen in de gemeente. Meer duidelijkheid nodig over profilering van nieuwe bedrijventerreinen.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat de werkloosheid in de gemeente lager dan gemiddeld in Flevoland is (3,5% ten opzichte van 4,8% in 2021) en er sprake is van krapte op de arbeidsmarkt. Deze krapte wordt deels opgevuld door arbeidsmigranten. Dit is met name werk op lager beroepsonderwijsniveau. Emmeloord is het economisch centrum van de gemeente en verspreid over de Noordoostpolder bevinden zich diverse bedrijventerreinen. Met name de agrarische sector is groot in de gemeente. In paragraaf 3.3.17 wordt hier meer aandacht aan besteed. Daarnaast zijn handel en horeca grote sectoren. De verwachting is dat de economie van de gemeente mee zal bewegen met trends en ontwikkelingen. Er is geen leemte in kennis wat betreft de ontwikkeling van vraag en aanbod van werklocaties.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld economie:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
We bieden iedereen gelijke kansen om (naar eigen vermogen) mee te doen. We versterken (innovatief) ondernemerschap.	Beschikbaarheid van bestaanszekerheid (voldoende werk en inkomen)	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave
	Ruimte bieden aan vestiging van bedrijven (fysiek, in regels, etc.)	Ruimte voor groei op bestaande bedrijventerreinen door beter benutten ruimte.
		Ruimte voor groei op bestaande bedrijventerreinen door mogelijk beperkte uitbreiding, mits in verhouding tot de directe omgeving.
		Ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen in kernen en dorpen voor uitbreidingsbehoefte van lokaal gebonden bedrijven, mits in verhouding tot de directe omgeving.
	Ruimte bieden aan nieuwe bedrijventerreinen elders in de gemeente met optimaal ruimtegebruik en maatwerk.	
Verder ontwikkelen van onze sterke sectoren zoals agrofood, maakindustrie en hoogwaardige innovatie (MTC)	MKB-vriendelijk blijven	Handhaven profilering De Munt B (agrofood en maakindustrie) en MITC (campus duurzame mobiliteit).
		Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie meerdere doelen opgesteld en een aantal maatregelen die voornamelijk gericht zijn op het bieden van meer ruimte voor bedrijventerreinen. Er zijn verschillende mogelijkheden voor het bieden van deze ruimte:

- Inbreiding op bestaande bedrijventerreinen;
- Beperkte uitbreiding naast bestaande bedrijventerreinen;
- Nieuwe bedrijventerreinen in kernen en dorpen;
- Nieuwe bedrijventerreinen elders in de gemeente.

Met de derde maatregel geeft de gemeente ook expliciet invulling aan haar doel 'MKB-vriendelijk blijven'.

Er is geen specifieke maatregel opgesteld voor de beschikbaarheid van bestaanszekerheid voor de inwoners van de Noordoostpolder. Mogelijk leidt het bieden van meer ruimte aan bedrijvigheid ook tot het behouden van voldoende werk.

Daarnaast is de maatregel opgenomen 'handhaven profilering De Munt B (agrofood en maakindustrie) en MITC (campus duurzame mobiliteit)'. Hiermee geeft de gemeente aan welke richting zij aan de economie wil geven. Het is echter nog onduidelijk welke profilering de gemeente voorziet op eventuele nieuwe bedrijventerreinen. Bijvoorbeeld profilering gericht op circulaire economie. Hierbij is het ook wenselijk om andere randvoorwaarden op te nemen met betrekking tot onder andere vergroening, klimaatadaptatie en andere omgevingseffecten. Ten tweede is er een verschil in de ruimtevrage van verschillende typen bedrijvigheid. Een FTE in de maakindustrie, met werkplaatsen, heeft een grotere ruimtevrage dan een kantoorbaan. Het advies is om hier richting aan te geven in de Omgevingsvisie.

3.3.16 Stadscentrum

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Vitaliteit en aantrekkelijkheid centrum	Huidige situatie	?	Leemte in kennis
	Autonome ontwikkeling	?	Leemte in kennis
	Doelbereik	?	Er worden geen doelen en/of maatregelen voorgesteld.
Leegstand (%)	Huidige situatie	?	Leemte in kennis
	Autonome ontwikkeling	?	Leemte in kennis
	Doelbereik	?	Er worden geen doelen en/of maatregelen voorgesteld.

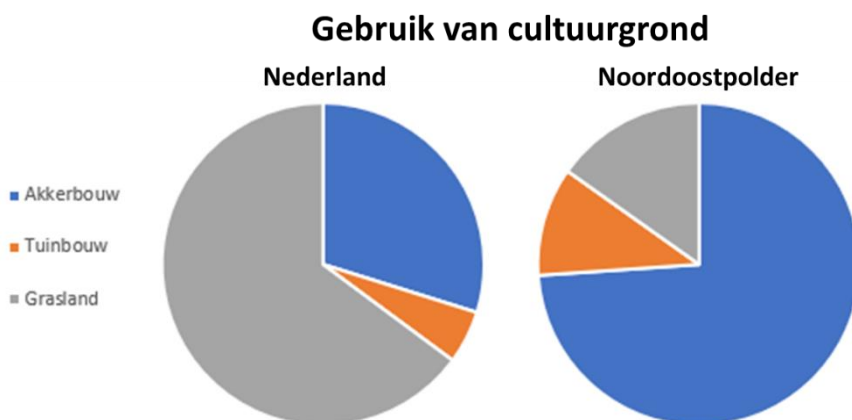
Er is geen informatie bekend over de vitaliteit en aantrekkelijkheid van het centrum (Emmeloord) of gegevens over leegstand in de gemeente. Er is daarom een leemte in kennis. Beide indicatoren kunnen voor de referentie- en autonome situatie niet beoordeeld worden.

De gemeente heeft geen opgaven en maatregelen in haar concept Omgevingsvisie opgenomen voor het beleidsveld stadscentrum.

3.3.17 Land- en tuinbouw

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Ruimte voor landbouw	Huidige situatie	++	80% van de grond in de gemeente is in gebruik als cultuurgrond voor landbouw en veeteelt. Grondgebonden landbouw- en veeteeltbedrijven liggen verspreid over de polder.
	Autonome ontwikkeling	+	Landbouw in Nederland verandert door internationale verplichtingen voor onder andere stikstof, mest en natuurverplichtingen. Op verschillende plaatsen in Noordoostpolder zal door inklinking/vernatting van de bodem de huidige manier van agrarische bedrijfsvoering niet meer mogelijk zijn. De nu grote ruimte voor landbouw in de gemeente komt onder druk te staan.
	Doelbereik	→	Er wordt perspectief geboden aan de landbouwsector, maar het lijkt onwaarschijnlijk dat de ruimte voor landbouw behouden blijft. De staat van de leefomgeving verandert daarom niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling.
Mate waarin transitie naar een duurzame, circulaire en/of natuurinclusieve vorm van landbouw wordt gefaciliteerd en gestimuleerd	Huidige situatie	?	Leemte in kennis
	Autonome ontwikkeling	?	Leemte in kennis
	Doelbereik	?	Geen doelen en/of maatregelen opgesteld.

In de Foto van de Leefomgeving is geen hoofdstuk opgenomen over land- en tuinbouw. De Noordoostpolder is echter één van de meest intensieve landbouwgebieden van Nederland. In deze paragraaf is hier daarom extra aandacht aan besteed. Ongeveer 80% van de grond in de gemeente is in gebruik als cultuurgrond voor de landbouw en veeteelt. Voor het overgrote merendeel is deze grond ingericht als akkerland. Hierin vormt de Noordoostpolder een groot contrast met de rest van Nederland: van alle cultuurgrond in Nederland is 30% in gebruik als akkerland, tegenover bijna 75% in de Noordoostpolder. Slechts 15% van de cultuurgrond in de gemeente is in gebruik als grasland voor dieren; het Nederlandse gemiddelde ligt op maar liefst bijna 65%. Naar verhouding van grondoppervlak vindt er in de Noordoostpolder ruim tweemaal (11%) zoveel tuinbouw plaats als in de rest van Nederland (5%).

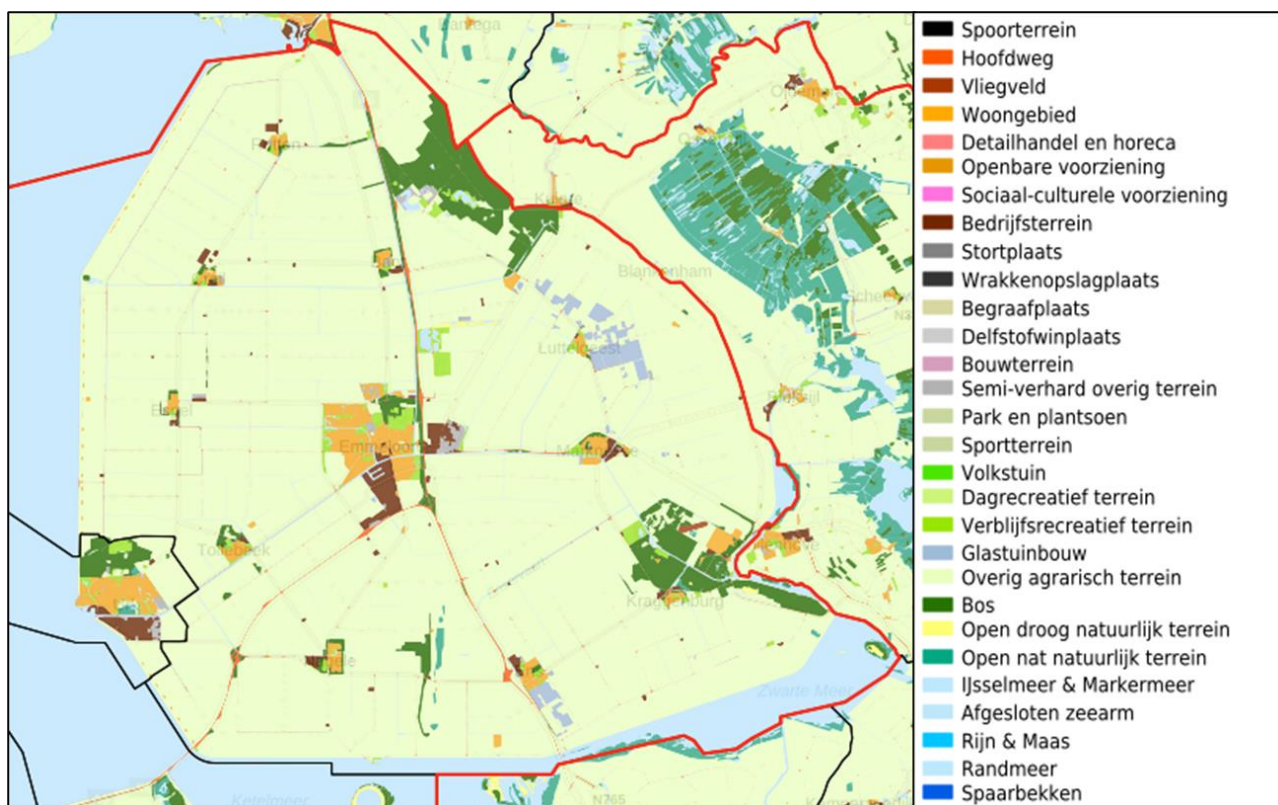
Figuur 3-6; de verdeling van cultuurgronden over akkerbouw, tuinbouw en grasland in de Noordoostpolder en in Nederland. Bron: CBS Statline, 2023

Er zijn in totaal ongeveer 650 akkerbouwbedrijven, 350 tuinbouwbedrijven en 200 veehouderijen actief in de Noordoostpolder. Vaak houden bedrijven zich met meerdere activiteiten bezig, waardoor het totale aantal agrarische bedrijven neerkomt op 800. Het gemiddelde runder- en varkensbedrijf is qua grootte vergelijkbaar met het Nederlands gemiddelde. Schapenhouderijen houden gemiddeld ruim driemaal zoveel schapen als de gemiddelde schapenhouderij in Nederland, en kippenhouderijen zijn half zo groot als elders in Nederland.

Tabel 3-6; de gemiddelde omvang van graas- en hokdierbedrijven in de Noordoostpolder en in Nederland. Bron: CBS Statline, 2023

Dieren	Noordoostpolder		Nederland	
	Aantal bedrijven	Dieren per bedrijf	Aantal bedrijven	Dieren per bedrijf
Runderen	105	161	22.906	167
Schapen	40	318	8.193	104
Geiten	19	287	3.198	202
Varkens	16	3.773	3.273	3.446
Kippen	15	29.539	1.710	57.037

Daarnaast is er een grootschalige glastuinbouwlocatie geconcentreerd bij Luttelgeest-Marknesse. Momenteel mag dit gebied niet verder uitbreiden.

Figuur 3-7; het grondgebruik in de Noordoostpolder. Bron: Atlas van de Leefomgeving, 2023

De agrarische sector zorgt direct voor 11% van de banen in de gemeente⁷, tegenover 2% voor Nederland gemiddeld. Jaarlijks vindt het Tulpenfestival plaats waar zo'n 100.000 bezoekers op afkomen, en er wordt op het gebied van kennisontwikkeling en innovatie nauw samengewerkt tussen de agrariërs en het agrofoodcluster. De landbouw levert dus een belangrijke bijdrage aan het de economie, het landschap en de identiteit van de Noordoostpolder.

In de Foto van de Leefomgeving is geen informatie bekend over de mate waarin transitie naar een duurzame, circulaire en/of natuurinclusieve vorm van landbouw door de gemeente wordt gefaciliteerd en gestimuleerd. Het is ook

⁷ https://www.ltonoord.nl/-/media/files/afdelingen/noordoostpolder/toekomstvisie_nop.pdf

niet bekend hoeveel landbouwondernemingen er zijn die deze vormen van landbouw bedrijven en in welke vorm zij dat doen. Onder deze transitie van de landbouw valt onder andere de beweging richting ecosysteem-denken, zoals het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, het bevorderen van polyculturen en het integreren van natuurlijke elementen op agrarische gronden. Ook het duurzaam omgaan met grondstoffen, water en energie staat hierin centraal. Daarnaast is er een groeiende behoefte aan korte ketens en lokale voedselsystemen. Ten slotte, leent de Noordoostpolder zich bij uitstek voor experimenten met precisielandbouw en andere vormen van duurzame en hoogtechnologische landbouw.⁸

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld land- en tuinbouw:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
We bieden perspectief voor ondernemen	Perspectief voor agrarische sector: nieuwe vormen van landbouw, schaalvergroting tuinbouw, toekomst veehouderij	Huidige ruimte voor hoogwaardige landbouw behouden. Geen nieuwe planologische ruimte bieden voor glastuinbouw.
	Ruimte bieden voor verbreding, verlenging, vrijkomende erven, nevenfuncties, mestopslag en verwerking	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave
Het versterken van de natuur	We gaan uit van bodem- en watersturend (werken aan een gezonde bodem en een natuurlijk en robuust watersysteem door passende landbouw en zorgvuldig omgaan met ons grond- en oppervlaktewater)	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave
	We behouden en versterken biodiversiteit, de verbindingen tussen natuurgebieden, het agrarisch natuurbeheer en de bossen	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave
We versterken (innovatief) ondernemerschap	Verder ontwikkelen van onze sterke sectoren zoals agrofood, maakindustrie en hoogwaardige innovatie (MTC)	Handhaven profilering De Munt B (agrofood en maakindustrie) en MITC (campus duurzame mobiliteit).
We bieden vrije tijdseconomie (recreatie en toerisme) actief uit	Ruimte bieden aan mogelijkheden voor kleinschalige recreatie, agrarische nevenactiviteiten en plattelandstoerisme	Toestaan niet-agrarische bedrijfsactiviteiten in lichte milieucategorieën, kleinschalige voorzieningen en recreatie op vrijkomende erven en activiteiten uit de agrarische keten die niet op een regulier bedrijventerrein passen.

In haar concept Omgevingsvisie heeft de gemeente diverse doelen opgenomen die betrekking hebben op land- en tuinbouw. De gemeente wil perspectief bieden aan de agrarische sector door de huidige ruimte voor hoogwaardige landbouw te behouden, maar geen planologische ruimte meer te bieden voor glastuinbouw. In het landelijk gebied zal de concurrentie om ruimte toenemen. In haar concept Omgevingsvisie heeft de gemeente ook maatregelen opgenomen met betrekking tot het uitbreiden van haar bedrijventerreinen, woningbouw en energietransitie. Een groot deel van deze ruimtelijke ontwikkelingen zal plaatsvinden op huidige landbouwgrond. De gemeente heeft met betrekking tot bedrijvigheid wel een mitigerende maatregel opgenomen: er wordt een maximale omvang voor bedrijven in het landelijk gebied voor de bebouwing voor reguliere, niet-agrarische bedrijven, van 5.000 m² bruto-vloeroppervlakte ingesteld.

⁸ <https://edepot.wur.nl/375485>

Ook het economische cluster rondom de agrosector wordt perspectief geboden door de profilering van De Munt B te handhaven (o.a. agrofood) en ruimte te bieden aan plattelandstoerisme. Op vrijkomende erven kunnen nieuwe activiteiten ontplooid worden, met betrekking tot niet-agrarische bedrijfsactiviteiten in lichte milieucategorieën, recreatie en wonen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat de beschikbare milieugebruiksruimte van omliggende landbouw bij deze erven af kan nemen.

Daar horen ook een aantal randvoorwaarden bij. De gemeente heeft als doel om landbouw passend te laten zijn aan een gezonde bodem en een robuust watersysteem en om agrarisch natuurbeheer te behouden en te versterken. Hier staan echter geen maatregelen tegenover. Het doelbereik is daarom onzeker.

Het lijkt niet waarschijnlijk, inachtnemende de autonome ontwikkeling en andere ontwikkelingen in het landelijk gebied vanuit de concept Omgevingsvisie, dat de ruimte voor landbouw gelijk blijft aan de huidige situatie. Wat betreft de beweging naar meer duurzame vormen van landbouw is niet bekend hoe de gemeente dit nu faciliteert en/of stimuleert en hoe zij dit in de toekomst wil gaan doen. Aanbevolen wordt om hier aandacht aan te besteden in de Omgevingsvisie. Daarbij is het belangrijk aan te geven wat de gemeente verstaat onder duurzame landbouw en welke vormen hier voor de Noordoostpolder relevant zijn.

3.3.18 Lichthinder

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Ligging van lichtbronnen en gevoeligheid van natuur en woonomgeving voor licht	Huidige situatie	-	Noordoostpolder presteert, naar Nederlandse maatstaven, redelijk tot zeer slecht op lichthinder. Rondom Luttelgeest staat een glastuinbouw cluster. Hierdoor is de lichtemissie daar zeer hoog.
	Autonome ontwikkeling	-	Geen autonome ontwikkelingen bekend.
	Doelbereik		Mogelijke toename lichtgevoelige bestemmingen door woningbouw. Anderzijds waarschijnlijke afname glastuinbouw. Het stoppen met bieden van planologische ruimte aan nieuwe glastuinbouw draagt hieraan bij.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat de Noordoostpolder redelijk tot zeer slecht presteert wat betreft lichthinder. Dit komt met name door het glastuinbouwcluster bij Luttelgeest. Lichtemissie is daar zeer hoog. Er zijn geen autonome ontwikkelingen bekend die lichtemissie van glastuinbouw doen veranderen.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld lichtemissie:

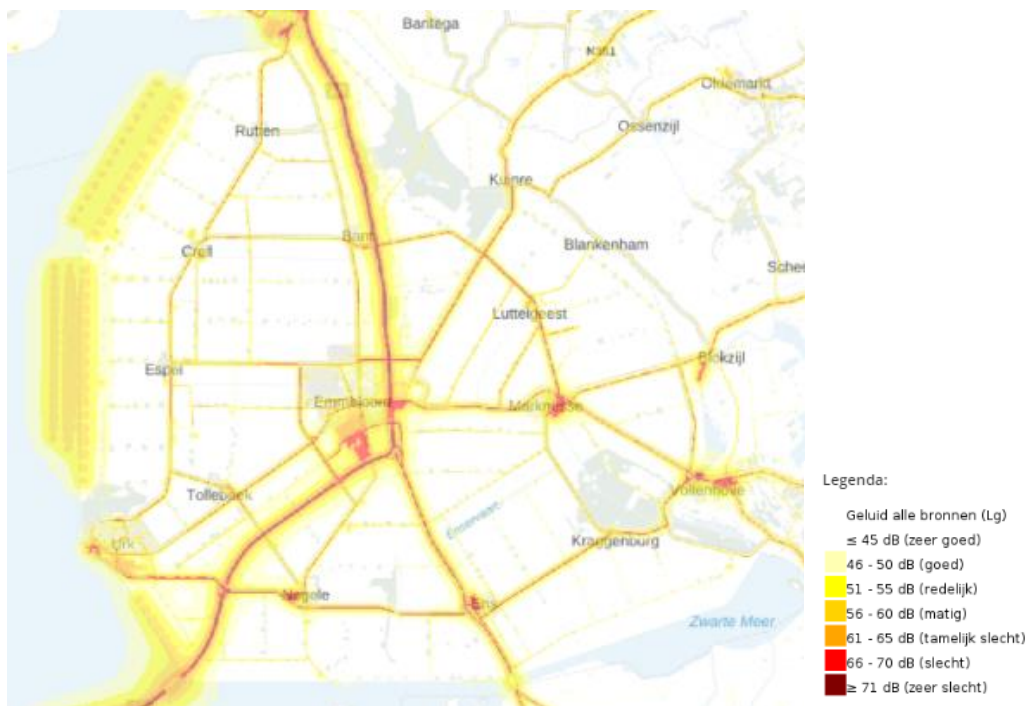
Hoofdopgave	Deelopgave	Maatregel
We borgen een goede landschappelijke en milieutechnische inpassing van initiatieven.	Een goed woon- en leefklimaat (geur, gewasbescherming, dierziekten, bereikbaarheid).	Geen nieuwe planologische ruimte bieden voor glastuinbouw.
We zorgen dat inwoners zich vitaal en gezond voelen (en zijn).	Voldoende bescherming tegen emissies (o.a. van landbouw).	Geen maatregel

In de Foto van de Leefomgeving is beschreven dat lichtemissie niet de belangrijkste reden is om geen planologische ruimte te bieden aan nieuwe glastuinbouw. Dit draagt waarschijnlijk wel bij aan een afname van lichtemissie. Dit heeft positieve effecten op natuur en gezondheid van omwonenden. Anderzijds worden er mogelijk wel nieuwe lichtgevoelige bestemmingen gerealiseerd in de Noordoostpolder in de vorm van woningen en nieuwe natuur. De staat van de leefomgeving verandert daarom naar verwachting niet significant.

3.3.19 Geluidsoverlast

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Aantal woningen dat binnen geluandaachtsgebieden ligt en/of waar de geluidnorm overschreden wordt.	Huidige situatie	+/-	Deel van woningen heeft een hoge geluidbelasting op de gevel (>48dB). Wegverkeer is de grootste bron. Lokaal is de situatie (zeer) slecht. Het is niet zeker of hier ook geluidgevoelige bestemmingen liggen.
	Autonome ontwikkeling	-	Toenemende verstedelijking leidt tot meer geluidgevoelige bestemmingen en mogelijk tot meer bestemmingen dichtbij bronnen.
	Doelbereik	→	Er zijn geen specifieke maatregelen gericht op geluidoverlast opgenomen. In de Omgevingsvisie is geen link gelegd met de bouw van nieuwe geluidgevoelige bestemmingen en geluidbronnen.

In Figuur 3-8 is geluid in dB van alle bronnen in de gemeente weergegeven. De windturbines in het westen van de gemeente zijn een grote geluidbron >48dB. Daarnaast zijn de A6, de N50 en diverse andere grotere wegen in de gemeente belangrijke geluidsbronnen. Lokaal is de geluidsoverlast slecht tot zeer slecht. In de Foto van de Leefomgeving is beschreven dat een gering percentage van de woningen een hoge geluidbelasting op de gevel heeft, van 48dB of hoger. Het is niet bekend welk percentage dit is.

Figuur 3-8 Geluid in Noordoostpolder (Atlas Leefomgeving, 2020).

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld geluidsoverlast:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
We borgen een goede landschappelijke en milieutechnische inpassing van initiatieven.	Een goed woon- en leefklimaat (geur, gewasbescherming, dierziekten, bereikbaarheid).	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave

Er zijn in de concept Omgevingsvisie doelen opgenomen die een relatie hebben met geluidsoverlast. Geen geluidsoverlast is onderdeel van een goed woon- en leefklimaat. Er zijn geen maatregelen specifiek gericht op geluidsoverlast opgenomen. Er zijn wel maatregelen die effect hebben op de geluidsoverlast. Maatregelen met een positieve invloed op verminderen autoverkeer. Maatregelen die een negatieve invloed hebben, hebben voornamelijk een verkeersaantrekkende werking. In de concept Omgevingsvisie zijn dit vooral de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen, woningbouw en mogelijk ook de recreatieve ontwikkelingen (afhankelijk van de exacte invulling). Het is aan te bevelen om geluid concreet mee te nemen in maatregelen met betrekking tot de aanleg of uitbreiding van bedrijventerreinen en woningbouw, vanwege de verkeersaantrekkende werking en de creatie van nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen. Daarnaast is het aanbevolen om als gemeente na te denken over de omgevingswaarde die men wil nastreven op het gebied van geluid. Bijvoorbeeld de WHO adviesnorm.

3.3.20 Luchtkwaliteit

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Omvang gebied waarin concentraties van NO ₂ , PM _{2,5} en PM ₁₀ boven wettelijke norm en WHO-adviesnorm liggen	Huidige situatie	+	Concentraties voor stikstof en fijnstof (PM _{2,5} en PM ₁₀) voldoen in de gehele gemeente aan wettelijke normen. Lokaal wordt niet aan WHO adviesnormen voor stikstof en PM ₁₀ voldaan. Nergens wordt aan de WHO advieswaarde voor PM _{2,5} voldaan.
	Autonome ontwikkeling	+	De landelijke luchtkwaliteit verbetert de komende jaren. De lokale luchtkwaliteit in de Noordoostpolder volgt dezelfde trend. Het is niet zeker of aan de WHO adviesnormen voldaan zal worden.
	Doelbereik	→	Er zijn geen specifieke maatregelen gericht op luchtkwaliteit genomen. Met name voor fijnstof lijkt dat wel nodig, bv. gericht op verminderen houtstook en verkeersknelpunten voor fijnstof aanpakken. De gemeente heeft echter weinig invloed op de luchtkwaliteit.

Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat de luchtkwaliteit in de gemeente over het algemeen goed is. De concentraties voor stikstof en fijnstof (PM_{2,5} en PM₁₀) voldoen in de gehele gemeente aan wettelijke normen. In de gemeente wordt lokaal niet aan de WHO adviesnormen voor stikstof en PM₁₀ voldaan. Deze locaties liggen hoofdzakelijk langs de A6 en N50. Voor PM_{2,5} wordt in Nederland nergens aan de WHO advieswaarde voldaan. De situatie in de Noordoostpolder is relatief goed.

De lucht wordt de komende jaren schoner door het Europese en landelijke beleid dat erop gericht is om de bronnen van luchtvervuiling te verduurzamen en de uitstoot terug te dringen. Industrie, raffinaderijen, de energiesector en het verkeer stoten op termijn bijvoorbeeld minder stikstofdioxide en fijnstof uit. Daarnaast nemen gemeenten maatregelen om de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen op bepaalde plekken terug te dringen, door bijvoorbeeld het invoeren van milieuzones. De lokale luchtkwaliteit (in Noordoostpolder) volgt dezelfde trend als de regionale luchtkwaliteit. De lucht wordt over het algemeen schoner.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregel opgenomen voor het beleidsveld luchtkwaliteit:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
We borgen een goede landschappelijke en milieutechnische inpassing van initiatieven.	Een goed woon- en leefklimaat (geur, gewasbescherming, dierziekten, bereikbaarheid).	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave
We zorgen dat inwoners zich vitaal en gezond voelen (en zijn).	Voldoende bescherming tegen emissies (o.a. van landbouw).	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave

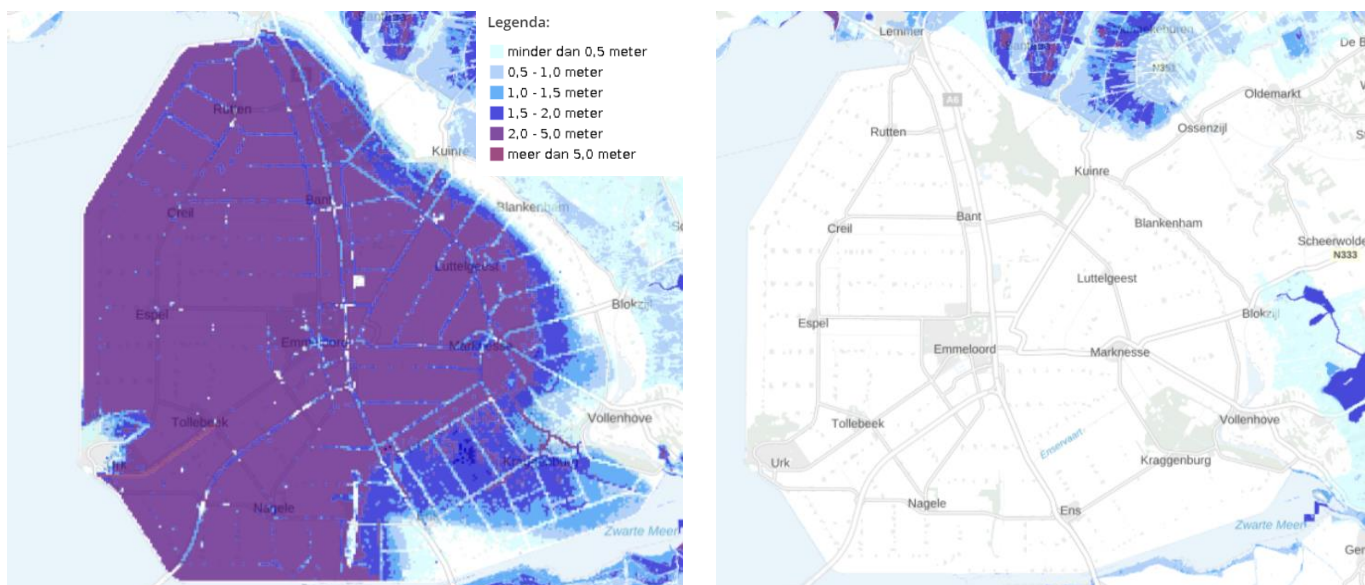
Er zijn in de concept Omgevingsvisie doelen opgenomen die een relatie hebben met luchtkwaliteit. Inwoners moeten beschermd zijn tegen emissies van onder andere landbouw. Er zijn geen maatregelen specifiek gericht op luchtkwaliteit opgenomen. Er zijn wel maatregelen die effect hebben op de luchtkwaliteit. Maatregelen met een positieve invloed voegen groen en natuur toe of verminderen autoverkeer. Maatregelen die een negatieve invloed hebben, hebben voornamelijk een verkeersaantrekkende werking. In de concept Omgevingsvisie zijn dit vooral de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen, woningbouw en mogelijk ook de recreatieve ontwikkelingen (afhankelijk van de exacte invulling). De gemeente kan maatregelen overwegen gericht op het verminderen van houtstook en autoverkeer. Daarnaast is het aanbevolen om als gemeente na te denken over de omgevingswaarde die men wil nastreven op het gebied van luchtkwaliteit. Bijvoorbeeld de WHO adviesnorm.

Aangezien de autonome ontwikkeling landelijk positief is en de lokale luchtkwaliteit dezelfde trend volgt, verandert de staat van de leefomgeving naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling en blijft daarmee goed.

3.3.21 Hoogwaterveiligheid

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Gevoeligheid van stedelijk en landelijk gebied voor overstromingen	Huidige situatie	+/-	Klein risico op overstroming.
	Autonome ontwikkeling	+/-	Bescherming tegen overstromingen gebeurt via het hoogwaterbeschermingsprogramma.
	Doelbereik	→	De gemeente heeft geen maatregelen opgesteld. Dit is een taak van de Rijksoverheid, de gemeente kan hier niet op sturen.

In de Foto van de Leefomgeving is geen informatie opgenomen met betrekking tot overstromingsrisico. Voor het hele gebied is sprake van een risico op overstromen. Dit risico is klein (kans op dijkdoorbraak is kleiner dan 1:3000 per jaar). Het is dus zeer onwaarschijnlijk dat dit tijdens een mensenleven zal gebeuren.⁹ Middelgroot risico is enkel buitendijks aanwezig. Dit is niet het geval in Noordoostpolder.

Figuur 3-9. Vergelijking kleine kans op overstromingen (links) met middelgrote kans (rechts) (Atlas Leefomgeving, 2021).

Om ook in de toekomst de hoogwaterveiligheid te garanderen moeten voor 2050 de dijken versterkt worden. Er lopen in heel Nederland dijkversterkingsprojecten als onderdeel van het hoogwaterbeschermingsprogramma. Een samenwerking tussen Rijkswaterstaat en waterschappen. Binnen de Noordoostpolder wordt in dat kader gewerkt aan

⁹ <https://www.risicokaart.nl/kaarten/risicosituaties/overstroming>

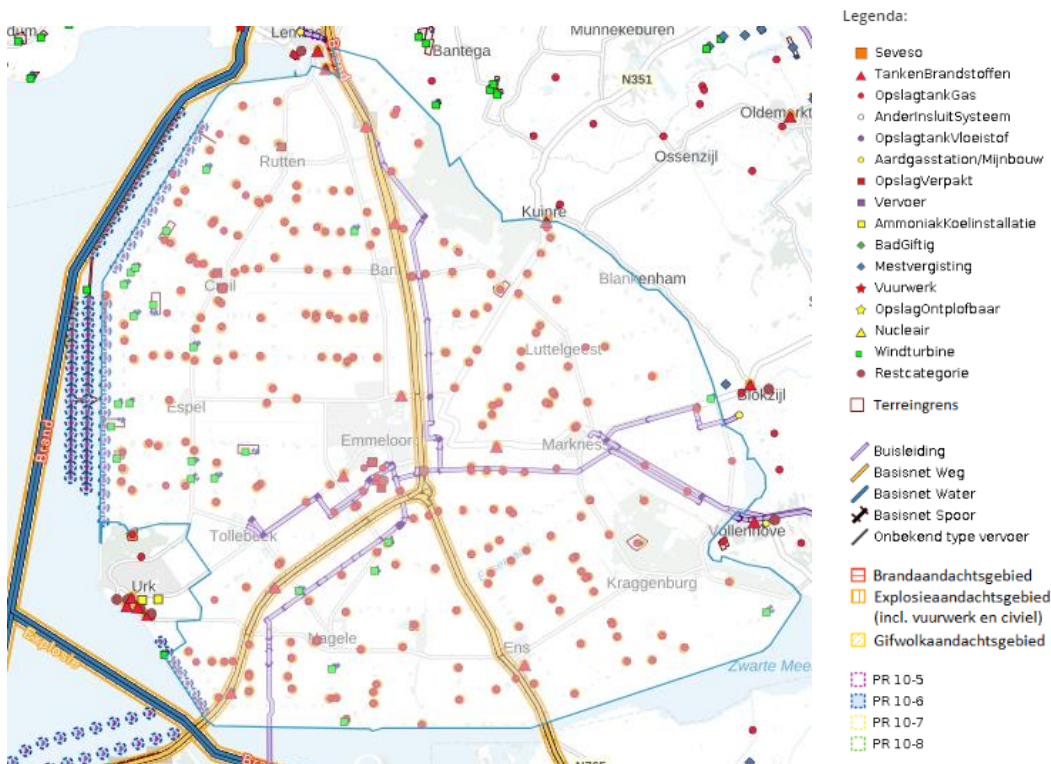
het Dijkversterkingsproject Zuidermeerdijk – MSNF. De Zuidermeerdijk bij de Noordoostpolder voldoet niet aan de waterveiligheidsnormen en moet daarom worden versterkt.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie geen opgeven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld hoogwaterveiligheid. Dit is ook een taak van de Rijksoverheid. De gemeente kan hier ook niet op sturen.

3.3.22 Externe veiligheid

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Aantal woningen binnen 10 ⁻⁶ PR-contour en externe veiligheid aandachtsgebieden	Huidige situatie	+/-	Er zijn meerdere risicobronnen verspreid over de gemeente met risicocontouren. Er bevinden zich geen kwetsbare objecten binnen de 10 ⁻⁶ risicocontour.
	Autonome ontwikkeling	+/-	Door de toenemende woningvraag en de mogelijke komst van 380 kV kunnen kwetsbare objecten binnen risicocontouren komen te liggen. Dit is echter niet direct aannemelijk.
	Doelbereik	→	Er worden geen doelen en/of maatregelen voorgesteld.

In de Foto van de Leefomgeving beschrijft de gemeente Noordoostpolder risicobronnen voor externe veiligheid in de gemeente. De belangrijkste risicobronnen zijn de A6 en N50 als transportroutes voor gevaarlijke stoffen, buisleidingen die de gemeente doorkruisen, het industrieterrein onder Emmeloord met opslagplaatsen voor gevaarlijke stoffen en een aantal opslagplaatsen voor LPG. In Figuur 3-10 zijn alle risicobronnen en risicocontouren op een kaart gezet. Er zijn geen grote risicocontouren en er liggen geen kwetsbare objecten binnen de 10⁻⁶ risicocontour.

Figuur 3-10. risicobronnen en risicocontouren (Atlas Leefomgeving, 2023).

Een belangrijke ontwikkeling is de mogelijke komst van een nieuwe 380 kV verbinding. Daarnaast leidt de bouw van extra woningen tot meer kwetsbare objecten binnen de gemeente.

De gemeente heeft geen opgaven en maatregelen in haar concept Omgevingsvisie met betrekking tot externe veiligheid. Wel wil de gemeente nieuwe bedrijventerreinen aanleggen en bedrijventerreinen uitbreiden. Het is niet bekend wat de profilering van de nieuwe bedrijventerreinen zal zijn. Daarom is het mogelijk dat er nieuwe bronnen met risico's voor externe veiligheid ontwikkeld worden. In paragraaf 3.3.15 wordt aanbevolen richting te geven aan de profilering voor deze bedrijventerreinen en randvoorwaarden voor omgevingseffecten te bepalen. Externe veiligheid moet meegewogen worden. De staat van de leefomgeving blijft naar verwachting redelijk. Er is niet bekend of nieuwe kwetsbare objecten binnen de 10^{-6} risicocontour komen te liggen.

3.3.23 Wonen

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Aansluiting van woningaanbod op de vraag, zowel kwantitatief als kwalitatief	Huidige situatie	-	Er is een woningtekort in de gemeente en daarnaast past een deel van het kwalitatieve aanbod niet bij de vraag.
	Autonome ontwikkeling	--	In de komende jaren neemt de woonvraag toe met circa 3.300 woningen. Verandering in huishoudensgrootte, vergrijzing en individualisering zorgen voor een veranderende woningvraag.
	Doelbereik		De aansluiting op het woningaanbod zowel kwantitatief als kwalitatief verandert door de gestelde maatregelen naar verwachting positief ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Wel dient de gemeente in de omgevingsvisie of in een eventueel nader uit te werken omgevingsprogramma wel te specificeren hoe de woningbouwopgave over de gemeente verdeeld gaat worden, wat de verhoudingen tussen de verschillende type woningen gaat zijn op basis van een goede demografische analyse, welke randvoorwaarden er gesteld gaat worden aan de nieuwe woningbouw, hoe zij de bestaande woonvoorraad gaat verduurzamen en aan welke initiatieven voor woningbouw er ruimte wordt geboden en op welke manier.

Uit de Foto van de leefomgeving blijkt dat er een woningtekort is in de gemeente. Om het huidige woningtekort in te lopen zijn circa 400 woningen nodig. Daarnaast past een deel van het kwalitatieve aanbod niet bij de vraag. Er is een afname van gezinnen en een toename in het aandeel 1 en 2 persoonshuishoudens. Er is behoefte aan passende (levensloopgeschikte) woningen voor senioren. Zoals aangegeven in paragraaf 3.3.11 is ook de kwaliteit van een groot deel van de woningen wat betreft duurzaamheid en energievraag benedenmaats. Van de 20.000 woningen in de Noordoostpolder hebben er maar 11.290 een geldige energielabel.

De autonome behoefte tot 2050 is circa 3.300 woningen. De groei van het aantal huishoudens vindt met name plaats tot 2035. Als we kijken naar huishoudens, komt de groei van het aantal huishoudens volledig voor rekening van de groep senioren, die tot 2040 sterk groeit. De andere leeftijdsgroepen worden iets kleiner, maar zijn feitelijk redelijk stabiel. Dat betekent dat zonder nieuwe toevoegingen en aanpassingen aan de voorraad een steeds groter tekort zal ontstaan aan levensloopgeschikte woningen. Dat tekort doet zich vooral voor in de koopsector.

Schaalvergroting in de landbouw zal voor een toename van vrijkomende agrarische erven zorgen. De gronden worden verkocht en blijven veelal in agrarisch gebruik. Maar het erf met (een deel van) de bebouwing blijft wel bestaan en heeft dan niet altijd meer een agrarische functie. Dit kan tot frictie leiden met de agrarische sector doordat agrarische bedrijven in hun mogelijkheden worden beperkt wanneer er meer mensen in het buitengebied gaan wonen.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld wonen:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
We werken aan een passend en toekomstbestendig woningaanbod	Bouwen voor doelgroepen (eigen inwoners, extra groei, beschermd wonen)	3.300 woningen bouwen tot 2050 om aan de autonome woningbehoefte te voldoen, in en rondom kernen en dorpen, in en rondom Emmeloord en op leegkomende erven.
		5.000 extra woningen bouwen tot 2050 voor woningzoekenden buiten de gemeente bij realisatie Lelylijn.
	Bouwen in passende typen woningen (woningen op erven, huisvesting arbeidsmigranten etc.)	Nieuwe buurten bestaan uit een menging van sociale huurwoningen, middeldure huur- en koopwoningen en duurdere woningen.
		Onderzoeken van passende en toekomstbestendige functies, waaronder kleine, nieuwe woonmilieus, in de bodemdalingsgebieden.
	Groeimogelijkheden per dorp	Stimuleren gestapelde woningbouw in Emmeloord en mogelijk ook in kernen en dorpen, waarbij qua inpassing en bouwhoogte rekening gehouden wordt met de omgeving.
	Verduurzamen woningen (energieneutraal)	Bestaande woningen worden verduurzaamd.
	Ruimte bieden aan initiatieven	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie opgenomen dat ze wil werken aan een passend en toekomstbestendig woningaanbod. Hiertoe zet zij onder meer in op bouwen voor doelgroepen, waarmee de gemeente bedoelt dat ze zowel wil bouwen voor eigen inwoners (de huidige woningvraag met name voor jongeren) als toekomstige inwoners (de verwachte groei). Daarom wil de gemeente 3.300 woningen bouwen tot 2050 om aan de autonome woningbehoefte te voldoen. Bij de komst van de Lelylijn zal de gemeente nog eens voorzien in 5.000 extra woningen. In de kaarten behorende bij de Omgevingsvisie zijn al grove vlekken aangewezen waar de woningbouwontwikkeling (voor autonome groei) plaats kan vinden, met name bij Emmeloord en rondom de kernen. De verdeling van de woningbouwopgave over deze vlekken zal op een later moment geconcretiseerd gaan worden. Het is aan te bevelen in de Omgevingsvisie op te nemen op welke manier het woningbouwprogramma wordt uitgewerkt, bijvoorbeeld middels een omgevingsprogramma Wonen.

De gemeente heeft ook aangegeven in te willen zetten op bouwen in passende typen woningen. Zo dienen nieuwe buurten te bestaan uit een menging van sociale huurwoningen, middeldure huur- en koopwoningen en duurdere woningen. Dit is een goede maatregel om ook de sociale cohesie te verhogen. Deze verdeling dient nog nader te worden uitgewerkt. Daarvoor is het belangrijk om goed in beeld te brengen hoe de demografische groei zich gaat ontwikkelen en met name hoeveel jongeren, ouderen, zorgbehoevenden, arbeidsmigranten, etc. er tot 2050 bijkomen. Op basis daarvan kan de verdeling tussen type woningen nader worden gespecificeerd. Daarnaast is het aan te bevelen om in de Omgevingsvisie specifiek aan te geven hoe de gemeente om wil gaan met arbeidsmigranten en waar woonruimte voor deze doelgroep wordt gerealiseerd. De gemeente geeft aan deze groep niet weg te willen zetten in het landelijk gebied, maar het is onduidelijk hoe.

Verder wil de gemeente in bodemdalingsgebieden passende en toekomstbestendige functies, waaronder kleine, nieuwe woonmilieus, onderzoeken. Daarnaast wil de gemeente ook graag vrijkomende agrarische erven benutten voor de woningbouwopgave. Daarbij is het wel belangrijk om te borgen dat de woningen geen last ondervinden van omringende agrarische activiteiten, en andersom dat de agrarische activiteiten niet beperkt worden door de komst van de woningen.

De gemeente wil ook inzetten op groeimogelijkheden voor de dorpen. In Emmeloord zal gestapelde woningbouw worden gestimuleerd om aan de vraag te kunnen voldoen. Waar mogelijk ook in kernen en dorpen, waarbij qua inpassing en bouwhoogte rekening gehouden wordt met de omgeving. Het is aan te bevelen om in een eventueel omgevingsprogramma Wonen nader te uit te werken welke randvoorwaarden aan dergelijke gestapelde bouw in de kernen en dorpen gesteld worden, om te voorkomen dat de woningbouw leidt tot aantasting van de ruimtelijke kwaliteit van deze dorpen en kernen.

Tevens voorziet de gemeente in haar omgevingsvisie een opgave in het verduurzamen van woningen. De gemeente voert de maatregel van energie-efficiëntie door isolatie wel al uit, maar heeft in de omgevingsvisie niet geconcretiseerd wat het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad inhoudt.

Tot slot wil de gemeente ruimte bieden aan initiatieven voor woningbouw. Ook voor deze opgave geldt dat de gemeente geen concrete maatregelen in de omgevingsvisie heeft opgenomen.

De aansluiting op het woningaanbod zowel kwantitatief als kwalitatief verandert door de gestelde maatregelen naar verwachting positief ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Wel dient de gemeente in de omgevingsvisie of in een eventueel nader uit te werken omgevingsprogramma wel te specificeren hoe de woningbouwopgave over de gemeente verdeeld gaat worden, wat de verhoudingen tussen de verschillende type woningen gaat zijn op basis van een goede demografische analyse, welke randvoorwaarden er gesteld gaat worden aan de nieuwe woningbouw, hoe zij de bestaande woonvoorraad gaat verduurzamen en aan welke initiatieven voor woningbouw er ruimte wordt geboden en op welke manier.

3.3.24 Gezondheid

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte en het beleid van de gemeente bijdragen aan een betere gezondheid van inwoners	Huidige situatie	-	71% van de inwoners van Noordoostpolder ervaart de eigen gezondheid als (zeer) goed. Dit is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. Dit percentage ligt lager onder ouderen en er is een duidelijk verschil te zien tussen het buitengebied en de kernen. De bereikbaarheid van zorgvoorzieningen ligt onder het gemiddelde.
	Autonome ontwikkeling	-	Geen trends en ontwikkelingen bekend.
	Doelbereik		De gemeente wil het aanbod van zorgvoorzieningen verbeteren en de leefomgeving vergroenen. Deze maatregelen hebben een positief effect op de gezondheid. Daarnaast wil de gemeente dat initiatieven passen binnen een goed woon- en leefklimaat, maar het begrip goed woon- en leefklimaat verdient nadere verduidelijking.

In de Foto van de leefomgeving is onvoldoende informatie beschikbaar over het aspect gezondheid binnen de gemeente Noordoostpolder. Daarom is een korte aanvullende analyse uitgevoerd op basis van openbaar beschikbare informatie.

Uit de buurtatlas van het RIVM blijkt dat circa 71% van de volwassenen in de gemeente Noordoostpolder zijn of haar gezondheid als goed ervaart¹⁰. Dit is vergelijkbaar met het gemiddelde over heel Nederland (69%). Binnen de gemeente zien we wel enkele verschillen. Zo is het percentage goed ervaren gezondheid in het buitengebied vrij hoog (78% of hoger), en in de kernen juist lager (circa 60% tot 75%). Met name in de kernen Emmeloord-Revelsant-Noord, Emmeloord-Centrum-Tussen Gracht en Vaart en Emmeloord-Centrum West ligt het percentage laag, tussen de 62% en 65%. De inwoners van Noordoostpolder voelen zich over het algemeen dus vergelijkbaar gezond als de gemiddelde Nederlander. Wel neemt de ervaren gezondheid af naar mate mensen ouder worden. De cijfers van de gemeente Noordoostpolder laten zien dat het aantal ouderen toeneemt.

¹⁰ https://buurtatlas.vzinfo.nl/#ervaren_gezondheid

Ook in de toekomst is vergrijzing een trend. De levensverwachting en het aantal mensen met een chronische aandoening stijgt. Dat de gemiddelde levensduur toeneemt, betekent ook dat mensen ernaar streven om langer en fijner thuis te wonen. Dat vraagt om een gezonde leefomgeving, voldoende levensloopgeschikte woningen en de beschikbaarheid van thuiszorg en dagbesteding. Zorg wordt steeds meer georganiseerd in de wijk, dicht bij de inwoners. Hierbij is de afstand tot voorzieningen van belang.

De bereikbaarheid van zorgvoorzieningen in de gemeente is op basis van cijfers van het CBS in beeld gebracht¹¹. Om inzicht te krijgen in de bereikbaarheid van bepaalde voorzieningen rondom gezondheid wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende voorzieningen: huisartsenpraktijken, apotheken en ziekenhuizen. De gemiddelde afstand tot een huisartsenpraktijk bedraagt 2,3 kilometer in de Noordoostpolder. In Nederland is dit gemiddeld 1,1 kilometer. De gemiddelde afstand tot een apotheek bedraagt 3,3 kilometer, tegenover 1,3 kilometer in Nederland gemiddeld. De gemiddelde afstand tot een ziekenhuis bedraagt 5,4 kilometer, tegenover 4,9 kilometer in Nederland gemiddeld. De afstand tot zorgvoorzieningen in de gemeente Noordoostpolder is daarmee groter dan gemiddeld.

Naast de bereikbaarheid van zorgvoorzieningen wordt de gezondheid van de inwoners ook beïnvloed door de aanwezigheid van openbaar groen, voorzieningen voor sport- en bewegen, sociale voorzieningen en de milieukwaliteit (o.a. luchtkwaliteit en geluidsoverlast). De staat van deze aspecten is besproken in de betreffende paragrafen.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld gezondheid:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
We zorgen dat inwoners zich vitaal en gezond voelen (en zijn)	Voldoende aanbod voor sport en bewegen (sportvoorzieningen, recreatieve uitloopgebieden, etc.)	Voorzieningen voor sport en bewegen (sportvoorzieningen, recreatieve uitloopgebieden, etc.) realiseren
	Voldoende zorgvoorzieningen/-aanbod bieden	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave
	We maken mensen bewust van hun gezondheid (bijv. rookvrije gemeente)	Inzetten op een rookvrije gemeente
	Voldoende bescherming tegen emissies (o.a. van landbouw)	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave
We borgen een goede landschappelijke en milieutechnische inpassing van initiatieven	Een goed woon- en leefklimaat (geur, gewasbescherming, dierziekten, bereikbaarheid)	Bieden van ruimte aan (agrarisch) ondernemen, waar dat past bij een goed en duurzaam woon- en leefklimaat
We zorgen voor een goede functionele leefomgeving	Een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen (klimaatadaptief, bereikbaar, passend bij de functie van de omgeving)	Vergroenen en aantrekkelijker maken oudste wijken van Emmeloord, waardoor deze uitnodigen tot bewegen, sport, spel en ontmoeten.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie drie hoofdoopgaven opgenomen: zij wil zorgen dat inwoners zich vitaal en gezond voelen (en zijn), ze wil een goede landschappelijke en milieutechnische inpassing van initiatieven borgen en ze wil zorgen voor een goede functionele leefomgeving.

Ten aanzien van de eerste hoofdoopgave wil de gemeente onder meer voldoende aanbod voor sport en bewegen realiseren. Het effect van deze maatregel wordt besproken onder het beleidsveld Sport en bewegen in paragraaf 3.3.26. Daarnaast wil de gemeente voldoende zorgvoorzieningen/-aanbod aanbieden. Dit lijkt een passende maatregel die ervoor kan zorgen dat de bereikbaarheid van zorgvoorzieningen verbeterd. Wel is het aan te beleven om nader te specificeren om welke zorgvoorzieningen het gaat, zo is er bijvoorbeeld een tekort aan (bereikbare) apotheken en huisartsenposten. Ook is het aan te bevelen om uit te werken waar deze voorzieningen dienen te komen, om zo te borgen dat daarmee de bereikbaarheid van de voorzieningen verbeterd. Tevens wil de gemeente

¹¹ <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80305ned/table?fromstatweb>

haar inwoners bewust maken van hun gezondheid, bijvoorbeeld door in te zetten op het concept van de rookvrije gemeente. Dit lijkt een passende maatregel. Daarnaast wil de gemeente voldoende bescherming tegen emissies (van onder andere de landbouw) bieden. Dit is een belangrijke opgave, aangezien de landbouw een belangrijke sector binnen de gemeente is en op een groot deel van het grondgebied plaatsvindt. De gemeente heeft echter niet geconcretiseerd hoe zij die bescherming tegen emissies wilt bieden.

Ten aanzien van de tweede hoofdpoging wil de gemeente zorgen dat initiatieven passen binnen een goed woon- en leefklimaat. In de omgevingsvisie is niet nader gespecificeerd om welke initiatieven het gaat, maar het betreft in ieder geval agrarische activiteiten. Het is aan te bevelen om in de omgevingsvisie nader uit te werken wat de gemeente verstaat onder een goed woon- en leefklimaat. Dit kan bijvoorbeeld middels het vastleggen van omgevingswaarden in het Omgevingsplan op het gebied van licht, geluid, lucht, geur etc.. De beoordelingen van de aspecten licht, geluid en lucht zijn te vinden in respectievelijk paragrafen 3.3.18, 3.3.19 en 3.3.20.

Ten aanzien van de derde hoofdpoging wil de gemeente een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen realiseren. Als concrete maatregel heeft de gemeente opgenomen om de oudste wijken van Emmeloord te vergroenen en aantrekkelijker maken, waardoor deze uitnodigen tot bewegen, sport, spel en ontmoeten. Dit draagt bij aan zowel de fysieke als mentale gezondheid van de inwoners. Echter is de maatregel beperkt tot enkel de oudste wijken van Emmeloord en is het aan te bevelen om dit ook toe te passen in andere wijken (zie ook de beoordeling van openbaar groen in paragraaf 3.3.1).

De staat van de leefomgeving wat betreft gezondheid verandert positief door het verbeteren van het zorgaanbod en toevoegen van sport-, beweeg- en groenvoorzieningen. Daarnaast wil de gemeente dat initiatieven passen binnen een goed woon- en leefklimaat, maar het begrip goed woon- en leefklimaat dient nader te worden gespecificeerd.

3.3.25 Sociale cohesie en leefbaarheid

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte en het beleid van de gemeente bijdragen aan een de leefbaarheid en sociale cohesie	Huidige situatie	+/-	De leefbaarheid en sociale cohesie binnen de gemeente scoren vergelijkbaar met het gemiddelde van Nederland. Wel zijn er een aantal aandachtspunten, waaronder voorzieningenniveau, de sociale samenhang in Emmeloord en de fysieke omgeving in het buitengebied.
	Autonome ontwikkeling	-	De demografische groei en daarmee gepaard gaande woningvraag zet mogelijk druk op de toegankelijkheid van de openbare ruimte en voorzieningen. Er zijn geen autonome ontwikkelingen bekend die de sociale cohesie beïnvloeden.
	Doelbereik		Het centreren van voorzieningen en laten meegroeien van het voorzieningenniveau met de woningbouw zal zorgen voor een verbeterde bereikbaarheid van deze voorzieningen en daarmee ook een verhoogde leefbaarheid. Het is aan te bevelen om nader te specificeren om welke voorzieningen het gaat, bijvoorbeeld voorzieningen ten behoeve van ontmoeting om daarmee ook de sociale cohesie op peil te houden en mogelijk te verbeteren.

In de Foto van de leefomgeving is opgenomen dat de ervaren leefbaarheid binnen de gemeente over het algemeen voldoende is. De leefbaarheid is afhankelijk van een aantal factoren, waaronder de fysieke maar ook de sociale omgeving.

De Leefbaarometer toont op groot schaalniveau in de Noordoostpolder een tamelijk positief beeld met als minimaal oordeel een "Ruim voldoende". Lokaal zijn er grote verschillen. Als gedeeld negatief oordeel kan het voorzieningenniveau benoemd worden. Dit heeft ermee te maken dat veel dagelijkse voorzieningen zijn gecentreerd in

Emmeloord, en dat er maar een paar overblijven in de dorpen. Van alle wijken en buurten in de Noordoostpolder scoort alleen een enkele wijk in het centrum van Emmeloord positief op het gebied van voorzieningen. De score voor overlast en onveiligheid is over het algemeen beter dan gemiddeld, dit vormt slechts plaatselijk een issue. Op gebied van sociale samenhang scoren de dorpen boven het landelijk gemiddelde en delen van Emmeloord scoren onder gemiddeld. De fysieke omgeving scoort juist in de dorpen en in Emmeloord positief maar scoort zeer negatief in het buitengebied.

In de toekomstige situatie zal de toegankelijkheid van voorzieningen vanuit de beoogde groei van de Noordoostpolder een aandachtspunt vormen. Denk hierbij aan het bereikbaar houden van zorg en voorzieningen in de nieuwbouwwijken. In de Foto van de leefomgeving worden geen autonome ontwikkelingen benoemd die de sociale cohesie kunnen beïnvloeden.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld sociale cohesie en leefbaarheid:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
We bieden iedereen gelijke kansen om (naar eigen vermogen) mee te doen	Toegang tot kindcentra (onderwijs en kinderopvang)	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave
We willen dat voorzieningen toegankelijk, nabij en bereikbaar zijn	Centrale/gezamenlijke voorzieningen van meerdere dorpen	Voorzieningen centreren in en rond kernen/dorpen
		Geleidelijke groei van nieuwe buurten met oog op het vergroten van draagvlak voor bestaande en nieuwe voorzieningen
We werken aan een passend en toekomstbestendig woningaanbod	Bouwen voor doelgroepen (eigen inwoners, extra groei, beschermd wonen)	Bouwen voor jongeren uit de gemeente
	Bouwen in passende typen woningen (woningen op erven, huisvesting arbeidsmigranten etc.)	Nieuwe buurten bestaan uit een menging van sociale huurwoningen, middeldure huur- en koopwoningen en duurdere woningen.
We zorgen voor een goede functionele leefomgeving	Een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen (klimaatadaptief, bereikbaar, passend bij de functie van de omgeving)	Vergroenen en aantrekkelijker maken oudste wijken van Emmeloord, waardoor deze uitnodigen tot bewegen, sport, spel en ontmoeten.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie drie hoofdoopgaven opgenomen voor het thema sociale cohesie en leefbaarheid. Als eerste wil de gemeente iedereen gelijke kansen bieden om (naar eigen vermogen) mee te doen. Als tweede wilde de gemeente dat voorzieningen toegankelijk, nabij en bereikbaar zijn. Als derde wil de gemeente werken aan een passend en toekomstbestendig woningaanbod.

Ten aanzien van de eerste hoofdoopgave wil de gemeente voorzien in toegang tot kindcentra, waaronder onderwijs en kinderopvang. Het is onduidelijk of de gemeente hiermee bedoelt dat zij daarvoor meer kindcentra wil realiseren, of dat zij de drempel tot deze kindcentra wil wegnemen door middel van bijvoorbeeld financiële lastenverlaging.

Ten aanzien van de tweede hoofdoopgave wil de gemeente centrale en gezamenlijke voorzieningen van meerdere dorpen realiseren. De ontwikkeling van nieuwe voorzieningen moeten met name gecentreerd in de bestaande dorpen en kernen plaatsvinden. Daarnaast zal bij nieuwbouw van buurten worden ingezet op geleidelijke groei met oog op het vergroten van draagvlak voor bestaande en nieuwe voorzieningen. Het inzetten op een geleidelijke groei van woningen en het laten meegroeien van het voorzieningenaanbod om het voorzieningenniveau niet verder onder druk te zetten is een passende maatregel. Ook het centreren van de voorzieningen zal bijdragen aan een betere bereikbaarheid van deze voorzieningen, ook voor de nieuwe bewoners, aangezien de woningbouwontwikkeling ook met name in- en rondom de kernen dient plaats te vinden. Wel is in de concept omgevingsvisie nog onduidelijk welke voorzieningen de gemeente verwacht te gaan realiseren. Het is aan te bevelen om nader te specificeren om welke voorzieningen het gaat, bijvoorbeeld voorzieningen ten behoeve van ontmoeting om daarmee ook de sociale cohesie op peil te houden en mogelijk te verbeteren.

Ten aanzien van het passende en toekomstbestendige woningaanbod wordt er door de gemeente ingezet op bouwen voor doelgroepen. De gemeente wil met name woningen voor jongeren gaan realiseren om te zorgen dat jongeren die in de gemeente willen blijven dat ook kunnen. Daarnaast wil de gemeente voorzien in een menging van verschillende typen woningen, waaronder sociale huurwoningen, middeldure huur- en koopwoningen en duurdere woningen. Dit zorgt voor een mix van verschillende typen bewoners, hetgeen een positief effect heeft op de sociale cohesie.

Tevens wil de gemeente de leefomgeving verbeteren door een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen te realiseren. Daarvoor wil zij onder meer de oudste wijken vergroenen en aantrekkelijker maken, waardoor deze uitnodigen tot bewegen, sport, spel en ontmoeten. Het is aan te bevelen deze aanpassingen niet alleen te beperken tot de oudste wijken van Emmeloord, maar ook toe te passen op de andere kernen en dorpen.

De staat van de leefomgeving wat betreft sociale cohesie en leefbaarheid verandert positief door het centreren van voorzieningen en laten meegroeien van het voorzieningenniveau met de woningbouw. Het is aan te bevelen om nader te specificeren om welke voorzieningen het gaat, bijvoorbeeld voorzieningen ten behoeve van ontmoeting om daarmee ook de sociale cohesie op peil te houden en mogelijk te verbeteren.

3.3.26 Sport en bewegen

Indicator	Beoordeling	Score	Toelichting
Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte en het beleid van de gemeente bijdragen aan mogelijkheden tot sport en beweging voor inwoners	Huidige situatie	-	Noordoostpolder heeft in 2022 een beweegvriendelijke omgevingscore van 47, dit is onder gemiddeld in vergelijking met Nederland (60). De gemeente scoort vooral laag op de indicator nabijheid van voorzieningen, maar ook op aanwezigheid sport- en speelplekken en sportaccommodaties.
	Autonome ontwikkeling	-	De landelijke verwachting is dat mensen meer gaan sporten en meer individueel/zelfgeorganiseerd dan in clubverband. De behoefte voor sportaccommodaties zal afnemen, maar de druk op de openbare ruimte zal toenemen.
	Doelbereik		De staat van de leefomgeving wat betreft sport en bewegen verandert positief door het realiseren van voldoende aanbod voor sport en bewegen, en door de openbare ruimte in te richten zodat deze uitnodigt tot bewegen, sport en spel. Wel is het aan te bevelen de aanpassing van de openbare ruimte niet alleen te beperken tot de oudste wijken van Emmeloord, maar ook in de andere kernen en dorpen en om te specificeren waar en hoeveel sportvoorzieningen de gemeente wil gaan realiseren.

In de Foto van de leefomgeving is onvoldoende informatie beschikbaar over het aspect sport en bewegen binnen de gemeente Noordoostpolder. Daarom is een korte aanvullende analyse uitgevoerd op basis van openbaar beschikbare informatie.

De beweegvriendelijkheid van de gemeente is geanalyseerd op basis van de indicator Beweegvriendelijke Omgeving van het Mulier Instituut. Een beweegvriendelijke omgeving is een leefomgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te bewegen, te spelen en te sporten. Uit die analyse blijkt dat beweegvriendelijkheid van de omgeving in de Noordoostpolder een score van 47 krijgt, dat is over het algemeen onder het landelijk gemiddelde (60). De gemeente scoort vooral laag op de indicator nabijheid van voorzieningen, maar ook op de aanwezigheid van sport- en speelplekken en sportaccommodaties. Met name in de buitengebieden is de beweegvriendelijkheid laag. In de kernen en dorpen ligt de beweegvriendelijkheid rondom het gemiddelde. In de kernen Emmeloord-Centrum-Centrum Oost, Emmeloord-Espelervaart-Bergenbuurt en Emmeloord-Espelervaart-Rivierenbuurt. Dat komt met name door een goed aanbod aan sport- en speelplekken en nabijheid van voorzieningen.

Op basis van de gegevens van het CBS uit de gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2022 blijkt dat in de Noordoostpolder 43,2% van de inwoners voldoet aan de beweegrichtlijn¹². Dit ligt iets lager dan het gemiddelde van Nederland (47,5%). De overheid wil dat 75% van de Nederlandse bevolking in 2040 aan de Beweegrichtlijn voldoet. Op het gebied van bewegen zijn daarom nog grote stappen te zetten, zowel landelijk als in de Noordoostpolder.

De landelijke verwachting is dat meer Nederlanders de komende jaren gaan voldoen aan de beweegnormen in 2030. Mensen gaan steeds meer individueel of in zelfgeorganiseerde groepen en minder in clubverband sporten. Het zelf organiseren van sportactiviteiten gaat door technologische ontwikkelingen steeds gemakkelijker, via Social Media of een ander medium kan men makkelijker met elkaar afspraken maken of sportprestaties online delen. Met deze groeiende behoefte aan zelfgeorganiseerde sport zal er ook minder behoefte zijn aan sportaccommodaties, de openbare ruimte komt in het vizier als een geschikte sportlocatie. De toename van meer mensen die zelfgeorganiseerd buiten gaan sporten stelt nieuwe eisen aan de beweegvriendelijkheid van de openbare ruimte. De vraag naar ruimte om onder meer te kunnen fietsen, wandelen, hardlopen en fitnessen neemt toe. Er is echter geen onderzoek gedaan naar de omvang van de ruimtevrage voor deze maatschappelijke functie. Bestaande sportlocaties kunnen efficiënter met de beschikbare ruimte omgaan, bijvoorbeeld multifunctioneel of langer in het seizoen. Daarnaast veranderen de wensen voor sportvoorzieningen door vergrijzing, migratie en commercialisering van sport.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie de volgende opgaven en maatregelen opgenomen voor het beleidsveld sport en bewegen:

Hoofdoopgave	Deelopgave	Maatregel
We zorgen dat inwoners zich vitaal en gezond voelen (en zijn)	Voldoende aanbod voor sport en bewegen (sportvoorzieningen, recreatieve uitloopgebieden, etc.)	Geen concrete maatregelen gekoppeld aan deze deelopgave
We willen dat voorzieningen toegankelijk, nabij en bereikbaar zijn	Centrale/gezamenlijke voorzieningen van meerdere dorpen	Voorzieningen centreren in en rond kernen/dorpen
We zorgen voor een goede functionele leefomgeving	Een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen (klimaatadaptief, bereikbaar, passend bij de functie van de omgeving)	Vergroenen en aantrekkelijker maken oudste wijken van Emmeloord, waardoor deze uitnodigen tot bewegen, sport, spel en ontmoeten.

De gemeente heeft in haar concept Omgevingsvisie opgenomen dat ze wil zorgen dat inwoners zich vitaal en gezond voelen (en zijn). Daarbij hoort volgens de gemeente een voldoende aanbod van sport en bewegen, in de vorm van sportvoorzieningen en recreatieve uitloopgebieden. De gemeente heeft echter niet nader gespecificeerd hoeveel sportvoorzieningen zij wil realiseren en waar. Ook wil de gemeente de algemene voorzieningen (scholen, supermarkten, etc.) beter bereikbaar maken door ze te centreren in en rond de kernen en dorpen. Hierdoor wordt ook gestimuleerd dat inwoners eerder met de fiets of te voet naar deze voorzieningen gaan dan dat ze de auto pakken.

Tevens wil de gemeente de leefomgeving verbeteren door een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen te realiseren. Daarvoor wil zij onder meer de oudste wijken vergroenen en aantrekkelijker maken, waardoor deze uitnodigen tot bewegen, sport, spel en ontmoeten. Het is aan te bevelen deze aanpassingen niet alleen te beperken tot de oudste wijken van Emmeloord, maar ook toe te passen op de andere kernen en dorpen.

De staat van de leefomgeving wat betreft sport en bewegen verandert positief door het realiseren van voldoende aanbod voor sport en bewegen, en door de openbare ruimte in te richten zodat deze uitnodigt tot bewegen, sport en spel. Wel is het aan te bevelen de aanpassing van de openbare ruimte niet alleen te beperken tot de oudste wijken van Emmeloord, maar ook in de andere kernen en dorpen.

¹² De beweegrichtlijnen houden in dat volwassenen elke week ten minste 2,5 uur matig of zwaar intensief bewegen, en daarnaast minimaal 2 keer per week spier- en botversterkende activiteiten doen.

3.4 Aanbevelingen concept Omgevingsvisie

Om in dit OER het doelbereik van het voorgenomen beleid van de concept Omgevingsvisie te bepalen en specifieke aanbevelingen te geven, ontbreekt er belangrijke informatie over de referentiesituatie of zijn maatregelen onvoldoende concreet.

Belangrijke onderwerpen in de concept Omgevingsvisie van de gemeente zijn woningbouw en de toekomst van de landbouw. Voor woningbouw is er meer informatie nodig over de demografische ontwikkelingen in de gemeente en ontbreken concrete maatregelen gericht op de kwalitatieve woonbehoefte. Voor landbouw wordt perspectief geboden wat betreft ruimte voor landbouw, maar niet wat betreft de transitie naar duurzame vormen van landbouw. Ook hierbij ontbreekt informatie over de referentiesituatie en zijn geen doelen en maatregelen opgenomen in de concept Omgevingsvisie.

Verder is nadere concretisering van klimaatadaptieve maatregelen (met betrekking tot droogte, hittestress, wateroverlast en vergroening) wenselijk. Mogelijk vindt dit plaats in de visie Klimaatadaptatie. Het is aan te bevelen een link te leggen tussen deze visie en de concept Omgevingsvisie. Ten slotte is het aan te bevelen om zowel onderzoek te doen naar de referentiesituatie als een visie te bepalen met betrekking tot de kwaliteit en kwantiteit van grond- en oppervlaktewater, circulaire bedrijvigheid in de gemeente en knelpunten voor ruimte in de ondergrond.

Verder zijn er voor de verschillende beleidsvelden nog een aantal aanbevelingen die voortkomen uit de beoordeling en die gebruikt kunnen worden om de Omgevingsvisie aan te scherpen. Deze aanbevelingen richten zich met name op het concretiseren van doelen en/of maatregelen, het uitbreiden van maatregelen en het verbinden van beleidsveld overstijgende opgaven. De aanbevelingen per beleidsveld zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Beleidsveld	Aanbeveling
Openbaar groen	Concretiseren wat “vergroenen” betekent. Wil de gemeente inzetten op het toevoegen van meer openbaar groen (in de vorm van plantsoenen, parkjes, etc.) of op bijvoorbeeld het vergroenen van gebouwen (groen op daken, bomen, groene tuinen, etc.) of een combinatie van beiden?
	Benoem de vastgestelde groennorm in de Omgevingsvisie als uitwerking van de vergroeningsopgave of specificeer nader hoeveel groen de gemeenste wenst toe te voegen.
	Leg de link tussen het verbeteren van het (openbaar) groen in relatie tot andere thema’s binnen de Omgevingsvisie. Denk aan positieve effecten op de biodiversiteit, het verminderen van hittestress, wateroverlast en luchtvervuiling.
	In de Omgevingsvisie is opgenomen dat in de oudste wijken van Emmeloord meer groen zal worden toegevoegd. Deze maatregel zou ook moeten worden doorgetrokken naar andere kernen/dorpen, als ook duidelijk in beeld is waar groen onder druk staat.
Biodiversiteit	Concretiseren wat “variatie in biodiversiteit versterken” betekent. Bijvoorbeeld: het realiseren van kruidenrijke bermen en het laten verwilderen van groen (dat in beheer is van de gemeente).
	Maatregelen opnemen om agrarisch natuurbeheer te faciliteren en te stimuleren.
	Eisen aan nieuwbouwwoningen stellen ten behoeve van de biodiversiteit. Denk aan het opnemen van de groennorm of de eis om natuurinclusief te bouwen.
	Bij het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad ook rekening houden met het voorkomen van mogelijke soorten en de bescherming daarvan. Denk bijvoorbeeld aan vleermuizen die zich genesteld kunnen hebben in spouwmuren.
	Beschouw het beschermen en verbeteren van de biodiversiteit en de integriteit van ecosystemen in samenhang met recreatieve ontwikkelingen.
Landschap	Concretiseren wat “Beschermen landschap, bijzondere elementen als Schokland en het samenhangende ontwerp van de polder en bijzondere natuurgebieden en grote bossen” betekent. Dit kan bijvoorbeeld middels een planologische bescherming op te nemen dat

nieuwe (stedelijke) ontwikkelingen binnen of in de directe nabijheid van specifieke landschappen en gebieden als Schokland niet zijn toegestaan of enkel zijn toegestaan onder specifieke voorwaarden. Stel een Heritage Impact Assessment op voor grote landschappelijke ingrepen. Zie:

<https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/werelderfgoed/heritage-impact-assessment>

Cultureel erfgoed	<p>Concretiseren wat “Beschermen landschap, bijzondere elementen als Schokland en het samenhangende ontwerp van de polder en bijzondere natuurgebieden en grote bossen” betekent. Dit kan bijvoorbeeld middels een planologische bescherming op te nemen dat nieuwe (stedelijke) ontwikkelingen binnen of in de directe nabijheid van cultuurhistorisch erfgoed niet zijn toegestaan of enkel zijn toegestaan onder specifieke voorwaarden.</p> <p>Verduidelijk wat wordt verstaan onder het ‘creëren van nieuw erfgoed’.</p>
Grond- en oppervlaktewater	<p>Nader (bureau)onderzoek doen naar kwaliteit en kwantiteit van grondwater en oppervlaktewater in de gemeente, mogelijk in overleg met provincie en waterschap.</p> <p>Concretiseren hoe de gemeente het principe ‘bodem en water sturend’ vorm gaat geven.</p> <p>Concretiseren hoe landbouw ‘passend’ gemaakt wordt binnen een natuurlijk en robuust watersysteem. Bijvoorbeeld door het afstappen van onkruidbestrijdingsmiddelen etc.</p> <p>Concretiseren wat verstaan wordt onder ‘zorgvuldig omgaan’ met het grond- en oppervlaktewater. Bijvoorbeeld door (stedelijk) water beter op te vangen en vast te houden middels wadi’s en waterbergingsgebieden, het afstappen van onkruidbestrijdingsmiddelen in gemeentelijk groenbeheer, etc. Ter inspiratie zie: https://klimaatadaptatienederland.nl/kennisdossiers/stedelijke-waterkwaliteit/kun-negatieve-effecten-waterkwaliteit-tegengaan/</p> <p>Geef aan welke rol de gemeente inneemt bij de Kaderrichtlijn Water projecten.</p>
Bodem en ondergrond	<p>Concretiseren hoe de gemeente het principe ‘bodem en water sturend’ vorm gaat geven.</p> <p>Aanvullende maatregelen opnemen voor het saneren van verontreinigende bodems onder vrijkomende erven.</p> <p>Nader (bureau)onderzoek doen naar ruimtebeschikbaarheid of knelpunten in de ondergrond.</p>
Droogte	<p>Zet bij zowel de woningbouwopgave als bij eventuele nieuwe bedrijventerreinen in op waterinfiltratie en wateropvang middels bijvoorbeeld meer groen in plaats van verharding aanbrengen, het verbeteren van de bodembiodiversiteit of het realiseren van waterreservoirs. Voor inspiratie zie: https://klimaatadaptatienederland.nl/kennisdossiers/droogte/we-gevolgen-droogte-beperken/</p>
Wateroverlast	<p>Concretiseer maatregelen tegen wateroverlast. Bijvoorbeeld door het aanleggen van waterdoorlatende bestrating, wadi’s of het afkoppelen van regenwater van het vuilwaterriool. Voor inspiratie zie: https://klimaatadaptatienederland.nl/kennisdossiers/wateroverlast/wateroverlast-beperken/</p>
Hittestress	<p>Neem gerichte maatregelen m.b.t. gebieden waar LV2 (extreme) hittestress voorkomt , bijvoorbeeld door het toevoegen van bomen, groene daken/gevels en het opstellen van een hitteplan. Voor inspiratie zie: https://klimaatadaptatienederland.nl/kennisdossiers/hitte/maatregelen/</p>
Circulaire economie	<p>Nader (bureau)onderzoek naar de circulaire economie binnen de gemeente.</p> <p>Ruimte bieden aan een transitie naar circulaire economie met de maatregelen met betrekking het toevoegen van bedrijventerrein in de gemeente. Beschrijf dit in Omgevingsvisie. Bijvoorbeeld door:</p>

- Bedrijventerreinen te profileren/planologische ruimte bieden voor circulaire bedrijvigheid, het realiseren van een grondstoffenbank, en bedrijven te stimuleren en faciliteren in het gebruik van duurzame warmte
- Duurzame gemeentelijke bedrijfsvoering, sturing door inkoop
- Voor meer informatie over wat je als gemeente kan doen om circulariteit te bevorderen, zie: <https://www.deverschilmakers.nl/kennisplatform>

Energietransitie	<p>Gezamenlijk met de woningcorporaties concrete maatregelen opnemen voor de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad. Bijvoorbeeld door middel van renovatie en isolatie, het aansluiten van corporatiewoningen op warmtenetten en de installatie van zonnepanelen.</p> <p>Stimuleren van particuliere eigenaren om hun woning/bedrijfsgebouw te verduurzamen, bijvoorbeeld door campagnes of een duurzaamheidsfonds.</p> <p>Doelen en maatregelen opnemen met betrekking tot het verduurzamen van het gemeentelijke vastgoed.</p> <p>Concretiseren op welke mix van vormen van duurzame energieopwekking de gemeente wil inzetten en hoe.</p> <p>Aangeven welke rol de gemeente kan spelen bij het aanpakken van de netcongestie.</p>
Modal shift en duurzame mobiliteit	<p>Concretiseer hoe de gemeente het snelfietsnetwerk wil uitbreiden, met name op welke locaties.</p> <p>Neem concrete maatregelen op over hoe de gemeente de frequentie van buslijnen wil verhogen. Denk bijvoorbeeld aan het faciliteren van een belbus.</p> <p>Probeer het gebruik van de auto terug te dringen, bijvoorbeeld door bij (nieuwe woningbouw in kernen en dorpen nabij voorzieningen) de parkeernorm omlaag te brengen.</p> <p>Neem concrete maatregelen op om knelpunten in het fietsnetwerk, met name met betrekking tot verkeersveiligheid, te verbeteren. Denk aan het verbeteren van de veiligheid van oversteekplaatsen.</p>
Bereikbaarheid	<p>Neem in de Omgevingsvisie een verwijzing op naar het mobiliteitsplan 2030.</p>
Recreatie en toerisme	<p>Concretiseren welke vormen van waterrecreatie onderzocht zullen worden (met de gemeente Urk).</p> <p>Concretiseren hoe en waar de gemeente het (snel)fietsnetwerk wil uitbreiden.</p> <p>Concretiseren op welke manier de gemeente lokale initiatieven zal ondersteunen. Bijvoorbeeld door middel van een publiek fonds, ondersteuning in de planologische procedure, etc.</p>
Economie	<p>Duidelijk maken welke profilering de gemeente voorziet op eventuele nieuwe bedrijventerreinen (denk bijvoorbeeld aan circulaire economie). Neem daarbij de randvoorwaarden ook duidelijk mee.</p> <p>Concretiseren welke type bedrijvigheid (kennis en/of maakindustrie) de gemeente voorziet op de bedrijventerreinen. Dit bepaalt namelijk ook de ruimtevraag.</p>
Land- en tuinbouw	<p>Opnemen wat de gemeente verstaat onder duurzame landbouw. Denk bijvoorbeeld aan: Extensiveren van de landbouw, circulaire landbouw en/of, hoogtechnologisch.</p> <p>Opnemen hoe de gemeente een transitie naar een duurzame landbouw gaat faciliteren en stimuleren.</p>
Geluid Luchtkwaliteit	<p>Neem geluid concreet mee in maatregelen rondom nieuw/uitbreiding bedrijventerreinen en woningbouw, want beiden hebben een verkeersaantrekkende werking en daarnaast worden er meer geluidsgevoelige bestemmingen gecreëerd.</p> <p>Denk als gemeente na over de omgevingswaarde die je wilt nastreven op het gebied van geluid, bijvoorbeeld de WHO-adviesnorm.</p>

Denk als gemeente na over de omgevingswaarde die je wilt nastreven op het gebied van luchtkwaliteit, bijvoorbeeld de WHO-adviesnorm.

Overweeg maatregelen gericht op verminderen houtstook en verkeersknelpunten.

Wonen

Voer een analyse naar de demografische bevolkingsontwikkeling uit (hoeveel jongeren, ouderen, zorgbehoevenden, arbeidsmigranten, etc. komen er tot 2050 bij?) en laat deze leidend zijn bij het bepalen van de invulling van de woonopgave.

In de omgevingsvisie of in een eventueel nader uit te werken omgevingsprogramma specificeren hoe de woningbouw over de gemeente verdeeld gaat worden, wat de verhoudingen tussen de verschillende type woningen gaat zijn, welke randvoorwaarden er gesteld gaat worden aan de nieuwe woningbouw

Concretiseren aan welke initiatieven voor woningbouw er ruimte wordt geboden en op welke manier.

Nader duiden hoe de gemeente omgaat met arbeidsmigranten en waar (woon)ruimte voor deze doelgroep wordt gerealiseerd. Hoe gaat de gemeente ervoor zorgen dat ze niet worden “weggezet in het landelijke gebied”?

Gezondheid

Specificeren wat de gemeente verstaat onder een ‘goed woon- en leefklimaat’. Dit kan bijvoorbeeld middels het vastleggen van omgevingswaarden in het Omgevingsplan op het gebied van geluid, lucht, geur

Specificeren welke zorgvoorzieningen de gemeente wil realiseren en waar, zo is er bijvoorbeeld een tekort aan (bereikbare) apotheken en huisartsenposten.

In de Omgevingsvisie is opgenomen dat in de oudste wijken van Emmeloord meer groen zal worden toegevoegd. Deze maatregel zou ook moeten worden doorgetrokken naar andere kernen/dorpen.

Sociale cohesie en leefbaarheid

Het is aan te bevelen om nader te specificeren welke voorzieningen de gemeente wil versterken, bijvoorbeeld supermarkten en ontmoetingsplekken.

Sport en bewegen

Het is aan te bevelen de aanpassing van de openbare ruimte niet alleen te beperken tot de oudste wijken van Emmeloord, maar ook in de andere kernen en dorpen

Specificeren welke sport- en beweegvoorzieningen de gemeente wil realiseren en waar.

4 Beoordeling ontwerp Omgevingsvisie

4.1 Van concept naar ontwerp Omgevingsvisie

Dit Omgevingseffectrapport is in een ontwerp proces tot stand gekomen met als doel beter beleid en een besluit waarin milieu expliciet een plek heeft gekregen in de afwegingen voor de Omgevingsvisie. De gemeente heeft onder andere op basis van deze beoordeling van het voorgenomen beleid in de concept Omgevingsvisie en de aanbevelingen uit hoofdstuk 3.4 haar voorgenomen beleid aangevuld en aangescherpt. Dit heeft geleid tot een ontwerp Omgevingsvisie van 3 januari 2024.

In paragraaf 4.2 zijn de wijzigingen in de doelen van de ontwerp Omgevingsvisie aangegeven ten opzichte van de concept Omgevingsvisie. In paragraaf 4.3 zijn de maatregelen uit de uitvoeringsagenda van de ontwerp Omgevingsvisie onderverdeeld over alle indicatoren uit het beoordelingskader. De beoordeling op doelbereik is in paragraaf 4.4 opnieuw uitgevoerd. Dit heeft geresulteerd in een aantal herzieningen op de doelbereikbeoordeling.

4.2 Doelen ontwerp Omgevingsvisie

In de onderstaande tabellen zijn de wijzigingen met betrekking tot de doelen van de concept Omgevingsvisie naar de ontwerp Omgevingsvisie weergegeven. De doorgestreepte teksten komen niet meer in de omschrijving van de hoofd- en deelopgaven van de ontwerp Omgevingsvisie voor. In **oranje** zijn aanvullingen of nieuwe doelen weergegeven.

Tabel 4-1. hoofd- en deelopgaven bij kernopgave 1 groei en bloei van dorpen en wijken (ontwerp Omgevingsvisie, 3 januari 2024).

#	Hoofd- en deelopgaven
1	We bieden iedereen gelijke kansen om (naar eigen vermogen) mee te doen
A	Beschikbaarheid van bestaanszekerheid (voldoende werk en inkomen)
B	Toegang tot kindcentra (onderwijs en kinderopvang)
C	Duurzame energie-investeringen toegankelijk voor iedereen
2	We zorgen dat inwoners zich vitaal en gezond voelen (en zijn)
A	Voldoende aanbod voor sport en bewegen (sportvoorzieningen, recreatieve uitloopgebieden, etc.)
B	Voldoende zorgvoorzieningen/-aanbod bieden
C	We maken mensen bewust van hun gezondheid (bijv. rookvrije gemeente)
D	Voldoende bescherming tegen emissies (o.a. van landbouw)
3	We nodigen uit tot omzien naar elkaar, samenwerken en pionieren
A	Eigen verantwoordelijkheid van bewoners
B	Ruimte bieden voor eigen initiatieven
C	Gemeenschapszin en poldermentaliteit bevorderen
4	We werken aan een passend en toekomstbestendig woningaanbod
A	Bouwen voor doelgroepen (eigen inwoners, extra groei, beschermd wonen)
B	Bouwen in passende typen woningen (woningen op erven, huisvesting arbeidsmigranten etc.)
C	Verduurzamen woningen (energie neutraal)
D	Ruimte bieden aan initiatieven
E	Groeimogelijkheden voor ieder dorp
5	We willen dat voorzieningen toegankelijk, nabij en bereikbaar zijn
A	Herinvulling maatschappelijk vastgoed (breder dan kerkenvisie)
B	Centrale/gezamenlijke voorzieningen van meerdere dorpen
6	We zorgen voor een goede functionele leefomgeving
A	Een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen (klimaatadaptief, bereikbaar, passend bij de functie van de omgeving)
B	Ruimte geven aan nieuwe bouwbehoefte (minder welstand/minder regels)

De belangrijkste wijzigingen voor kernopgave 1 zijn zoals aangegeven in Tabel 4-1 de nieuwe deelopgave 'ruimte bieden aan initiatieven' bij de hoofdoggave 'we werken aan een passend en toekomstbestendig woningaanbod' en het weglaten van de deelopgave 'ruimte geven aan nieuwe bouwbehoefte (minder welstand/minder regels)' bij de hoofdoggave 'we zorgen voor een goede leefomgeving'.

Tabel 4-2. hoofd- en deelopgaven bij kernopgave 2 vitaal landelijk gebied (ontwerp Omgevingsvisie, 3 januari 2024).

#	Hoofd- en deelopgaven
7	We bieden perspectief voor agrarisch ondernemen
A	Perspectief Voor de agrarische sector is er ruimte voor nieuwe vormen van landbouw, veehouderij schaalvergroting en tuinbouw., toekomst veehouderij
B	Ruimte bieden voor verbreding, verlenging, vrijkomende vrijgekomen erven, nevenfuncties, mestopslag en -verwerking
8	We borgen een goede landschappelijke en milieutechnische inpassing van initiatieven
A	Een De inpassing die rekenschap geeft van houdt rekening met de kernkwaliteiten van de Noordoostpolder
B	Een goed woon- en leefklimaat (geur, gewasbeschermings middelen , dierziekten, bereikbaarheid)
9	Het versterken van de natuur
A	We gaan uit van bodem- en watersturend (werken aan een gezonde bodem en een natuurlijk en robuust watersysteem door passende landbouw en zorgvuldig omgaan met ons grond- en oppervlaktewater
B	We behouden en versterken biodiversiteit, de verbindingen tussen natuurgebieden, het agrarisch natuurbeheer (maatregelen ten gunste van natuur en landschap) en de bossen

De belangrijkste wijzigingen voor kernopgave 2 zijn zoals aangegeven in Tabel 4-2 het weglaten van de deelopgave met betrekking tot bodem en watersturend als uitgangspunt voor de ontwikkelingen in het landelijk gebied. Daarnaast is er een duidelijkere toespitsing op de agrarische sector voor deze kernopgave en enige aanscherping van de deelopgaven onder hoofdoggave 7 en 8.

Tabel 4-3. hoofd- en deelopgaven bij kernopgave 3 aantrekkelijke regio (ontwerp Omgevingsvisie, 3 januari 2024).

#	Hoofd- en deelopgaven
10	We beschermen en benutten ons erfgoed en maken het beleefbaar
A	Behouden en bekend maken van: het oorspronkelijke ontwerp Noordoostpolder en van archeologie & monumenten (Schokland als werelderfgoed, bijzonder dorp Nagele , Wederopbouwgebied Nagele & heel NOP, Monumenten, Archeologie, DNA, Landschap)
B	Toekomstig erfgoed creëren: nieuwe ontwikkelingen zoals nieuwbouw en (her)inrichting landschap benaderen als waardevol/bijzonder voor de toekomst.
11	We versterken (innovatief) ondernemerschap
A	Ruimte bieden aan vestiging van bedrijven (fysiek, in regels, etc.)
B	Verder ontwikkelen van onze sterke sectoren zoals agrofood, maakindustrie en hoogwaardige innovatie (MTC)
C	MKB-vriendelijk blijven
12	We breiden vrije tijdseconomie (recreatie en toerisme) actief uit
A	Ruimte bieden voor dag-attractieparken en verblijfsrecreatie/recreatieparken
B	Ruimte bieden aan mogelijkheden voor kleinschalige recreatie, agrarische nevenactiviteiten en plattelandstoerisme
C	Beter ontsluiten van het landschap door recreatieve fysieke voorzieningen (fiets- en wandelroutes, vaarroutes, etc.)
D	Meer watergebonden recreatie ontwikkelen (o.a. door de kuststrook te ontwikkelen en door vaarten en tochten te verbinden)
E	Centrumvoorzieningen voor bewoners en bezoekers goed houden/ontwikkelen (cultuur, detailhandel, horeca, evenementen, parkeren)

13	We verbeteren de bereikbaarheid en stimuleren nieuwe vormen van mobiliteit
A	Verbeteren van de bereikbaarheid van – en in – de Noordoostpolder (Lelylijn, N50, fietsnetwerk, keteltunnel, Openbaar vervoer, vervangingsopgave infra)
B	Stimuleren van duurzame mobiliteit (deelmobiliteit etc.)
14	We bieden toegang tot duurzame energie voor onze inwoners en ondernemers
A	Werken aan opwekking, opslag en conversie van een mix van verschillende vormen van duurzame energie
B	Werken aan de warmtetransitie

De belangrijkste wijzigingen voor kernopgave 3 zijn zoals aangegeven in Tabel 4-3 de toevoeging van de deelopgave ‘werken aan de warmtetransitie’ en het verduidelijken van de deelopgave ‘toekomstig erfgoed creëren’. Het gaat hierbij expliciet om nieuwe ontwikkelingen te zien als erfgoed van de toekomst en dit mee te nemen aan de voorkant van nieuwe ontwikkelingen en niet het toekennen van een erfgoedstatus aan bestaande gebouwen of landschappelijke kenmerken.

Kortom, ten opzichte van de concept Omgevingsvisie zijn de doelen (in de vorm van hoofd- en deelopgaven) redelijk gelijk gebleven in de ontwerp Omgevingsvisie, met enkele kleine aanpassingen, twee nieuwe deelopgaven en twee weggelaten deelopgaven.

4.3 Maatregelen ontwerp Omgevingsvisie

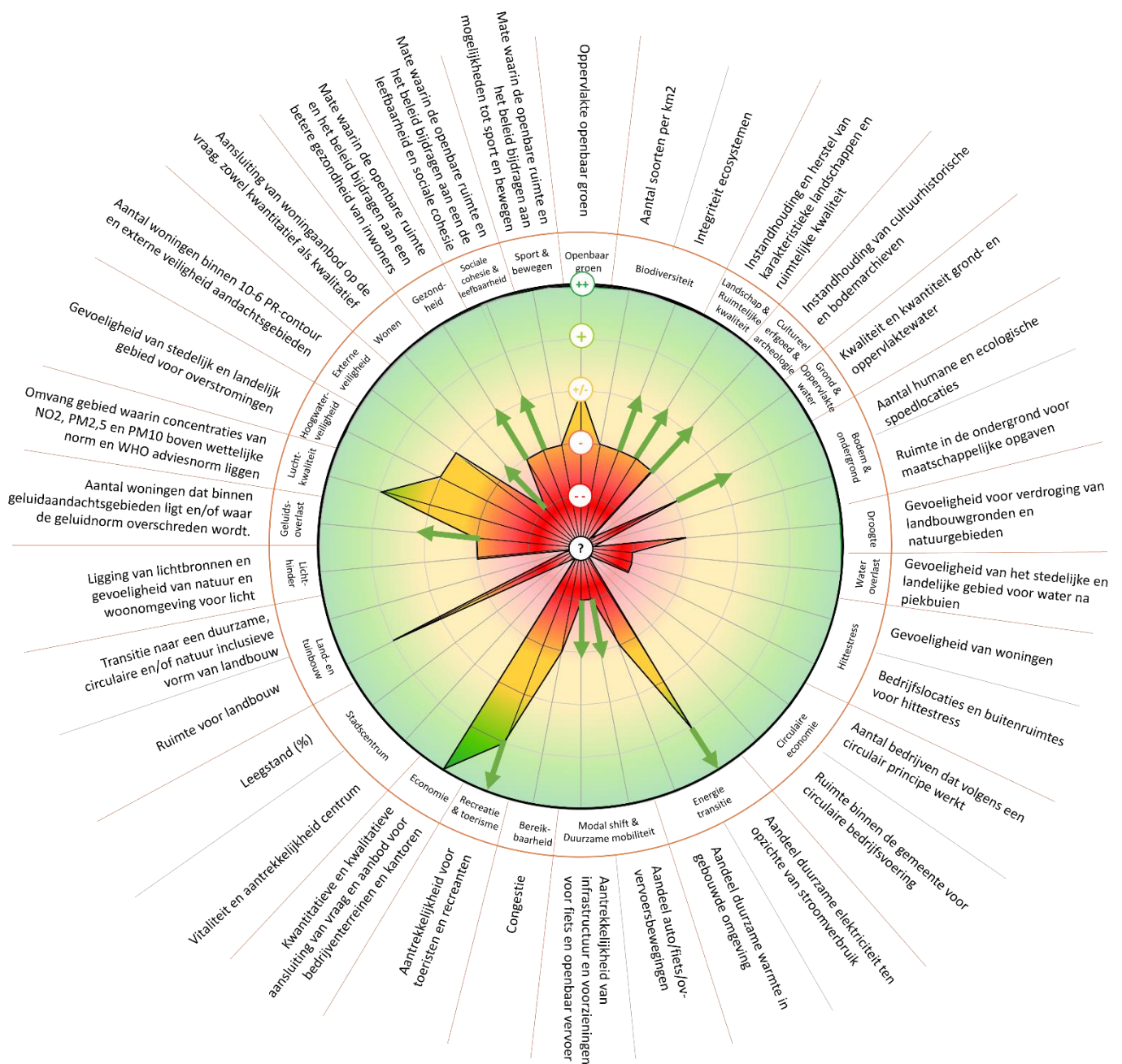
Ten opzichte van de concept Omgevingsvisie van 15 november 2023 is het voorgenomen beleid aangevuld en geconcretiseerd. De ontwerp Omgevingsvisie bestaat enerzijds uit kernopgaven met daaronder hoofd- en deelopgaven en anderzijds uit een uitvoeringsagenda. In deze uitvoeringsagenda staan de beschouwde maatregelen. Deze maatregelen zijn voor dit OER onderverdeeld over de indicatoren uit het beoordelingskader in Bijlage C. Op deze manier kan het effect van het voorgenomen beleid uit de ontwerp Omgevingsvisie voor ieder beleidsveld bepaald worden.

4.4 Beoordeling ontwerp Omgevingsvisie

In deze paragraaf is per beleidsveld uit het beoordelingskader (zie paragraaf 2.3) en voor iedere indicator aangegeven of de beoordeling op doelbereik wijzigt naar aanleiding van wijzigingen in de ontwerp Omgevingsvisie ten opzichte van de concept Omgevingsvisie. Hierbij is gekeken naar:

- Wijzigingen met betrekking tot relevante doelen voor het beleidsveld;
- Wijzigingen met betrekking tot maatregelen om deze doelen te bereiken;
- De mate waarin aanbevelingen vanuit het concept OER benut zijn.

De beoordeling van de ontwerp Omgevingsvisie is weergegeven op het Rad van de Leefomgeving.

Figuur 4-1 Het Rad van de Leefomgeving voor het beleid in de ontwerp Omgevingsvisie. De schijven op het rad geven de scores aan; hoe verder naar buiten een indicator geprojecteerd is, hoe hoger de score en hoe gunstiger de situatie. De kleuren geven de score van de referentiesituatie (autonome situatie) weer. De pijlen geven verbeteringen ten opzichte van de referentiesituatie aan als gevolg van het voorgenomen beleid in de ontwerp Omgevingsvisie (de pijlen geven een richting aan, geen exacte score).

Openbaar groen

De beoordeling en aanbevelingen voor het beleidsveld openbaar groen hebben bijgedragen aan het aanscherpen van het voorgenomen beleid met betrekking tot openbaar groen in de Omgevingsvisie. Het doel voor dit beleidsveld is ongewijzigd. De gemeente streeft naar 'een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen (klimaatadaptief, bereikbaar, passend bij de functie van de omgeving)'.

De eerdere maatregel uit de concept Omgevingsvisie, het vergroenen van de oudste wijken in Emmeloord, is weggelaten. In de tekst van de ontwerp Omgevingsvisie staat wel beschreven dat er extra aandacht is voor kwetsbare wijken, maar er wordt geen concrete uitvoering aan gegeven. Ook worden er geen concrete locaties aangeduid waar sprake is van kwetsbare wijken. Wel wordt in de uitvoeringsagenda beschreven dat er bij het ontwerp, inrichting, beheer en onderhoud van het gemeentelijk groen meer variatie in het (openbaar) groen komt.

Het is niet duidelijk waar het oppervlak aan openbaar groen wordt vergroot. In de ontwerp Omgevingsvisie is de belangrijke aanbeveling uit het OER met betrekking tot het aanhalen van de groennorm uit het gemeentelijke beleidsplan Openbare Ruimte niet overgenomen. Daarnaast wordt niet duidelijk hoe omgegaan wordt met de toenemende druk op openbaar groen vanwege woningbouw en andere ruimtelijke opgaven in stedelijk gebied.

Het beleid met betrekking tot openbaar groen blijft op een hoog abstractie- en ambitieniveau. Het aangepaste beleid in de ontwerp Omgevingsvisie heeft niet geleid tot een andere beoordeling op doelbereik.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Oppervlakte openbaar groen per inwoner	+	+/-	→

Biodiversiteit

De beoordeling en aanbevelingen voor het beleidsveld biodiversiteit hebben bijgedragen aan het aanscherpen van het voorgenomen beleid in de Omgevingsvisie. Het doel met betrekking tot dit beleidsveld is inhoudelijk niet gewijzigd: 'we behouden en versterken biodiversiteit, de verbindingen tussen natuurgebieden, het agrarisch natuurbeheer (maatregelen ten gunste van natuur en landschap) en de bossen'. In het doel is nu aangegeven wat de gemeente onder agrarisch natuurbeheer verstaat.

De maatregel uit de concept Omgevingsvisie is verder uitgewerkt in de ontwerp Omgevingsvisie. De gemeente gaat natuurgebieden verbinden door onder andere het versterken van wegbepantingen, vooral aan de oostkant van de polder, door (agrarisch) natuurbeheer op private terreinen, door het versterken van verbindingen tussen water en groen bij de vaarten, en een nog te ontwikkelen plan voor een gebiedsdekkend natuurnetwerk. Daarbij wil de gemeente biodiversiteit behouden en versterken. Het is aannemelijk dat de maatregelen met betrekking leidt tot meer verbondenheid van natuur in de gemeente en daarmee tot meer integriteit van ecosystemen. Dit heeft naar verwachting ook een positief effect op de soortendiversiteit.

Vanwege autonome ontwikkelingen zoals demografische groei en daarmee gepaard gaande woningvraag, het behoud van ruimte voor landbouw met gevolgen voor biodiversiteit, en overige ruimtelijke ontwikkelingen die ingepast moeten worden, zal de druk op ecosystemen en biodiversiteit echter toenemen. In de ontwerp Omgevingsvisie ontbreken doelen en maatregelen gericht op het verminderen van deze negatieve effecten. Daarnaast wordt natuur in de ontwerp Omgevingsvisie ook benut voor recreatie. Mede vanwege demografische groei zal de recreatieve druk op natuur naar verwachting ook toenemen. Het aangepaste beleid in de ontwerp Omgevingsvisie heeft om deze redenen niet geleid tot andere beoordelingen op doelbereik ten opzichte van de concept Omgevingsvisie.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Aantal soorten per km ²	-	-	→
Integriteit van ecosystemen	+/-	-	↗

Landschap & ruimtelijke kwaliteit

De beoordeling en aanbevelingen voor het beleidsveld openbaar groen hebben niet direct bijgedragen aan het aanscherpen van het voorgenomen beleid met betrekking tot landschap en ruimtelijke kwaliteit in de Omgevingsvisie. De doelen die betrekking hebben op dit beleidsveld zijn inhoudelijk niet gewijzigd, maar enkel verduidelijkt in de ontwerp Omgevingsvisie: 'de inpassing (*van initiatieven*) houdt rekening met de kernkwaliteiten van de Noordoostpolder' en 'behouden en bekend maken van: het oorspronkelijke ontwerp Noordoostpolder en van archeologie & monumenten (Schokland als werelderfgoed, bijzonder dorp Nagele, Wederopbouwgebied Noordoostpolder, Monumenten, Archeologie, DNA, Landschap)'.

Voor deze bescherming gelden reeds een aantal beschermingsregimes en -kaders. In de ontwerp Omgevingsvisie zijn wel een aantal maatregelen gewijzigd ten opzichte van de concept Omgevingsvisie. Concreet worden een aantal belangrijke voorwaarden gesteld, waarmee bij (her)inrichting en ruimtelijke ontwikkelingen rekening gehouden wordt met het karakter en de identiteit van de Noordoostpolder:

1. Bij planologische besluiten en nieuwe initiatieven meewegen van de kernkwaliteiten (dorpssingels, erfsingels en kavelstructuur).
2. Bij functiewijziging of uitbreiding is behoud en herstel van volwaardige erfsingels voorwaarde.
3. Aanpassing van de (water)wegen alleen met respect voor de landschappelijke waarde (en rekening houden met water en bodem).

Hoewel de ruimtevraag vanuit opgaven als woningbouw, energietransitie, natuur en eenmalige ontwikkelingen zoals mogelijk de verbreding van de N50 en de Lelylijn in de toekomst toe zal nemen en daarmee de druk op het landschap en ruimtelijke kwaliteit, zijn dit concrete voorwaarden om invulling te geven aan het borgen van de bescherming van het landschap en ruimtelijke kwaliteit bij ruimtelijke ontwikkelingen in stedelijk gebied en landelijk gebied. Het aangepaste beleid in de ontwerp Omgevingsvisie heeft desondanks niet geleid tot een andere beoordeling op doelbereik.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Instandhouding en herstel van karakteristieke landschappen en ruimtelijke kwaliteit	+/-	-	

Cultureel erfgoed & archeologie

De beoordeling en aanbevelingen voor het beleidsveld cultureel erfgoed en archeologie hebben bijgedragen aan het aanscherpen van de doelen met betrekking tot cultureel erfgoed en archeologie in de Omgevingsvisie. Onder toekomstig erfgoed creëren verstaat de gemeente: 'nieuwe ontwikkelingen zoals nieuwbouw en (her)inrichting landschap benaderen als waardevol/bijzonder voor de toekomst'. Daarnaast blijft ook het doel 'behouden en bekend maken van: het oorspronkelijke ontwerp Noordoostpolder en van archeologie & monumenten (Schokland als werelderfgoed, bijzonder dorp Nagele, Wederopbouwgebied Noordoostpolder, Monumenten, Archeologie, DNA, Landschap)' relevant.

In de ontwerp Omgevingsvisie ziet de gemeente erfgoed als inspiratiebron binnen het ruimtelijk beleid en ziet de belevingswaarde van haar erfgoed als belangrijk voor toerisme. De gemeente geeft in haar ontwerp Omgevingsvisie aan dat zij haar erfgoedbeleid gaat evalueren en herijken. Dit is een nieuwe maatregel ten opzichte van de concept Omgevingsvisie. Hierbij wordt gedacht aan het evalueren van de gemeentelijke monumentenlijst en mogelijk het aanwijzen van nieuwe beeldbepalende elementen. Het is niet duidelijk op welke manier dit de negatieve impact vermindert van ruimtelijke ontwikkelingen zoals het gevolg van de woningvraag en verzwarende van het elektriciteitsnet op cultureel erfgoed, omdat de uitvoering van deze maatregel buiten de Omgevingsvisie plaatsvindt. Daarnaast zijn er geen maatregelen gericht op het beschermen van de bodemarchieven met archeologische verwachtingswaarde. Het is niet mogelijk om te concluderen of de staat van de leefomgeving verbetert ten opzichte van de autonome ontwikkelingen. Het aangepaste beleid in de ontwerp Omgevingsvisie heeft om deze redenen niet geleid tot andere beoordelingen op doelbereik ten opzichte van de concept Omgevingsvisie.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Instandhouding van cultuurhistorische en bodemarchieven	+	-	

Grond- en oppervlaktewater

Vanwege leemten in kennis met betrekking tot de kwaliteit en kwantiteit van grond- en oppervlaktewater in de Noordoostpolder is het niet mogelijk om de referentiesituatie te beoordelen en daarmee ook de beoordeling op doelbereik. Ten opzichte van de concept Omgevingsvisie is het relevante doel 'We gaan uit van bodem- en watersturend (werken aan een gezonde bodem en een natuurlijk en robuust watersysteem door passende landbouw en zorgvuldig omgaan met ons grond- en oppervlaktewater)' verwijderd in de ontwerp Omgevingsvisie. In de uitvoeringsagenda van de ontwerp Omgevingsvisie wordt wel genoemd dat de gemeente 'water- en bodemsturend' gaat werken wat betreft de ruimtelijke inrichting van de gemeente, maar daar wordt geen verdere invulling aan gegeven.

Wel zijn er twee maatregelen met betrekking tot water toegevoegd in de uitvoeringsagenda: het stimuleren van opvang en gebruik van regenwater en onderzoek doen naar het effect van (de uitbreiding van) grijswatersystemen. De gemeente toont dus inzet op hergebruik van water. Het is echter niet duidelijk hoe de gemeente deze stimulering wil realiseren en wat het doel is van het onderzoek. De mogelijk effecten op de kwaliteit en kwantiteit van het grond- en oppervlaktewater in de gemeente zijn onbekend.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Kwaliteit en kwantiteit grond- en oppervlaktewater	?	?	?

Bodem en ondergrond

Ten opzichte van de concept Omgevingsvisie is het relevante doel 'We gaan uit van bodem- en watersturend (werken aan een gezonde bodem en een natuurlijk en robuust watersysteem door passende landbouw en zorgvuldig omgaan met ons grond- en oppervlaktewater)' verwijderd in de ontwerp Omgevingsvisie. In de uitvoeringsagenda van de ontwerp Omgevingsvisie wordt wel genoemd dat de gemeente 'water- en bodemsturend' gaat werken wat betreft de ruimtelijke inrichting van de gemeente, maar daar wordt geen verdere invulling aan gegeven.

In de concept Omgevingsvisie was al opgenomen dat er woningbouwlocaties worden ontwikkeld en dat woningen op erven worden toegestaan, waardoor indirect mogelijk bodemverontreinigingen worden gesaneerd. Er zijn geen nieuwe maatregelen met betrekking tot bodemverontreiniging opgenomen. De beoordeling op doelbereik voor de indicator 'aantal humane en ecologische spoedlocaties' blijft daarom gelijk.

Vanwege leemten in kennis met betrekking tot de ruimte in de ondergrond voor maatschappelijke opgaven in de Noordoostpolder is het niet mogelijk om de referentiesituatie te beoordelen en daarmee ook de beoordeling op doelbereik. Een gebrek aan inzicht in ruimte in de ondergrond kan tot risico's voor planvorming en uitvoering leiden, boven- en ondergrond voor maatschappelijke opgaven. Er zijn geen nieuwe doelen of maatregelen opgenomen in de ontwerp Omgevingsvisie die betrekking hebben op deze indicator.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Aantal humane en ecologische spoedlocaties	-	-	
Ruimte in de ondergrond voor maatschappelijke opgaven	?	?	?

Droogte

Er zijn geen concrete doelen en maatregelen in de concept Omgevingsvisie en de ontwerp Omgevingsvisie opgenomen met betrekking tot het beleidsveld droogte. De aanbeveling uit het OER is niet overgenomen. In de uitvoeringsagenda van de ontwerp Omgevingsvisie wordt wel genoemd dat de gemeente 'water- en bodemsturend' gaat werken wat betreft de ruimtelijke inrichting van de gemeente, maar daar wordt geen verdere invulling aan gegeven. Mogelijk wordt beleid met betrekking tot droogte ontwikkeld binnen de gemeentelijke Visie Klimaatadaptatie. De beoordeling op doelbereik voor dit beleidsveld blijft gelijk.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Gevoeligheid voor verdroging van landbouwgronden en natuurgebieden	+/-	-	→

Wateroverlast

Het doel dat betrekking heeft op het beleidsveld wateroverlast is niet gewijzigd: 'Een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen (klimaatadaptief, bereikbaar, passend bij de functie van de omgeving)'. In de uitvoeringsagenda van haar ontwerp Omgevingsvisie geeft de gemeente aan 'te zorgen voor een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen. Dat doen we door het ontwerp, inrichting, beheer en onderhoud ervan zo uit te voeren dat het klimaatadaptief is'. Zowel het doel als de maatregel uit de uitvoeringsagenda blijven op een hoog abstractieniveau. Het is niet duidelijk wat het effect van de maatregel zal zijn. De aanbeveling uit het OER om maatregelen te concretiseren is niet overgenomen. Mogelijk wordt beleid met betrekking tot wateroverlast ontwikkeld binnen de gemeentelijke Visie Klimaatadaptatie. De beoordeling op doelbereik voor dit beleidsveld blijft gelijk.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Gevoeligheid van het landelijk en stedelijk gebied voor water op straat en in woningen na piekbuien	-	--	→

Hittestress

Het doel dat betrekking heeft op het beleidsveld hittestress is niet gewijzigd: 'Een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen (klimaatadaptief, bereikbaar, passend bij de functie van de omgeving)'. In de uitvoeringsagenda van haar ontwerp Omgevingsvisie geeft de gemeente aan 'te zorgen voor een aantrekkelijke openbare ruimte met water, groen en voorzieningen. Dat doen we door het ontwerp, inrichting, beheer en onderhoud ervan zo uit te voeren dat het klimaatadaptief is'. Zowel het doel als de maatregel uit de uitvoeringsagenda blijven op een hoog abstractieniveau. Het is daarom niet duidelijk wat het effect van de maatregel zal zijn. In de gemeente zijn risicolocaties bekend voor extreme hittestress. De aanbeveling uit het OER om hier gerichte maatregelen voor te nemen is niet overgenomen. Mogelijk wordt beleid met betrekking tot hittestress ontwikkeld binnen de gemeentelijke Visie Klimaatadaptatie. De beoordeling op doelbereik voor dit beleidsveld blijft gelijk.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Bedrijfslocaties en buitenruimtes voor hittestress (drempelwaarde gevoelstemperatuur van 41 graden Celsius) & Gevoeligheid van woningen	-	--	→

Circulaire economie

Vanwege leemten in kennis met betrekking tot de circulaire economie en bedrijvigheid in de Noordoostpolder is het niet mogelijk om de referentiesituatie te beoordelen en daarmee ook de beoordeling op doelbereik. De gemeente heeft als doel om (innovatief) ondernemerschap te versterken door ruimte te bieden aan vestiging van bedrijven, met een focus op de sterke sectoren in de gemeente zoals agrofood, maakindustrie en specifiek MKB. Hierbij is het zorgen voor voldoende bedrijfskavels een belangrijke maatregel. De locaties en mogelijk ook de profilering van deze bedrijventerreinen wordt duidelijk met een nog te ontwikkelen visie op werklocaties. In de uitvoeringsagenda geeft de gemeente aan dat zij kennis wil ontwikkelen op het gebied van circulaire economie. Het is echter niet duidelijk welke specifieke kennis hiermee wordt bedoeld en wat de gemeente beoogt met deze kennisontwikkeling. Mogelijk is het doel om de eerdergenoemde leemten in kennis op het gebied van circulaire economie in te vullen.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Aantal bedrijven dat volgens een circulair principe werkt	?	?	?
Ruimte binnen de gemeente voor circulaire bedrijfsvoering	?	?	?

Energietransitie

Voor het beleidsveld energietransitie is bij het hoofddoel 'we bieden toegang tot duurzame energie voor onze inwoners en ondernemers' met daaronder een doel met betrekking tot opwerk, opslag en conversie van verschillende vormen van duurzame energie, ook een tweede doel toegevoegd in de ontwerp Omgevingsvisie: 'werken aan de warmtetransitie'. De gemeente geeft in haar ontwerp Omgevingsvisie aan een energievisie op te gaan stellen waarin de uitvoering van deze doelen voornamelijk vormgegeven zal worden. In de ontwerp Omgevingsvisie zijn wel een aantal maatregelen beschreven. Deze zijn gewijzigd ten opzichte van de concept Omgevingsvisie.

Met betrekking tot de opwerk van duurzame energie gaat de gemeente onderzoek doen naar de mogelijkheden voor duurzame energieopwekking voor eigen gebruik bij een agrarisch bedrijf, wil de gemeente lokaal eigendom stimuleren van duurzame energieprojecten en wil de gemeente initiatieven van ondernemers en inwoners ondersteunen uit haar duurzaamheidsfonds. Deze maatregelen dragen naar verwachting bij aan een positief klimaat voor ondernemers om duurzame energieopwekking in de Noordoostpolder te ontwikkelen. Daarbij stelt de gemeente twee concrete randvoorwaarden: 'geen nieuwe ruimte voor zonnepanelen op landbouwgrond' en 'duurzame energie wordt zo dicht mogelijk bij de plek waar het gebruikt geproduceerd', om belasting van het energienet te beperken. De gemeente bestaat voor een groot deel uit landbouwgrond. Impliciet lijkt de gemeente aan te geven in te zetten op meer windenergie, zon-op-dak en mogelijk andere vormen. Hoewel het voorgenomen beleid nog concretisering behoeft, is het aannemelijk dat het aandeel duurzame elektriciteit ten opzichte van het stroomverbruik zal toenemen. De beoordeling op doelbereik verandert voor deze indicator daarom van neutraal naar positief.

Wat betreft duurzame warmte zijn in de ontwerp Omgevingsvisie ook een aantal maatregelen gewijzigd en toegevoegd ten opzichte van de concept Omgevingsvisie. De gemeente wil haar inwoners, woningcorporaties, projectontwikkelaars en woningbeleggers stimuleren om bestaande woningen te verduurzamen. De gemeente schrijft dat de gebouwde omgeving ook aardgasvrij wordt gemaakt. Daarnaast gaat de gemeente ook haar eigen gemeentelijk vastgoed verduurzamen. Deze maatregelen blijven op een hoog abstractie- en ambitieniveau. Het is niet duidelijk op welke manier de gemeente de warmtetransitie wil stimuleren, waar, wanneer en welke woningen en vastgoed verduurzaamt en aardgasvrij zullen worden. De verwachting is dat in de energievisie de uitvoering van deze maatregelen concreter wordt. De beoordeling op doelbereik blijft daarom gelijk voor de indicator aandeel duurzame warmte in gebouwde omgeving.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Aandeel duurzame elektriciteit ten opzichte van stroomverbruik	++	+	
Aandeel duurzame warmte in gebouwde omgeving	--	-	

Modal shift en duurzame mobiliteit

De beoordeling en aanbevelingen voor het beleidsveld modal shift en duurzame mobiliteit hebben bijgedragen aan het aanscherpen van het voorgenomen beleid in de Omgevingsvisie. De doelen die betrekking hebben op dit beleidsveld zijn niet gewijzigd. Wel zijn maatregelen in de uitvoeringsagenda van de ontwerp Omgevingsvisie geconcretiseerd. De gemeente wil haar (snel)fietsnetwerk uitbreiden, specifiek door een snelfietsroute te realiseren tussen Urk, Emmeloord en Marknesse. Daarnaast wordt onderzocht of ook noord-zuidverbindingen gerealiseerd kunnen worden.

Wat betreft openbaar vervoer geeft de gemeente aan zich te gaan inzetten om de frequentie van busritten in de dorpenring te verhogen. Het is niet duidelijk op welke manier de gemeente dit gaat bewerkstelligen. Wat betreft andere vormen van vervoer gaat de gemeente onderzoeken welke vervoer-op-maat opties te bieden zijn bij bestaande knelpunten in Marknesse, Emmeloord en Ems. Deze maatregelen blijven op een hoger ambitieniveau. De gemeente heeft wel inzicht in knelpunten en behoeften van bewoners. De aanbevelingen uit het OER zijn niet (volledig) overgenomen.

Daarnaast is het een belangrijke ambitie van de gemeente om de Lelylijn te realiseren, inclusief een station in Emmeloord. Hoewel de gemeente zelf niet verantwoordelijk is voor de realisatie, ondersteunt zij dit doel door middel van het ondersteunen van de lobby, deelname aan haalbaarheidsstudies en het uitvoeren van een impactanalyse waar mogelijk. De beoordelingen op doelbereik voor beide indicatoren blijven positief, maar een concretisering van het beleid met betrekking tot openbaar vervoer is wenselijk.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Aandeel auto/fiets/ov-vervoersbewegingen ten opzichte van totaal	--	--	
Aantrekkelijkheid van infrastructuur en voorzieningen voor fiets en openbaar vervoer	--	--	

Bereikbaarheid

Het doel met betrekking tot het beleidsveld bereikbaarheid is ongewijzigd. In de concept Omgevingsvisie waren nog geen maatregelen opgenomen. In de ontwerp Omgevingsvisie zijn meerdere maatregelen opgenomen gericht op bereikbaarheid en tegengaan van congestie in Noordoostpolder. Deze maatregelen liggen echter voornamelijk buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente. De provincie legt een ontsluitingsweg aan voor auto's tussen de Domineesweg en de Staartweg. Daarnaast wordt de N50 door de provincie verbreed. De gemeente zet zich in om het tracé buiten de gemeentegrenzen te plaatsen.

Verder gaat de gemeente onderzoeken hoe de vaarten en tochten ingezet kunnen worden voor de verbetering van bereikbaarheid en transport in de gemeente. Ook wil de gemeente bereikbaarheid meewegen bij de vestiging van nieuwe bedrijven in landelijk gebied. Wat betreft verkeersveiligheid geeft de gemeente aan haar uitvoeringsprogramma van het mobiliteitsplan uit te voeren.

Zowel het doel als de maatregelen blijven op een hoog abstractie- en ambitieniveau. Daarnaast liggen maatregelen buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente. Het is onduidelijk of de aanbeveling om maatregelen uit het mobiliteitsplan over te nemen is overgenomen in de ontwerp Omgevingsvisie. De beoordeling op doelbereik blijft gelijk.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Congestie	+/-	-	→

Recreatie en toerisme

De beoordeling en aanbevelingen voor het beleidsveld recreatie en toerisme hebben bijgedragen aan het aanscherpen van het voorgenomen beleid in de Omgevingsvisie. De doelen die betrekking hebben op dit beleidsveld zijn in de ontwerp Omgevingsvisie ongewijzigd en reflecteren de grote ambities van de gemeente voor de uitbreiding van de mogelijkheden voor recreatie en het aantrekken van meer bezoekers. De gemeente richt zich enerzijds op gebiedsontwikkeling, waartoe het (verder) ontwikkelen van recreatiegebieden en fiets-, wandel-, en vaarroutes behoort. Anderzijds richt de gemeente zich op aanbodontwikkeling met het bieden van ruimte aan dag-attractieparken, verblijfsrecreatie(parken), kleinschalige recreatie op agrarische erven en meer watergebonden recreatie aan de kuststrook.

De precieze invulling van deze ontwikkelingen vindt plaats buiten de Omgevingsvisie. De gemeente stelt in 2024 een nieuwe visie Recreatie en Toerisme vast. Naar verwachting neemt de aantrekkelijkheid van Noordoostpolder voor toeristen en recreanten toe. De beoordeling op doelbereik blijft positief. Een belangrijke kanttekening is wel de impact die (grootschalige) ruimtelijke ontwikkelingen ten behoeve van recreatie zoals de ontwikkeling van dag-attractieparken of verblijfsparken hebben op de omgeving en natuur. Het is belangrijk dat hier in de visie Recreatie en Toerisme aandacht voor is.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Aantrekkelijkheid van de gemeente voor toeristen en recreanten	+	+	↗

Economie

De doelen die betrekking hebben op het beleidsveld economie zijn in de ontwerp Omgevingsvisie ongewijzigd en reflecteren de ambitie van de gemeente om ruim baan te bieden aan bedrijvigheid. De gemeente heeft als doel om (innovatief) ondernemerschap te versterken door ruimte te bieden aan vestiging van bedrijven, met een focus op de sterke sectoren in de gemeente zoals agrofood, maakindustrie en specifiek MKB. Hierbij is het zorgen voor voldoende bedrijfskavels een belangrijke maatregel. In de concept Omgevingsvisie werden concrete maatregelen voorgesteld met betrekking tot de mogelijkheden voor uitbreiding van bedrijventerreinen. In de ontwerp Omgevingsvisie zijn deze maatregelen weggelaten. De uitvoering van het beleid met betrekking tot bedrijventerreinen zal voornamelijk landen in een nog te ontwikkelen visie op werklocaties. Hier worden ook de locaties en mogelijk ook de profilering van deze bedrijventerreinen beschreven.

Wat betreft werkgelegenheid geeft de gemeente in haar ontwerp Omgevingsvisie in te zetten op een gevarieerde groei wat betreft onderwijsniveau. Deze dient een gelijke tred te houden met de groei van de beroepsbevolking. Daarmee blijven de maatregelen uit de uitvoeringsagenda voor het beleidsveld economie op een hoog abstractie- en ambitieniveau. De beoordeling op doelbereik wordt daarom aangepast naar een neutrale beoordeling.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Kwantitatieve en kwalitatieve aansluiting van vraag en aanbod voor bedrijven	++	++	→

Stadscentrum

Vanwege leemten in kennis met betrekking tot het beleidsveld stadscentrum is het niet mogelijk om de referentiesituatie te beoordelen en daarmee ook de beoordeling op doelbereik. Er is geen informatie bekend over de vitaliteit en aantrekkelijkheid van het centrum (Emmeloord) of gegevens over leegstand in de gemeente. In haar ontwerp Omgevingsvisie heeft de gemeente wel een doel opgenomen met betrekking tot het stadscentrum, namelijk 'centrumvoorzieningen voor bewoners en bezoekers goed houden/ontwikkelen (cultuur, detailhandel, horeca, evenementen, parkeren)'. In de uitvoeringsagenda komt deze tekst ook terug als maatregel. Het is niet mogelijk om de indicatoren van dit beleidsveld te beoordelen.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Vitaliteit en aantrekkelijkheid centrum	?	?	?
Leegstand (%)	?	?	?

Land- en tuinbouw

De doelen die betrekking hebben op dit beleidsveld zijn in de ontwerp Omgevingsvisie inhoudelijk ongewijzigd en reflecteren de ambitie van de gemeente om de ruimte voor de meeste vormen van huidige landbouw te behouden. Ten opzichte van de concept Omgevingsvisie zijn in de ontwerp Omgevingsvisie een aantal concrete maatregelen toegevoegd. Naast geen nieuwe ruimte meer voor glastuinbouw is er ook geen ruimte meer voor intensieve veehouderij, conform het gemeentelijk afwegingskader. Er is ook geen nieuwe ruimte voor zonnepanelen op landbouwgrond. Er is wel ruimte voor grondgebonden agrarische bedrijven en de bewerking/verwerkingsbedrijven in deze keten om hun erf uit te breiden. Dit dient wel passend te zijn bij de structuur van de Noordoostpolder. Ook mogen grondbezitters hun erven gebruiken voor nevenfuncties, ketenverlening en lichtere bedrijfsmatige functies. Kortom, de gemeente heeft een duidelijke visie wat betreft ruimte voor landbouw. Vanwege autonome ontwikkelingen zal de huidige bedrijfsvoering van landbouw in Nederland veranderen. De nu grote ruimte voor landbouw in de gemeente komt (verder) onder druk te staan. Het voorgenomen beleid in de ontwerp Omgevingsvisie geeft duidelijke richting en kaders voor agrariërs. De beoordeling op doelbereik blijft wel neutraal.

Wat betreft de transitie naar duurzame vormen van landbouw is er onvoldoende informatie bekend over de referentiesituatie om een beoordeling op doelbereik uit te voeren. In haar ontwerp Omgevingsvisie geeft de gemeente aan onderzoeken en nieuwe ontwikkelingen te ondersteunen en nieuwe vormen van landbouw met een toekomstbestendiger verdienmodel te stimuleren. Deze maatregelen zijn niet concreet. De gemeente lijkt geen actieve faciliterende rol in te nemen in het faciliteren en stimuleren van meer duurzame en circulaire vormen van landbouw. Wat betreft natuurinclusieve landbouw, zoals agroforestry (het combineren van bomen en struiken met teelten), wordt nader beleid ontwikkeld om toe te passen bij ruimtelijke besluiten.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Ruimte voor landbouw	++	+	→
Mate waarin transitie naar een duurzame, circulaire en/of natuurinclusieve vorm van landbouw wordt gefaciliteerd en gestimuleerd	?	?	?

Lichthinder

De doelen en de maatregel die betrekking hebben op lichthinder zijn in de ontwerp Omgevingsvisie ongewijzigd. Ook in de ontwerp Omgevingsvisie staat dat er geen nieuwe ruimte is voor glastuinbouw, de grootste bron van lichthinder. Dit betekent dat er daarmee waarschijnlijk geen verslechtering van de lichthinder optreedt, maar ook geen verbetering. De staat van de leefomgeving verandert waarschijnlijk niet significant. De beoordeling op doelbereik blijft gelijk. Wil de gemeente lichthinder terugdringen, dan is het aan te beleven om bij ruimtelijke ontwikkelingen (zoals bijvoorbeeld de

verbetering van de infrastructuur) rekening te houden met het terugdringen van lichthinder (voor voorbeelden van maatregelen zie: <https://iplo.nl/thema/licht/licthinder/>). Ook kan de gemeente ervoor kiezen om het aantal/omvang van glastuinbouw terug te dringen of strengere eisen te stellen met betrekking tot lichtuitstraling vanuit glastuinbouwbedrijven.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Ligging van lichtbronnen en gevoeligheid van natuur en woonomgeving voor licht	-	-	→

Geluidsoverlast

De beoordeling en aanbevelingen voor het beleidsveld geluidsoverlast hebben bijgedragen aan het aanscherpen van het voorgenomen beleid met betrekking tot geluidsoverlast in de Omgevingsvisie. Het doel met betrekking tot dit beleidsveld is ongewijzigd. In de ontwerp Omgevingsvisie is als maatregel opgenomen dat de gemeente wil voldoen aan het landelijk gestelde normenkader met betrekking tot gezondheid, bij ontwikkelingen in of van landbouw, industrie en verkeer. Bij nieuwe initiatieven in het landelijk gebied dient geluid ook meegenomen te worden als onderdeel van een goede milieutechnische inpasbaarheid van de initiatieven. Kortom, de gemeente streeft de wettelijke normen voor geluid na als omgevingswaarde. Dit is met name relevant als afweging bij nieuwe initiatieven. De beoordeling op doelbereik verandert daarmee positief ten opzichte van de referentiesituatie (autonome ontwikkeling).

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Aantal woningen dat binnen geluids-aandachtsgebieden ligt en/of waar de geluidnorm overschreden wordt	+/-	-	↗

Luchtkwaliteit

De beoordeling en aanbevelingen voor het beleidsveld luchtkwaliteit hebben bijgedragen aan het aanscherpen van het voorgenomen beleid met betrekking tot luchtkwaliteit in de Omgevingsvisie. Het doel met betrekking tot dit beleidsveld is ongewijzigd. In de ontwerp Omgevingsvisie is als maatregel opgenomen dat de gemeente wil voldoen aan het landelijk gestelde normenkader met betrekking tot gezondheid, bij ontwikkelingen in of van landbouw, industrie en verkeer. Bij nieuwe initiatieven in het landelijk gebied dient luchtkwaliteit ook meegenomen te worden als onderdeel van een goede milieutechnische inpasbaarheid van de initiatieven. De gemeente heeft echter weinig invloed op de luchtkwaliteit. De lokale luchtkwaliteit in Noordoostpolder volgt dezelfde trend als de regionale luchtkwaliteit. De lucht wordt over het algemeen schoner. De beoordeling op doelbereik blijft gelijk.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Omvang gebied waarin concentraties van NO ₂ , PM _{2,5} en PM ₁₀ boven wettelijke norm en WHO-adviesnorm liggen	+	+	→

Hoogwaterveiligheid

Zowel in de concept als de ontwerp Omgevingsvisie heeft de gemeente geen doelen of maatregelen opgenomen met betrekking tot hoogwaterveiligheid. De Rijksoverheid werkt aan dijkversterkingsprojecten in de Noordoostpolder. Dit is geen taak van de gemeente. De beoordeling op doelbereik blijft daarom gelijk aan de autonome ontwikkeling.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Gevoeligheid van stedelijk en landelijk gebied voor overstromingen	+/-	+/-	

Externe veiligheid

Zowel in de concept als de ontwerp Omgevingsvisie heeft de gemeente geen doelen of maatregelen opgenomen met betrekking tot externe veiligheid. Wel worden er meer woningen en bedrijventerreinen gebouwd in de Noordoostpolder. Externe veiligheid moet bij deze ontwikkelingen meegewogen worden. Er is op dit moment niet bekend of nieuwe kwetsbare objecten binnen de 10^{-6} risicocontour komen te liggen. De beoordeling op doelbereik blijft daarom gelijk.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Aantal woningen binnen 10^{-6} PR-contour en externe veiligheid aandachtsgebieden	+/-	+/-	

Wonen

De doelen met betrekking tot het beleidsveld wonen zijn in de ontwerp Omgevingsvisie enigszins aangescherpt. Daarnaast is een nieuw doel toegevoegd: 'ruimte bieden aan initiatieven'. Ook in de ontwerp Omgevingsvisie geeft de gemeente aan ruimte te bieden aan 3.300 woningen voor de autonome groei en minimaal 5.000 extra woningen bij realisatie van de Lelylijn óf ander hoogwaardig openbaar vervoer. Dit is een toevoeging waardoor de kans dat er meer dan de 3.300 woningen gebouwd zullen worden groter wordt. De woningen zullen met name in Emmeloord en rondom de kernen gebouwd worden. In de dorpen zorgt de gemeente voor een woningvoorraad die past bij de autonome ontwikkeling. Ook worden meer woningen op erven toegestaan. De locaties van nieuwe woningen en hoeveel woningen waar gebouwd zullen worden is onbekend.

Daarnaast heeft de gemeente een aantal maatregelen opgenomen die ingaan op het kwalitatieve woningaanbod. De woningen dienen te passen bij de toekomstige bevolkingssamenstelling en er dienen voldoende woningen te zijn voor beschermd wonen en andere doelgroepen die extra aandacht nodig hebben. Daarnaast dienen er woningen in alle prijsklassen gebouwd worden, met bijzondere aandacht voor de betaalbaarheid. Woningen dienen ook zoveel mogelijk circulair en klimaatbestendig te zijn. Deze maatregelen zijn indicatief voor de invulling van het woningbouwprogramma, maar zijn niet concreet genoeg om te beoordelen. Daarnaast is niet bekend hoe de gemeente om gaat met woonruimte voor arbeidsmigranten.

De maatregelen met betrekking tot het kwalitatieve woningaanbod blijven op een hoog abstractieniveau. Er is niet voldoende informatie bekend over demografische ontwikkelingen in de gemeente. De aansluiting op het woningaanbod zowel kwantitatief als kwalitatief verandert door de gestelde maatregelen naar verwachting wel positief ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Nadere uitwerking is echter noodzakelijk. De beoordeling op doelbereik blijft gelijk.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Aansluiting van woningaanbod op de vraag, zowel kwantitatief als kwalitatief	-	--	

Gezondheid

De doelen die betrekking hebben op gezondheid zijn in de ontwerp Omgevingsvisie ongewijzigd. De maatregelen in de uitvoeringsagenda bij deze doelen blijven op een hoog abstractie- en ambitieniveau. De gemeente wil 'gezond leven makkelijker maken zodat elke inwoner in staat is en blijft deze kansen te benutten', 'investeren in positieve gezondheid waarmee we de fysieke en mentale gezondheid versterken', creëert 'een gezonde leefomgeving, die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten, waardoor de gezonde keuzes voor inwoners makkelijker worden' en faciliteert 'goede (zorg)voorzieningen'. Daarnaast hebben maatregelen binnen andere beleidsvelden, zoals openbaar groen en duurzame mobiliteit ook een mogelijk positief effect op de gezondheid binnen de gemeente.

Met name afstand tot zorgvoorzieningen is in een van de grootste gemeenten van Nederland qua oppervlakte een uitdaging. De gemeente wil dat voorzieningen toegankelijk, nabij en bereikbaar zijn. In de uitvoeringsagenda staat dat de gemeente zorgt voor voldoende bereikbaarheid van voorzieningen. Soms is dit niet in het eigen dorp, maar wel nabij. Zo blijven voorzieningen als een huisarts, supermarkt en sportvereniging voor iedereen beschikbaar zo dichtbij als mogelijk. De ambitie is dus dat voorzieningen zo dichtbij als mogelijk zijn, maar de gemeente blijft realistisch in de zin dat niet ieder dorp alle voorzieningen heeft. Een concretere uitvoering hiervan vindt plaats buiten de ontwerp Omgevingsvisie met programma's Leefbaarheid en Wonen, Voorzien in Vastgoed en Samen en Gezond. De beoordeling op doelbereik voor gezondheid blijft gelijk.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte en het beleid van de gemeente bijdragen aan een betere gezondheid van inwoners	-	-	

Sociale cohesie en leefbaarheid

De doelen die betrekking hebben op sociale cohesie en leefbaarheid zijn in de ontwerp Omgevingsvisie ongewijzigd. Voor dit beleidsveld zijn voorzieningen en de toegankelijkheid van voorzieningen een belangrijk onderwerp binnen Noordoostpolder. Daarnaast dient de identiteit van (dorpen en kernen) in Noordoostpolder behouden te blijven bij (ruimtelijke) autonome ontwikkelingen. Woningbouw wordt als drijvende kracht gezien voor het op peil houden van voorzieningen. Het is echter nog niet bekend hoeveel woningen waar gebouwd gaan worden. Ditzelfde geldt voor voorzieningen. Met de nog verder te ontwikkelen NOP-barcode¹³ wordt hier buiten de Omgevingsvisie nadere invulling aan gegeven. De maatregelen genoemd in de uitvoeringsagenda van de ontwerp Omgevingsvisie blijven op ambitieniveau en richten zich onder andere op kindcentra (onderwijs en opvang), integratie van nieuwkomers, groenvoorzieningen, ontmoetingsplekken, zorgvoorzieningen, mobiliteitsoplossingen voor senioren. Aangenomen wordt dat sociale cohesie en leefbaarheid zal verbeteren, maar nadere specificatie met de NOP-barcode is noodzakelijk. De beoordeling op doelbereik blijft gelijk.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte en het beleid van de gemeente bijdragen aan een de leefbaarheid en sociale cohesie	+/-	-	

¹³ De gemeente gaat een barcode ontwikkelen, naar voorbeeld van de gemeente Utrecht, waarin wordt aangegeven per hoeveelheid woningen die nieuw worden gebouwd wat er verder allemaal in het gebied moet komen en hoeveel ruimte die ongeveer nodig hebben.

Sport en bewegen

De doelen en maatregelen voor het beleidsveld sport en bewegen overlappen met de doelen en maatregelen voor de beleidsvelden gezondheid en sociale cohesie en leefbaarheid. De doelen in de ontwerp Omgevingsvisie zijn ongewijzigd ten opzichte van de concept Omgevingsvisie. Wat betreft maatregelen ten behoeve van sport en bewegen geeft de gemeente in haar Omgevingsvisie aan in te zetten op de eigen kracht van inwoners voor voldoende sport en bewegingsvoorzieningen. De gemeente biedt hier de benodigde ruimte voor, maar maakt niet concreet hoe zij dit faciliteert. Met de nog verder te ontwikkelen NOP-barcode wordt hier buiten de Omgevingsvisie nadere invulling aan gegeven. Daarmee is het niet concreet te beoordelen of het voorgenomen beleid uit de ontwerp Omgevingsvisie de mate waarin de inrichting van de openbare ruimte en het beleid van de gemeente bijdragen aan mogelijkheden tot sport en beweging voor inwoners verbetert. De beoordeling op doelbereik wordt daarom aangepast naar een neutrale beoordeling.

Indicator	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling	Beoordeling op doelbereik
Mate waarin de inrichting van de openbare ruimte en het beleid van de gemeente bijdragen aan mogelijkheden tot sport en beweging voor inwoners	-	-	→

4.5 Noodzaak passende beoordeling

Indien het voorziene beleid en de activiteiten in een plan, zoals in de Omgevingsvisie, kunnen leiden tot significante negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden, dan moet volgens de Omgevingswet een Passende beoordeling worden opgesteld. Wettelijke plannen, waarvoor een Passende beoordeling nodig is, zijn bovendien mer-plichtig (artikel 7.2a Wet milieubeheer eerste lid).

De gemeente Noordoostpolder wordt omgeven door verschillende Natura 2000-gebieden. Het betreft hier de Vogelrichtlijngebieden IJsselmeer, Ketelmeer & Vossemeer, het Vogel- en Habitat-richtlijngebied Zwartemeer, het Habitatrichtlijngebied Rottige Meenthe & Brandemeer en de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden De Wieden en Weerribben, Uiterwaarden IJssel en Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. Op dit moment is met name de stikstofdepositie bepalend voor de kwaliteit van de Natura 2000-gebieden. Er is in de huidige situatie en in de referentiesituatie sprake van een overbelaste situatie.

De gemeente Noordoostpolder heeft in haar (ontwerp) Omgevingsvisie enkele maatregelen opgenomen die mogelijk een negatief effect kunnen hebben op de Natura 2000-gebieden. Een van die maatregelen is de ontwikkeling van meer watergebonden recreatie in de kuststrook. Deze ontwikkelingen kunnen mogelijk plaatsvinden binnen de Natura 2000-gebieden IJsselmeer, Ketelmeer & Vossemeer en Zwartemeer. De maatregel is echter nog niet concreet genoeg uitgewerkt om vast te stellen dat er inderdaad sprake is van ontwikkelingen binnen de Natura 2000-gebieden en wat wordt verstaan onder 'watergebonden recreatie'. Het is daarom nog niet mogelijk om te beoordelen of risico's op significante effecten op deze Natura 2000 gebieden kunnen worden uitgesloten en /of welk type maatregelen eventuele significante effecten kunnen voorkomen. Wel dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd wanneer deze maatregel verder wordt uitgewerkt en vastgelegd in de op te stellen visie Recreatie en Toerisme.

Een andere maatregel die mogelijk negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kan hebben, is de realisatie van 3.300 woningen voor autonome groei en mogelijk nog 5000 extra woningen bij realisatie van de Lelylijn of ander hoogwaardig openbaar vervoer. In de Omgevingsvisie is aangegeven dat deze woningbouw grotendeels voorzien is in- en rondom de bestaande dorpen. De ontwikkeling vindt niet plaats in Natura 2000-gebieden. De bestaande dorpen op ruime afstand liggen van Natura2000 gebieden waardoor effecten van verstoring zijn uitgesloten. Wel kan er sprake zijn van mogelijke negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie. In de Omgevingsvisie is echter nog niets concreets opgenomen over de exacte woningbouwlocaties, de fasering en uitvoeringsmethodes. Mogelijke effecten door stikstofdepositie zijn daarom nog niet te bepalen. In verband hiermee is het in de meeste gevallen niet mogelijk om nu al de zekerheid te verkrijgen dat uit de Omgevingsvisie voortkomende plannen en projecten de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet zullen aantasten. Het risico van toename van stikstofdepositie (en dus verzuring) zal beperkt worden doordat woonlocaties tegenwoordig gasloos worden aangelegd, en stikstofemissies van door aan locaties gerelateerde toename van verkeer door verschoning van het wagenpark steeds geringer worden.

Een passende beoordeling dient te worden uitgevoerd wanneer deze maatregel verder wordt uitgewerkt en vastgelegd in een programma.

Verder heeft de gemeente in haar Omgevingsvisie opgenomen dat ze gaat zorgen dat er voldoende bedrijfskavels beschikbaar zijn om groei van economische sterke sectoren te faciliteren. Hoewel de gemeente vooral gaat inzetten op inbreiding en tegengaan van leegstand op bestaande bedrijventerreinen, gaat de gemeente in de visie werklocaties laten zien waar mogelijk toekomstige bedrijfskavels komen te liggen. Dit kan mogelijk negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden hebben als gevolg van mogelijke stikstofuitstoot. Ook voor deze maatregel geldt dat op basis van de Omgevingsvisie onvoldoende concreet is waar de bedrijfskavels komen en welke fasering en aanlegmethodes daarbij gehanteerd worden. Ook is onvoldoende duidelijk om welke economische sectoren het gaat. Ook voor deze maatregel geldt dat in de verdere uitwerking van de visie werklocaties passend moet worden beoordeeld of significante effecten op Natura 2000 gebieden kunnen worden uitgesloten.

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit OER is de Omgevingsvisie van de gemeente Noordoostpolder beoordeeld op mogelijke milieueffecten. Eerst is het voorgenomen beleid uit de concept omgevingsvisie beoordeeld. Middels botsproeven (paragraaf 3.2) is inzichtelijk gemaakt welke kansen en risico's bestaan bij het uitvoeren van het voorgenomen beleid uit de concept Omgevingsvisie voor ieder beleidsveld. In hoofdstuk 3.3 is voor alle beleidsvelden met bijbehorende indicatoren een beoordeling van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling (samen de referentiesituatie) en een beoordeling op doelbereik uitgevoerd voor het voorgenomen beleid uit de concept Omgevingsvisie. Dit heeft geleid tot aanbevelingen voor de Omgevingsvisie die zijn beschreven in paragraaf 3.4.

Onder andere op basis van de botsproeven, de beoordeling op doelbereik en de aanbevelingen zoals beschreven in paragraaf 3.4 heeft de gemeente haar voorgenomen beleid aangevuld en aangepast. Dit heeft geleid tot de ontwerp Omgevingsvisie. Deze is opnieuw beoordeeld op doelbereik. Dit heeft geleid tot een definitieve beoordeling op doelbereik. De conclusies van deze beoordeling op de ontwerp Omgevingsvisie en de daaruit voortkomende aanbevelingen worden hieronder besproken.

Het positieve effect van de ontwerp Omgevingsvisie op de leefomgeving

De gemeente Noordoostpolder heeft in haar Omgevingsvisie ambities en maatregelen opgenomen die bijdragen aan een verbetering van de staat van de leefomgeving ten opzichte van de referentiesituatie (de autonome ontwikkeling). Dit geldt voor de beleidsvelden biodiversiteit, landschap & ruimtelijke kwaliteit, cultureel erfgoed & archeologie, bodemverontreinigingen, energietransitie, modal shift & duurzame mobiliteit, recreatie & toerisme, geluidsoverlast, wonen, gezondheid en sociale cohesie & leefbaarheid. Voor deze beleidsvelden geldt in principe dat het voorgestelde beleid in de Omgevingsvisie zorgt voor een verbetering. Wel kan voor een aantal ambities nadere concretisering (in de Omgevingsvisie of nader uit te werken programma's en visies) ervoor zorgen dat dit positieve effect verder versterkt wordt. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in paragraaf 3.4

Aangezien de **woningbouwopgave** een belangrijke opgave binnen de gemeente is, is het aan te bevelen een analyse naar de demografische bevolkingsontwikkeling en samenstelling uit te voeren en deze leidend te laten zijn bij het bepalen van de invulling van de woonopgave. In de Omgevingsvisie of in een eventueel nader uit te werken programma wonen kan nader gespecificeerd worden hoe de woningbouw over de gemeente verdeeld gaat worden, wat de verhoudingen tussen de verschillende type woningen gaat zijn en welke randvoorwaarden er gesteld gaat worden aan de nieuwe woningbouw.

Aandachtspunten uit beoordeling op milieueffecten

Uit de beoordeling van de autonome ontwikkeling is gebleken dat er een aantal beleidsvelden is waarop de staat van de leefomgeving slecht of matig scoort, en waar in de Omgevingsvisie geen of onvoldoende beleid voor is opgenomen om deze te verbeteren. Het betreft de beleidsvelden/indicatoren soortenbiodiversiteit, cultureel erfgoed & archeologie, droogte, wateroverlast, hittestress, aandeel duurzame warmte in gebouwde omgeving, bereikbaarheid, lichthinder en sport & bewegen. Voor een deel van deze beleidsvelden worden aparte programma's of visies opgesteld waarin dit beleid (mogelijk) gaat landen. Onze aanbevelingen zijn:

- 9 **Soortenbiodiversiteit:** Concretiseren wat "variatie in biodiversiteit versterken" betekent. Bijvoorbeeld: het realiseren van kruidenrijke berm en het laten verwilderen van groen (dat in beheer is van de gemeente). Stel daarnaast eisen aan nieuwbouw ten behoeve van de biodiversiteit. Denk aan het opnemen van de groennorm of de eis om natuurinclusief te bouwen. Ook bij verduurzaming bestaande bouw rekening houden met soortenbescherming (bijvoorbeeld vleermuizen in spouwmuren).
- 10 **Droogte:** Werk maatregelen uit tegen droogte in de visie klimaatadaptatie. Zet bij zowel de woningbouwopgave als bij eventuele nieuwe bedrijventerreinen in op waterinfiltratie en wateropvang middels bijvoorbeeld meer groen in plaats van verharding aanbrengen, het verbeteren van de bodembiodiversiteit of het realiseren van waterreservoirs.
- 11 **Wateroverlast:** Concretiseer maatregelen tegen wateroverlast in de visie klimaatadaptatie. Bijvoorbeeld door het aanleggen van waterdoorlatende bestrating, wadi's of het afkoppelen van regenwater van het vuilwaterriool.
- 12 **Hittestress:** Concretiseer maatregelen tegen wateroverlast in de visie klimaatadaptatie. Neem gerichte maatregelen m.b.t. gebieden waar LV2 (extreme) hittestress voorkomt, bijvoorbeeld door het toevoegen van bomen, groene daken/gevels en het opstellen van een hitteplan.

- 13 **Duurzame warmte:** Concretiseer in de energievisie op welke manier de gemeente de warmtetransitie wil stimuleren, waar, wanneer en welke woningen en vastgoed verduurzaamd en aardgasvrij zullen worden.
- 14 **Bereikbaarheid:** Neem in de Omgevingsvisie een verwijzing op naar het mobiliteitsplan 2030 waarin is uitgewerkt hoe de knelpunten in verkeersveiligheid en congestie worden aangepakt.
- 15 **Lichthinder:** Houdt bij ruimtelijke ontwikkelingen (zoals bijvoorbeeld de verbetering van de infrastructuur) rekening met het terugdringen van lichthinder. Ook kan de gemeente ervoor kiezen om het aantal/omvang van glastuinbouw terug te dringen of strengere eisen te stellen met betrekking tot lichtuitstraling vanuit glastuinbouwbedrijven.
- 16 **Sport & bewegen:** Specificeer welke sport- en beweegvoorzieningen de gemeente wil realiseren en waar.

Voor een aantal beleidsvelden verandert de staat van de leefomgeving naar verwachting niet significant ten opzichte van de autonome ontwikkeling als gevolg van het voorgenomen beleid uit de Omgevingsvisie. Dit komt deels omdat een deel van deze beleidsvelden al een goede staat van de leefomgeving kent, waaronder economie, ruimte voor landbouw, hoogwaterveiligheid en luchtkwaliteit.

Voor de beleidsvelden/indicatoren openbaar groen, hoogwaterveiligheid en externe veiligheid geldt dat het beleid dat is opgenomen in de Omgevingsvisie onvoldoende concreet is. Onze aanbevelingen zijn:

- 3 **Openbaar groen:** Concretiseer wat “vergroenen” betekent. Wil de gemeente inzetten op het toevoegen van meer openbaar groen (in de vorm van plantsoenen, parkjes, etc.) of op bijvoorbeeld het vergroenen van gebouwen (groen op daken, bomen, groene tuinen, etc.) of een combinatie van beiden? Benoem daarnaast de vastgestelde groennorm in de Omgevingsvisie als uitwerking van de vergroeningsopgave of specificeer nader hoeveel groen de gemeenste wenst toe te voegen.
- 4 **Externe veiligheid:** Bij de ontwikkeling van nieuwe woningen dient externe veiligheid te worden meegenomen. Dit is nu nog niet in de Omgevingsvisie benoemd.

Leemten in kennis

Voor een aantal beleidsvelden en indicatoren is in de door de gemeente opgestelde Foto van de leefomgeving te weinig informatie beschikbaar om de referentiesituatie (huidige situatie en autonome ontwikkeling) en/of het doelbereik te beoordelen. Het advies aan de gemeente is om nader onderzoek te doen naar de volgende beleidsvelden. Zodra meer bekend is over de staat van de leefomgeving met betrekking tot deze aspecten zal de gemeente hier ook beleid op moeten gaan formuleren.

- Circulaire economie
 - Aantal bedrijven dat volgens een circulair principe werkt
 - Ruimte binnen de gemeente voor circulaire bedrijfsvoering
- Ruimte in de ondergrond
 - Knelpunten beschikbaarheid ruimte voor ondergrondse infrastructuur
- Stadscentra
 - Vitaliteit en aantrekkelijkheid centrum (Emmeloord)
 - Percentage leegstand
- Land- en tuinbouw
 - Mate waarin transitie naar een duurzame, circulaire en/of natuurinclusieve vorm van landbouw wordt gefaciliteerd en gestimuleerd
- Openbaar groen
 - Gegevens over oppervlakte openbaar groen per inwoner
 - In beeld brengen locaties waar openbaar groen onder druk staat
- Grond- en oppervlaktewater
 - Gegevens over kwaliteit en kwantiteit van grond en oppervlaktewater
 - Rol van de gemeente in de KRW opgave
- Wonen
 - Demografische ontwikkeling tot 2050
 - Kwalitatieve woningbehoefte van zorgbehoevenden, ouderen, jongeren en sociale huur
- Hittestress
 - Informatie (op kaart) van woningen en kwetsbare locaties in gebieden waar sprake is van hittestress

Effecten op Natura 2000-gebieden

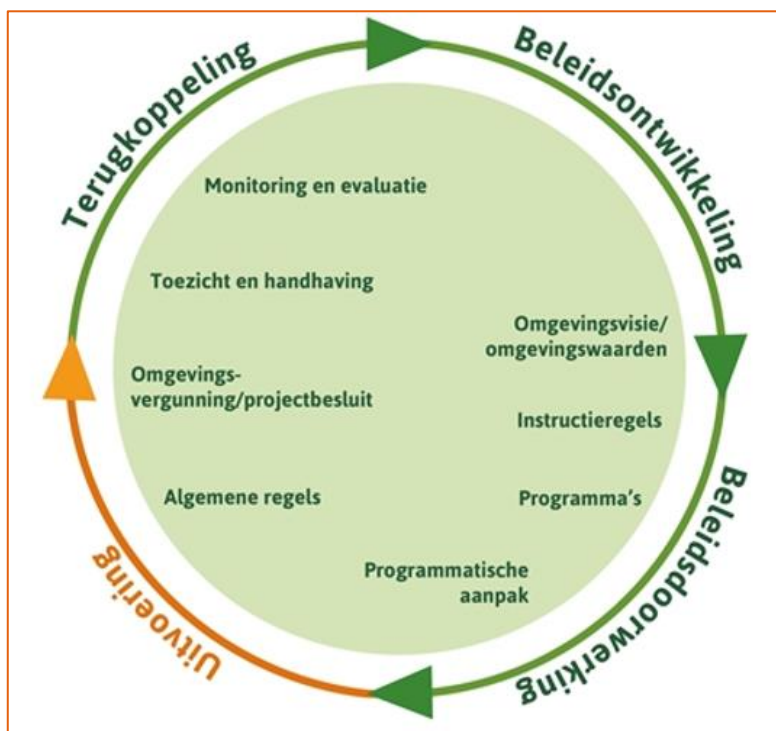
In de (ontwerp) Omgevingsvisie zijn een aantal maatregelen opgenomen die mogelijk een negatief effect kunnen hebben op de Natura 2000-gebieden rondom de gemeente. Deze negatieve effecten kunnen met name optreden als gevolg van stikstofdepositie bij de (aanleg van) voorziene ontwikkelingen en mogelijk ook door ruimtebeslag. Het betreft hier de ontwikkeling van watergebonden recreatie in de kuststrook, de woningbouwontwikkeling en de ontwikkeling van mogelijke nieuwe bedrijfskavels. De maatregelen die zijn opgenomen in de Omgevingsvisie zijn echter onvoldoende concreet in type ontwikkeling, locatie, fasering en uitvoeringsmethoden. Het is daarom nog niet mogelijk om te beoordelen of risico's op significante effecten op deze Natura 2000 gebieden kunnen worden uitgesloten en /of welk type maatregelen eventuele significante effecten kunnen voorkomen. Wel dient bij de nadere uitwerking van de betreffende visies en programma's (visie toerisme en recreatie, programma leefbaarheid en wonen en visie werklocaties) een passende beoordeling te worden opgesteld indien significante effecten niet op voorhand uit te sluiten zijn.

6 Monitoring

6.1 Monitoring van de Omgevingsvisie

Een Omgevingsvisie is onderdeel van een beleidscyclus waarvan het in de Omgevingsvisie in beeld brengen van omgevingswaarden en ontwikkelrichtingen de eerste stap is. Deze ontwikkelrichtingen worden de komende jaren verder uitgewerkt in het omgevingsplan, dat vastlegt welke ontwikkelingen vergunningplichten worden. Het omgevingsplan kan vervolgens verder worden uitgewerkt in programma's. Na uitvoering van de programma's wordt geëvalueerd en gemonitord in hoeverre de ambities van de gemeente behaald zijn en of er reden is om het langetermijnbeleid dat in de Omgevingsvisie vastgelegd is, bij te sturen. Dit kan een reden zijn om de Omgevingsvisie te herijken, waarmee de beleidscyclus opnieuw doorlopen wordt.

Een schematische voorstelling van de beleidscyclus is gegeven in Figuur 6-1. Dat de Omgevingsvisie onderdeel is van de beleidscyclus, betekent dat hij niet af is op het moment dat hij vastgesteld wordt. Het is juist de bedoeling dat een Omgevingsvisie een levend proces is dat continu herijkt en bijgesteld wordt als doelen behaald worden en nieuwe ontwikkelingen zich voordoen.

Figuur 6-1 De beleidscyclus van Omgevingsvisie naar uitwerking in programma's, vastlegging in omgevingsvergunning en monitoring. (Bron: <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/algemene-artikelen/beleidscyclus/>)

Beoordelingskader OER als basis voor monitoringsprogramma

Monitoring van omgevingsaspecten die van belang zijn voor de doelen uit de Omgevingsvisie is van groot belang. Hiervoor is een monitoringskader nodig dat de gemeente in staat stelt om aan de hand van eenduidige en reproduceerbare indicatoren periodiek een meting uit te voeren van de staat van de leefomgeving. Het doelbereik kan gemonitord worden door aan te sluiten op het voor dit Omgevingseffectrapport opgestelde beoordelingskader. In de loop der tijd kunnen indicatoren aangescherpt worden als meer informatie beschikbaar komt of als ambities verder worden geconcretiseerd.

Binnen de individuele beleidsvelden van de gemeente vindt monitoring plaats die kan leiden tot het aanpassen of herijken van het vigerende beleid. De resultaten van de monitoring in de beleidsvelden die in de Omgevingsvisie beschreven worden en een ruimtelijke component hebben, zouden periodiek gebruikt kunnen worden om een strategische, integrale herijking van de Omgevingsvisie uit te voeren. Daarbij kan aangesloten worden op het beoordelingskader dat in dit OER gebruikt is.

Vanuit het OER komt naar voren dat belangrijke vragen bij het monitoren van de voortgang van de Omgevingsvisie zijn:

1. Komt het voorspelde doelbereik van het voorgenomen beleid in de Omgevingsvisie overeen met de beoordeling en draagt het voldoende bij aan het vervullen de gestelde ambities?
2. Dient de beoordeling zoals die is uitgewerkt in dit OER aangepast te worden als nieuwe informatie beschikbaar komt?
3. Maken de antwoorden op bovenstaande vragen het nodig om de Omgevingsvisie bij te stellen?

6.2 Aandachtspunten voor Noordoostpolder

In het OER is een aantal aandachtspunten voor de Omgevingsvisie beschreven. Een deel van deze aandachtspunten zijn specifiek relevant voor de monitoring van de Omgevingsvisie. In deze paragraaf worden deze aandachtspunten uiteengezet:

Concreet maken van maatregelen: in de ontwerp Omgevingsvisie is een aantal maatregelen nog vrij abstract geformuleerd, maar bevatten wel intenties tot concrete maatregelen, of zijn onderzoeken genoemd die leiden tot conclusies en daaruit volgende maatregelen. Dit is één van de redenen waarom in dit OER het doelbereik op een aantal criteria suboptimaal is geworden. De eerste categorie van nog abstracte maatregelen omvat bijvoorbeeld het klimaatadaptief maken van de openbare ruimte. De tweede categorie van (lopende) onderzoeken waaruit naar verwachting maatregelen voortkomen zijn bijvoorbeeld het onderzoek naar het effect van (de uitbreiding van) grijswatersystemen.

Leemten in kennis: in de beoordelingen die zijn uitgevoerd in dit OER is voor een aantal criteria een leemte in kennis gesignaleerd. Aanbevolen wordt om nadere dataverzameling door te voeren of om daar nader onderzoek voor uit te voeren. Deze zijn:

- Gegevens over:
 - Aantal bedrijven dat volgens een circulair principe werkt
 - Ruimte binnen de gemeente voor circulaire bedrijfsvoering
 - Knelpunten beschikbaarheid ruimte voor ondergrondse infrastructuur
 - Vitaliteit en aantrekkelijkheid centrum (Emmeloord)
 - Percentage leegstand
 - Mate waarin transitie naar een duurzame, circulaire en/of natuurinclusieve vorm van landbouw wordt gefaciliteerd en gestimuleerd
 - Gegevens over oppervlakte openbaar groen per inwoner
 - In beeld brengen locaties waar openbaar groen onder druk staat
 - Gegevens over kwaliteit en kwantiteit van grond en oppervlaktewater
 - Rol van de gemeente in de KRW opgave
 - Demografische ontwikkeling tot 2050
 - Kwalitatieve woningbehoefte van zorgbehoevenden, ouderen, jongeren en sociale huur
 - Informatie (op kaart) van woningen en kwetsbare locaties in gebieden waar sprake is van hittestress
- Uitwerking in andere visies en programma's: in de Omgevingsvisie wordt verwezen naar een aantal andere visies en programma's waarin beleid uitgewerkt zal worden. Er is onvoldoende kennis over deze visies om deze mee te nemen in de beoordeling. In de monitoring van de Omgevingsvisie zullen daarom ook de overige genoemde visies en programma's zodra deze zijn vastgesteld, betrokken moeten worden. Deze visies en programma's zijn nog niet opgesteld en maken nog geen onderdeel uit van de autonome ontwikkeling. Dit zijn:
 - Een visie op bouwhoogte;
 - Een kerkenvisie;
 - Een landschapsvisie;
 - Een visie werklocaties;
 - Een visie recreatie en toerisme;
 - Een programma leefbaarheid en wonen;
 - Een programma voorzien in vastgoed;
 - Een programma samen en gezond;
 - Een uitvoeringsprogramma mobiliteitsplan;
 - Een programma klimaat & energie.

Opstellen monitoringsprogramma

De Ontwerp Omgevingsvisie Noordoostpolder 2050 bevat een uitvoeringsagenda om op korte termijn maatregelen op te pakken om daarmee ook de lange termijn doelstellingen uit de Omgevingsvisie te behalen. Om op koers te blijven zou de uitvoeringsagenda tussentijds geëvalueerd kunnen worden en, waar nodig, bijgesteld worden. De behoefte aan evaluatie en bijstelling ligt bij het gemeentebestuur, maar zou zo'n evaluatie bijvoorbeeld in een lopende bestuursperiode gedaan kunnen worden om in een volgende bestuursperiode hieruit conclusies te trekken ter actualisatie van de uitvoeringsagenda.

Het is raadzaam om voor deze evaluatie een monitoringsprogramma op te stellen, waarbij het voor dit Omgevingseffectrapport opgestelde beoordelingskader met toetsbare indicatoren gebruikt kan worden.

Bijlage A Foto van de Leefomgeving

Bijlage B Botsproeventabel

Bijlage C Maatregelen uit de uitvoeringsagenda van de ontwerp Omgevingsvisie

Colofon

OMGEVINGSEFFECTRAPPORT BIJ DE OMGEVINGSVISIE NOORDOOSTPOLDER

KLANT

Gemeente Noordoostpolder

AUTEUR

Arcadis

PROJECTNUMMER

30133119

ONZE REFERENTIE

1.0

DATUM

25 januari 2024

STATUS

Definitief

Over Arcadis

Arcadis is de leidende wereldwijd opererende ontwerp- en consultancyorganisatie op het gebied van de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij helpen onze klanten en de maatschappij met doeltreffende, duurzame en digitale oplossingen. Wij zijn met 36.000 mensen actief die in ruim zeventig landen meer dan €4,2 miljard aan omzet genereren. Wij helpen UN-Habitat met onze mensen, die kennis en expertise leveren om de moeilijke leefomstandigheden te verbeteren in gebieden die lijden onder de gevolgen van klimaatverandering.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

T +31 (0)88 4261 261